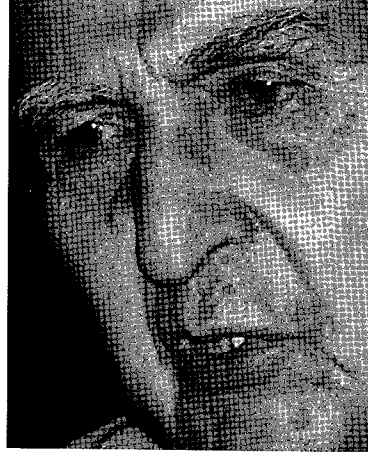

"TMMOB, 50 yılda yapabileceğinin en iyisini yaptı"

- 1958'de ve 59'da iki dönem, 61'de bir dönem TMMOB Genel Sekreterliği yaptınız...

RÜŞTÜ ÖZAL- Hastalık dolayısıyla rakamları ve olayları zeminiyle, zamanıyla anımsamam çok zor; ama TMMOB'nin Genel Sekreterliğine ikinci defa seçilmemem için hükümet TMMOB üzerine baskı yaptı. Hatta o şekilde baskı yaptı ki, Bayındırlık Bakanı Tevfik İleri, "Eğer Rüştü'yü seçerseniz, biz yeni bir kanunla TMMOB'nin genel kurulundan genel sekreter seçilme yetkisini alırız." diye TMMOB'yi tehdit etti. Fakat arkadaşlarımız TMMOB'nin onurunu öyle kolayına çıknetmeyeceklerini gösterdiler. İstanbul'da toplanacak TMMOB genel kuruluna Bayındırlık Bakanını davet ettiler. Nezaket gereği Bakana, "Bir isteğiniz var mı?" diye sorduklarında, Bakan, "Rüştü'yü seçmeyin başka isteğim yok." demiş. Benim günahım büyük; Çünkü Demokrat Partiden istifa etmiş bulunuyordum. En büyük sıkıntı oydu.

Genel sekreter adayını odalar gösteriyordu. İnşaat Mühendisleri Odası dışındaki 6-7 oda, önceden beni aday göstermek suretiyle daha seçilmeden seçilmiş hale getirdiler. İkinci bir seçim yapmaya âdeta gerek kalmamış oldu. O şekilde de ikinci defa seçildim. Seçilip geldikten sonra onlar da 7303 sayıyla anılan Yasa içine beni de soktular, "genel sekreteri genel kurullar seçemez" dediler. Ama yine kafaları çalışan insanlar olarak bir çözüm yolu bulduk, dedik ki, "Tüzüklerimiz ve yönetmeliklerimiz içinde çare bulabiliriz, nasıl buluruz?". Yine TMMOB Yönetim Kurulu seçsin, ama adayı odalar göstereyin." Peki, odalar nasıl aday gösterecek? Odalar da kendi genel kurullarında adaylarını seçsin, böylece yasa bir nevi eski hale dönüşmüş oluyordu.

- Yani 6235'i deldirmek istemediniz?

RÜŞTÜ ÖZAL- Deldirmek istemedik. Bu şekilde bir düzen kurulabileceğini ortaya koyduk, ama buna karşılık TMMOB yönetiminde olupta memur olan arkadaşlarımız, Bayındırlık Bakanı Tevfik İleri tarafından sürülmeye başlandı. Baktım benim bu mücadelem birliğe zarar verecek, onun için istifa ettim.

- İkinci dönem seçilmiş olmanıza rağmen istifa ettiniz, öyle mi?

RÜŞTÜ ÖZAL- İstifa ettim. O zaman Senato yok, Anayasa Mahkemesi yok, hiçbir itiraz kurumu da yok, kabul etmekten başka hiçbir çaresi de yoktu. Sineye çektim, başka yollar aramaktansa, mücadele etmek-tense, kurumun selameti açısından böyle yaptım.

- 7303'te yapılan değişiklik, subay mühendislerin odaya kaydolma mecburiyetini kaldırmakla mı ilgiliydi?

RÜŞTÜ ÖZAL- Hayır, hayır. O, 12 Mart 1971 döneminde yapılan değişiklikti. Bu değişiklik daha önce yapıldı.

- Sadece Genel Sekreterin yönetim kurulunca seçilmesi mi değişiklik konusu oldu?

RÜŞTÜ ÖZAL- Hayır, 2-3 madde değişikliği daha var. Kanunda diyor ki, *"TMMOB Genel Kuruluna oda üyeleri girer"*. Yani hiçbir sınırlama yoktu. Siz odada herhangi bir konuyu görüştükten sonra bir grup halinde TMMOB'de bunu savunabiliyordunuz, Odada alınmış karar, Birliğe çok üyeli Odalarca dayatılmış oluyordu. Üyesi çok olanlar daima baskın çıkıyordu.

- Yani delege sistemi olmayınca, odalar arasındaki eşitlik ortadan kalkıyor, sorun bu muydu?

RÜŞTÜ ÖZAL- Bir başka imkânsızlık daha vardı. Kaç üye gelecek, çoğunluk kaç kişiden ibaret olacak, belli değildi; Bütün TMMOB'nin üye sayısı kadar iştirak olabilirdi, bunu bilemiyorduk. Onun için sınırlama getirildi.

Bir başka değişiklik; mesela kimya ve inşaat mühendislerinin çoğunluğu İstanbul'daydı. Onun için onlar merkezlerini İstanbul'da görmek istiyorlardı. Bu durumda bazı odaların merkezleri Ankara'da, bazıların ise İstanbul'da. Çünkü odaların merkezlerinin nerede olacağı yasa yer almamıştı, o da bu yasa değişikliğiyle düzelmişti.

- Özetlersek; Genel sekreterin TMMOB Genel Kurulundan seçilmemesi, TMMOB kongresine katılacak oda üyelerinin sınırlanması, bir de bütün odaların merkezlerinin Ankara'da olması, 6235'te ilk yapılan değişiklikler oldu.

Sizin döneminizdeki ciddi sıkıntılar neydi, para meselesi mi, yoksa mesleklerin kendi alanlarından kaynaklanan sıkıntılar mı?

RÜŞTÜ ÖZAL- Sıkıntılar başlangıçta ihtisas ayrımları, odaların birbiriyle olan çekişmeleri şeklindeydi; mesela inşaat mühendisleriyle mimarlarda olduğu gibi. Bunların yetki alanlarını ayırmak bir meseleydi. Ayrıca mühendis, yüksek mühendis gibi başka ayrımlar da vardı. Daha kökten gelen bir anlaşmazlık ise, teknikerler meselesiydi. İmar Kanunu çıkarken, teknikerlere hiçbir teknik yetki verilmedi. Bunun bir haksızlık olduğu sonradan ortaya çıktı, Kars Milletvekili Mehmet Hazer bu sorunu gündeme taşıdı.

- Bu yine Demokrat Parti dönemi, değil mi?

RÜŞTÜ ÖZAL- Evet. Denildi ki, *"Bir iki odalı köy evinde veya kasabalarda bile teknikerlerin proje yapma ve denetleme yetkisi olmasın mı?"*. Buna bir güzel cevap vermek lazımdı. Ben o zaman Mecliste İmar Yasası taslağının sözcüsüydim. Tam bir yanıt verdik desem yalan olur. Dedik ki, *"Biz bunları yönetmelikle düzelterceğiz"* sonra da bir şey yapmadık. Yani buralardan başlayan zorluklar vardı, odaların çalışma mekânları yoktu. Odaların ihtisas ayrımında tereddütler vardı, makine mühendisleriyle elektrik mühendislerinin yetkilerinin sınırları özellikle küçük işlerde tamamen birbirine karışıyordu. Sorunlarımızın başında parasızlık geliyordu. Bizim Oda, TMMOB'nin başından itibaren devlete el uzatmaması, devletin etkisi altına girmemesi, devletin güdümünde bir kuruluş olmaması için özel bir gayret göstermiştir. Bu bir temel fikir olarak bugün hâlâ devam etmektedir.

- Barem Kanunu varken 10195 sayılı Yevmiyeli Teknik Personel Nizamnamesi neden çıktı, Barem Kanunu ve 10195'in çıkması ve sonra 10195'in 657'yle birleştirilip ortadan kaldırılması konusunu aydınlatır mısınız?

RÜŞTÜ ÖZAL- Barem Kanunu devletin Maaş Kanunu idi, hakikaten her sene bütçe görüşmelerinde ayrıntılı bir şekilde; bahçıvanına kadar kadrolar kanunda yer alırdı. Bu kanun öyle kolayına değişmez, ana kanunlardandı. Vecdi Diker Amerika'dan geldi, Karayolları Mersin bölgesinde proje mühendisi oldu. Türkiye'deki mevzuatı da bilmediği

için olacak, "mühendislik kadrosunda mühendisleri işçi statüsünde çalıştırabilirim" diye düşündü ve yevmiyeli personel statüsünü ilk kez ortaya attı. O zaman için bu bir kolaylık oldu ve mühendislere maddi olarak destekleyici unsur olarak kabul gördü.

Önce Karayollarında başladı. Fakat tabii bu bir işçi statüsü olduğu için, mühendisler çalışılmayan günlerde yevmiye alamıyordu, herhangi bir iş garantileri yoktu.

Zaten 1946'dan evvel emeklilik gibi sosyal haklar yoktu. Fakat 10195 iş bitirici olduğu için gittikçe yayıldı, rağbet gördü, diğer kurumlar da uygulamaya başladı. 10195 buradan kaynaklandı; biraz bilgisizlikten, biraz çaresizlikten kaynaklandı. Fakat bu hiçbir yasaya dayanmayan, ondan dolayı da yoklukla malul, yani hukuksal olarak olmayan kararnamede bir atama yapıldığı zaman sorunlar çıkıyordu. Bakan tayin etmiş, ama bu kanun hükmünde kararnameye göre kişi işçi statüsünde. Onun için Barem Kanunu da artık sorunlara cevap vermez olmuştu. Hatta benim Meclisteki bir konuşmamda "Bu kanun kırk yamalı bohçaya benzedi, yamana yamana bir işe yaramıyor" demiştim ve 657 sayılı Kanunun hazırlanmasına doğru bir yol açılmıştı. 657 sayılı Kanunda yalnız çok önemli bir değişiklik getirilmek istendi. Bu bizim meslek odalarının gayretiyle değiştirildi. Bunda da TMMOB'nin çok emeği olmuştur; eğer doğru yaptıysak (doğru olduğunu kesin bilemiyorum). Bu 657'nin tasarısı geldiği zaman, yöneticilik ayrı bir konuydu. Yönetici olmak için hukuk ve idari bilimler eğitimi almış olmak gerekiyordu. Yani mühendis ve mimarlar kendi branşında genel müdür, müsteşar olamıyordu.

Biz bu sisteme karşı çıktık; "bir mühendislik kurumunu ancak mühendis yönetir" felsefesinden yola çıktık. Mimarlar Odası Başkanlığı yapan Muhittin Güven, 657'nin tartışıldığı dönemde İstanbul Milletvekiliydi. O da beni destekledi, ayrı ayrı partiden teknik kişiler olarak birlikte karşı çıkınca, o maddeyi geri almak mecburiyetinde kaldılar. Fakat çok üzüldüğüm bir nokta var: Daha sonraki yıllarda Deniz Baykal Enerji Bakanyken, kendisine 657 sayılı Kanunda teknik personele ayrı bir statü verilmesi için çok dil döktüm ve zannediyorum inandırıcı deliller gösterdim, dokümanlar verdim. Fakat Devlet Personel Dairesindeki arkadaşlarıyla yaptığı görüşme sonrasında bu isteğimizi kabul etmedi, teknik personel 657'nin içinde kaldı. O zaman bu ayrımı yapabilseydik, zannediyorum mühendis ve mimarlara faydalı olmuş olacaktı.

-Genel Sekreterlik döneminizde Türkiye politikası, o dönemde mühendis ihtiyacı, mühendislerin genel durumu neydi?

RÜŞTÜ ÖZAL- O dönemde mühendis sıkıntısı vardı. Mühendislerin ekonomik açıdan daha rahat çalışabilmesi için 10195 çıkarıldı. 10195 aslında geçici mühendis istihdamı için çıkarılmıştı. Geçici görevlerde, alt kademelerde mühendis, 10195'le yevmiyeyle çalıştırılıyordu; fakat müdürlük, genel müdür muaviniği, genel müdürlük gibi yerlerde 10195'i kullanamıyorduk. 10195'in uygulamasında en büyük problem bu oldu. Onlara çok düşük maaşlar veriliyordu, en alt kademedeki yevmiyeli kişi, bölge müdüründen daha fazla para alıyordu. Bunun doğurduğu problemler önemli sorunlar yaratmaya başladı. Öyle bir vaziyete geldik ki, mühendis eline not defterini alıyor, yöneticisine, *"Pazar günleri yevmiye verecek misin, şehir içinde mi çalıştırıcaksın, yıllık tatil var mı?"* gibi soruları sorar hale gelmişti.

- Bakanlığınız döneminde sayısal yetersizliğinden dolayı mühendis aranan bir elemandı. 10195 de çıkmamış olsaydı mühendis azlığına rağmen mühendislerin ücreti iyi sayılmazdı, değil mi?

RÜŞTÜ ÖZAL- Mühendisin ekonomik durumu ile ilgili Personel Dairesinin yetkili kişisi ile yaptığım bir konuşmada bana dedi ki, *"Ne kadar şikâyet edersen et, yine mühendislerin hepsi Kızılay'dan daha yukarı tarafta oturuyorlar. Ben gidiyorum bakkala, peynirin kilosu kaç para, diye pazarlık ediyorum, mühendis geliyor, bir kilo peynir ver diyor."*; yani başka memurlara nazaran ekonomik durumu iyiydi. Ama genel anlamda hiçbir zaman çok iyi değildi. Her memur kendisine göre yaptığı hizmetin özelliğini savunabiliyor; bir tapu memuru tapunun önemini düşünür, onun üzerinde yapılabilecek bir hata memleketi nerelere kadar götürebileceğini düşünür. Bir adalet müessesesi aşağı yukarı aynı görevleri yapıyor. Her memur, kendi bulunduğu yerde haklı. Bir posta memurunun eline veriyorsunuz posta evrakını, ne imza var, ne sayısı var. Adamı vicdaniyla baş başa bırakıyorsunuz, *"Sen bunları sırtında taşı taşıyabilirsen, 5 kat merdiveni çık, bu posta evrakını yerlerine ver."* diyorsunuz, onunki de bir kutsal vazife oluyor.

- 1973 Kongresi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği için "ikinci kuruluş" diye kabul görüyor. Türk Mühendis Mimar Odaları Birliğinde yönetici olan birçok kişi o döneme kadar olanla o dönemden sonraki olanları birbirinin devamı olmasına rağmen oldukça farklılık arz eder kabul ediyor. Özellikle 1970'e geldiği zaman TMMOB yönetimi, odalarıyla aralardaki bağlantıyı var saymayan bir çizgiye düşmüştü. Hatta 70'ten 73'e kadar Muhittin Güreli bey -şimdi rahmetli oldu- TMMOB Başkanı ol-

masına rağmen TMMOB kongresini yaptırmıyor veya yaptıramıyor. 1971 darbesi, buna gerekçe gösteriliyor; ama işin esası bu değil galiba. Siz 1973 Kongresinin Divan Başkanıydınız. Bu yeniden toparlanma gayretlerindeki ortaya çıkmış olan görüşler, farklılıklar neydi; odalar niye TMMOB'ye karşı çıkıyorlardı?

RÜŞTÜ ÖZAL- Böyle bir konu açılınca, belki başa dönmek lazım. Birlik niye kuruldu, kim istedi de kurdu? Yani Birlikten hangi hizmetler isteniyordu, ne yapması lazım geliyordu da ne kadarını yaptı, neleri yapmadı? Yalnız kanunda verilen görev, odaları oluşturmak, mümkün olabildiğince odaları bağımsız yapmak vesaire. Fakat zaman zaman odalar, bulunduğu yerin görevini yaratmaya çalıştılar. Hatta bir zaman geldi, odalar Türkiye'nin teknik gücü yerine kendilerini oturtmak istediler. Devlet Planlama Teşkilatı olmadığı için devletin planı da yoktu; yapılanlar bir projeye, esasa dayanmıyordu. Onun için diyoruz ki, "Devlet yapacağı teknik hizmetleri TMMOB ve odalardan geçirmeli, bizim de müteahhüt olmalı; çünkü biz kuvvetli bir kuruluşuz." Ben her zaman söylerim: "Biz eğitimcileriyle, çalışanıyla, işvereniyle, yöneticisiyle, uygulamacısıyla birbirine karışmayan, kendi içinde denge kurmuş bir kuruluşuz. Bir mühendis alabildiğine kendi hakkını artıramıyor; Çünkü karşısındaki yine bir başka mühendis. Yani işveren de mühendis, işi yapan da mühendis.

Onun için bizim bu karışımımızdan doğru neticeler almak her zaman mümkün. Bunu biz fikir olarak hükümete kabul de ettirdik, hatta hükümetler 70'li yıllara doğru genelgeler düzenlemek suretiyle bizden mütaala alınmasını sağlayacak duruma da geldi. Fakat Türkiye'deki o kararsızlık, bir gün böyle, bir gün öyle mantığının ve hükümetlerdeki değişiklikler bunu devamlı kılmadı. Yazık ki, biz de bunu sürdüremedik. Biz de isteneni veremedik.

- Söylediklerinizi şöyle de özetleyebiliriz: Devletin bir planlama teşkilatı olmadığı için, o dönem söylediklerimize itibar ettiler; ama devletin planlama ve projelendirme işlerini bir kurum üstlendikten sonra devletin yaptığı projelerde bize danışması olayı bitti.

1980'lerden sonra siz TMMOB'de, yönetici olarak görev almadınız ama onur kurullarında görev aldınız, mühendislerin onur kurullarında yaptıkları eylemleri izlemiş olmak da çok önemli bir konu. Genel değerlendirmeniz nedir?

RÜŞTÜ ÖZAL- Benim çok belirleyici örneklerim yok; yalnız iş yokluğunun yarattığı rekabetten dolayı projeleri odalara onaylatmak sorunlarında bazen aksaklıklar olmuş, orada da belediyeler bize yardımcı olmadıkları için birtakım zorluklar çıkmış. Fakat genelde arkadaşları-

mızın büyük bir disiplin suçu ve etik olmayan, çok çarpıcı kusurlarıyla karşılaşmadım.

- TMMOB'nin 50 yılını biliyorsunuz, öğrencilik döneminizi de sayarsak, önemli bir döneminin fiilen içerisinde yaşamış birisi olarak Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği, kurulduğu zaman mühendislerin ve mimarların birçok sorunlarını çözecek düşüncesi hakimdi. Bunların başında da mesleklerin birbinin alanlarına girmemesi konusu geliyordu. Bu konu hâlâ çözülmüş değil, üstelik bugün daha da karmaşık hale gelmiş durumdadır, hatta aynı meslek disiplini içerisinde bulunan insanların bile kendi aralarında sorunları var. Değerlendirdiğinizde, beklentiler ne ölçüde gerçekleşebildi?

RÜŞTÜ ÖZAL- Bunu söyleyebilmek için Türkiye temeline azıcık bakmak lazım. Türkiye'de hangi kurum ne düzeydedir? 50 yıl yaşamış ve 50 yılda da birtakım meyvelerini ortaya koyabilmiş, isteneni tam olarak verebilmiş bir kurum yok. Gerek meslek kurumları olsun, gerek devlet kurumları olsun; yapılabilecek olanları çok fazla aşamaz. Bir tarafa bakıyorsunuz, içinde oturacak odanız yok; öbür tarafa bakıyorsunuz, çalışma hayatı sizi bir başka alanda çalışmaya bırakmıyor. Ama bütün bunlara rağmen yayınlarına bakıldığı zaman, TMMOB ve odaların geldiği yeri bir büyük bir olay olarak görüyorum. 50 yıl devam etmiş, yayınlar çıkarmış, bu yayınları üyelerine okutabilmiş, verdiği seminerlere meslektaşlarını katabilmiş bir kurum olan TMMOB'ye, devletin sürekli olarak "Sen karışma." demiş olmasına karşın, sürekli engellenmiş, imkân verilmemiş olmasına karşılık, TMMOB, Türkiye'nin teknik ve mühendislik konularına yön verdi. TMMOB, 50 yılda yapabileceğinin en iyisini yaptı.

Bunun için de odada oda hastalığına tutulmuş olanlar olması gerekiyor; yani odacılık yahut Birlikçilik bir hastalık, bu hastalığa tutulmadan hiçbir şey olmaz. Bu hastalığa tutulmaların büyük gayretleriyle ve özverileriyle bugünlere geldik, inşallah daha da devam edecek. Başka kuruluşlara baktığımızda kendimizle teselli bulmak çok kolay ve mümkün, övünmek de mümkün. Özellikle yayınlarımız hakikaten çok kıymet verilebilecek mertebelere gelmiştir. Çalışma şevki, fazla mesai sevgisini ilk defa ben aştım ve aştığımız zaman kendi kendimize inandık. Büyük yokluklara, olanaksızlıklara ve engellemelere rağmen bugün büyük ölçüde faaliyetler olduğunu görüyoruz ve mutlanıyoruz. Ben onun için karamsar değilim. Bugün Kaya Güvenç Bey hakikaten büyük bir bilinçle ve yürekle, cesaretle; ama daha çok inanmış bir insan olarak, memleket sevgisiyle çarpan kalbiyle çalışıyor ve çok başarılı oluyor. Bütün memleket faaliyetlerinin, etkinliklerinin başında odaları ve TMMOB'yi görmüş olmak insana gurur veriyor, ben TMMOB'nin örnek olduğuna inanıyorum. Her zaman da inandım.

- Gemi Makineleri İşletme Mühendisleri Odasının kurulmasında önemli sorunlar olmuş, siz o zaman Genel Sekreterdiniz. Makine mühendisleri, gemi makine işletme mühendislerini mühendisten kabul etmiyor ve onları Odaya üye yazmıyorlardı. Bu süreci biraz aydınlatabilir misiniz?

RÜŞTÜ ÖZAL- Tabii buna biraz daha bilimsel olarak bakmak lazım. Aldıkları dersler nelerdi, Gemi Makineleri İşletme Mühendislerinin mühendislik genel kavramının içindeki yeri nedir? Bunları iyi bilmek lazım. Doğrusu ben bu ayrımı yapabilmiş değilim. İlk dönemler sayıları az olduğu için büyük bir karşı çıkma yoktu, yani büyük kavga yoktu.

- O dönem Mimarlar Odası ile İnşaat Mühendisleri Odası arasındaki yetki alanları konusundaki anlaşmazlığa nasıl bakıyorsunuz?

RÜŞTÜ ÖZAL- Mimar diyor ki, "Yapı işi benim işim." Bu fikir yanlış bir fikir değil; yapıyı sahiplenene mimar, düşünce itibarıyla *"tümünü ben yapayım"* diyor, *"mühendisler de bunun, betonarmesini betonarme mühendisi, tesisatını tesisat mühendisi, zemin incelemesi kısmını da jeoloji mühendisi yapsın"* diyor. Bu aslında yanlış bir fikir değil. Daha ziyade deminki dediğimle birleştirecek, bunları ayırmak daha doğru. Yoksa ben de 4 odalı bir bina yapabilmeyi her zaman talep edeceğim, TMMOB da buna karşı çıkmak durumunda olduğu zaman pek haklı durumda olmayacak. Yani bugünkü çekişmeyi biraz daha bilimsel zeminde halletmek zannediyorum daha doğru.

- Ziraat ve orman mühendislerini TMMOB üyesi yapmamak gibi bir başka sorun daha doğmuş, yasada ziraat ve orman mühendisleri için, "Onlar isterlerse odaya katılırlar" gibi bir geçici madde de var galiba.

RÜŞTÜ ÖZAL- Benim bildiğim kadarıyla kanun tasarısında yoktu, Mecliste bunları dediğiniz şekilde yasaya dahil etmişler; fakat uzun boylu bir görüşmesi olmamış. Bu da dediğim gibi akademik derslerin verilmesi temeline dayanıyor. Ziraat mühendisi diyor ki, *"Ben gittiğim yerde bir ahır yapmayacak mıyım?"*, karşılarındaki insanlar diyor ki, *"Evet, ahır yapıyorsun, ama inek gebe kaldığı zaman da kapısından geçemiyor, sığamıyor; yani bilgin eksik."* Orman mühendisi de diyor ki, *"Ormanda ben bir yapı yapamayacak mıyım?"* Yapıyorsun, ama yıkılıyor. Yani bunlar akademik tartışmalar olmalı ve belki biraz daha açık bir şekilde baştan başlayarak ayrımı oralardan yapmak lazım. Esas sorun iş bulma konusunda zorluk çekildiği için, bu dallardaki insanların hep devlet memuru olarak kalmaları mahkûmiyet gibi bir durum yaratıyordu. Onun için *"Biz her şeyi yaparız."* diyorlar, *"Çünkü biz yapı bilgisi de aldık."* diyorlar.

- Kamulaştırma Yasasının çıkmasında katkılarınız olmuş, doğru mu bu?

RÜŞTÜ ÖZAL- Kamulaştırma Yasasında önemli katkılarım olmadı. Yalnız 27 Mayıs'ta Kurucu Meclis kurulmadan evvelki zaman içerisinde bazı kanunlar yapılması zaruri oldu. Kamulaştırma Kanununun Bilirkişilik Maddesinde, bilirkişi tayininde eski kanunlardan gelme sorunlar vardı. Türkiye Cumhuriyeti'nin bugünkü kurallarına da ters düşen kamulaştırma bilirkişisi atamalarını kaldırarak, onun yerine Türk Mühendis ve Mimar Odaları'ndan bilirkişi atanmasını kanuna geçirdik.

Benim bir maksadım, Birliğimizi birçok yerde kanunlara geçirtip dal budak salmak suretiyle TMMOB'nin varlığını yok edilmez hale getirmektir.

Türk Standartları Enstitüsü'nde aktif çalışanların bir çoğu mühendis-ti, standartları yapanların mühendis olmasına rağmen TSE'nin Genel Kurulunda Mühendis Mimar Odalarından kimse olmasın istendi. Biz ona öyle bir denge getirdik ki, standardı yapan var, yaptıran var, kul-lanan var. Bu üç unsurun genel kurulda bir yeri olsun; çünkü birisi isteyip öteki yapmazsa, standardın hiçbir anlamı yok. "İstemiyorum" diyor, öteki yapıyor. İkisinin toplamı birini geçmemek şartıyla ağırlık-lı olarak bilimsel kurullar, uygulayıcı kurullar, denetleyici kurullar olarak üçlü grup haline getirmiştik ve o üçlü grup halinde de yine "bi-limsel grupların içerisine Türk Mimar ve Mühendis Odalarından 15 üye alınır" diye bir madde koymuştuk. Onu sonradan değiştirdiler.

- Belediye Başkanlığı yaptınız, milletvekili oldunuz, TMMOB Genel Sekreterliği ve bakanlık yaptınız. Sonrasında da iki dönem İMO Genel Sekreterliği yaptınız. Bu arada bağlantıyı nasıl kurdunuz? Yani bakanlık yapmış birisi odada tekrar gelip Genel Sekreterlik yapmış olmasını biraz önce söylediğiniz "oda hastalığına tutulmak" düşüncenizle mi bağdaştırıyorsunuz? Bu kadar önemli mevkilerde bulunan bir kişinin İMO Genel Sekreterliği yapmasını nasıl açıklarsınız?

RÜŞTÜ ÖZAL- Teşekkür ederim. Ben kendime ait olan özelliklerimden fazla söz etmek istemiyorum; Birliğe ikinci kere seçilmem benim için çok büyük bir şeref ve olay. Birliğin gösterdiği gayret, işte burada bir arkadaşımız canlı şahidi (*İzzettin Silier söyleşi sırasında Rüştü Özal'ın ziyaretine gelmişti*), odada çalışanların başında gelenlerden İzzettin Bey var, benim gayretim yetmezdi. Fakat iktidarın, Genel Sekreter seçtirmemek gayretini Birlik karşıladı, bütün gücüyle karşıladı, bana sahip çıktı. Ben onun için Birliğe karşı çok minnettarım. Yani ben milletvekili olduğumla övünmem, fakat bu ikinci kere TMMOB Genel Sekreteri seçilişimle övünürüm.

Hal böyleyken, 1957'de ben iktidarla anlaşılamadım. Hiçbir suçluluğumdan, hiçbir yanlış hareketimden değil, sorun benden kaynaklanmıyor; yani işlerin düzeninde gitmediğini gördüğüm için, Menderes'le uzun bir görüşme yaptım, "Yanlış yoldayız, iyi gitmiyor" dedim, "Hayır, sen yanlışsın" dedi, "Gel, ben seni çıkacağım özel bir gezi var, oraya götürüyüm. Bana karşı gösterilen insan sevgisini, saygısını gör" dedi, "Ben muhalefette de, iktidarda da bunları yaşadım, değerlendirmesini iyi yapıyorum, doğru yapıyorum, sen de benim yanımda ol" dedi. Ben Menderes'in bu görüşüne itibar etmedim. Sessiz sedasız, basına filan da fazla yem olmadan, istifa ettim; yani, "Mücadelenin dahi zarif olması lazım" fikrine dayanarak, sadece istifa ettim, günahım bu. İstifa ettiğim yerden bir memuriyet, herhangi bir iş talep edemezdim, yaşamın çok başındaydım, mühendisliğe de dönemezdim; iş isteyip, bir insanın emrine girip çalışamazdım.

O sırada İnşaat Mühendisleri Odası, Genel Sekreterlik için birkaç kere ilan verdi, talip olan da çıkmadı, "Ben yaparım" dedim, severek yaptım, hiç gücüme gitmedi. Hatta Dönem Başkanı Sedat Özkol Bey geldikleri zaman ayağa kalkıyordum, beni uyardı, "Rüştü Bey, sen bizim büyüğümüzsün, niye böyle yapıyorsun, bizi mahcup ediyorsun" dedi.

- Sedat Özkol Bey görüşmemizde bunları anlattı.

RÜŞTÜ ÖZAL- Eksik olmasın, iltifat etmiş, ben onu takdir ediyorum. Hakikaten kafası işleyen, iş üreten, fikir üreten bir insandır. Ben oradaki Genel Sekreterlik dönemimin bir gereği olduğu için o şekilde davrandım; yine gitsem yine öyle yaparım.

- İnşaat Mühendisleri Odasının ilk Genel Kurul Başkanı siz miydiniz?

RÜŞTÜ ÖZAL- Evet.

- 1973'teki TMMOB'nin Kongresinin de Divan Başkanıydınız.

RÜŞTÜ ÖZAL- Evet.

- Yüksek mühendislik diplomanızı su dalında almışsınız. "Çorum Su İşleri Şube Mühendisi, çok saydığım müdürüm Osman Bedihi Ustayla Çorum'dan Ankara'ya 1,5 günde ulaşabildik" diye bir ifadeniz var. Askerlik görevine ilişkin belirlemeleriniz var. Proje ve vize uygulamasının Mimarlar Odasının önerisi üzerine bakanlığınız zamanında başlattığınızı söylemişsiniz.

RÜŞTÜ ÖZAL- Evet, evet.

61 Anayasasıyla ilgili görüşlerinizi şöyle özetlemişsiniz: Sosyal devlet, Meclis, Devlet Planlama Teşkilatı, yargı bağımsızlığı ve meslek kuruluşları; TMH'da çıkan söyleşinizde bunları söylemişsiniz. Diyorsunuz ki, "Cumhuriyete olan borcumuzu ödeyebilmiş değiliz."

RÜŞTÜ ÖZAL- Doğru.

- TMH'daki söyleşinizde söylediğinize göre, üniversiteye başladığınız yılda dağıttığınız bildiride sloganlarınız şöyle, "Yerli malı kullan vatan-
daş, Türkçe konuş vatan-
daş, Pera İstiklal Caddesi olacak."

Bir başka ifadenizde diyorsunuz ki, "Muhafazakâr değil, devrimci; isla-
hatçı değil, ilerici olmayı istedim."

Bu konuşmada, eksik bıraktığımız, kayıtlara geçmesini istediğiniz önem-
li bir konu kaldı mı? Konuşmamız dışında kayıtlara geçmesini istediği-
niz bir şey var mı?

RÜŞTÜ ÖZAL- Aslında sahiden şunu düşünmüştüm: gelip giden hü-
kümetlerden hiçbiri TMMOB'den yararlanmaya niyet etmedi, hepsi
TMMOB'yi karşısına aldı, daima karşısına aldı. Yaptığı yayınlar, dep-
rem için yaptığı çalışmalar, yapı kontrolü işi, seminerler, kendi üyele-
rinin oluşumu vesairesi başlı başına birer hizmet. Hiç bir hükümet-
ten yardım talep etmeden belediyelere önemli yardımlarda bulunma-
larına karşılık. Hiç bir anlayış, hiç bir dönem, hiç bir kişi, bu büyük
gücü kendi arkasına, kendi yanına almayı düşünmedi ve ben bunu
memleketin kayıplarından birisi olarak sayıyorum.

- Bu anlamda da TMMOB örgütünü ve örgütlülüğünü övüyorsunuz, "Hü-
kümetlerin TMMOB'ye karşı duruşlarına rağmen TMMOB çok değerli
şeyler üretmiştir. Kendimizi bardağın dolu kısmında değerlendirdiğimiz-
de, yaptığımız çok önemli işler var" diyorsunuz.

RÜŞTÜ ÖZAL- Önemli, evet.

- Çok teşekkür ediyoruz.

RÜŞTÜ ÖZAL- Estağfurullah, ben teşekkür ederim.

● ○ ●

7.12.2003, İstanbul. Bu Söyleşi, TMMOB'nin 50. Kuruluş yılı etkinlikleri çerçevesinde
yapılmıştır, TMMOB'nin izniyle ilk kez yayınlanıyor.

SÖYLEŞİ: Mustafa ATMACA

“Yüzümüz ak yolumuz yoktu”

Anne tarafım Konya'ya Tuna'dan gelmiş, babam ise Antalya'nın Senir ilçesinden okumak üzere Konya'ya göçmüş. Tac'ül Vezir Medresesi'nde öğrenci olmuş. İmam olarak vazife almış sonra. Babam oldukça uysaldı. Ancak annem hayata küsmüş bir kadındı. Aynaya bakmayı istemeyen bir yaratılıştaydı, bana da geçmiş bu özelliği. Kendisini çirkin bulurdu, onun için hiçbir gün aynada süslenip püslenip böyle, sokağa gezmeye gittiğini bilmem. Belki babamla evlenmiş olması onu çok mutlu etmemişti. Belli etmeden yıllarca küskünlüğünü yaşadı. Babam çok garip bir duruma düşmüştü tabii. Başka memleketten gelmiş ve iç güveysi olarak girmişti eve. Aslında annem daha çok evin hakimi ve bizlere sahipti."

Seferberlik davulları

Birinci Dünya Savaşı'nda seferberliği ilan eden davulların çalındığı günlerden tam bir yıl sonra 1915 yılında, azınlıkların yaşadığı Konya'nın merkezindeki bir mahallede doğar Rüştü Özal. Liseyi bitirinceye kadar Kınacı Sokağı'ndaki evde otururlar: "Sokak kapısından girdikten sonra hayat denilen bir yere geçilirdi. Tek bir armut ağacı vardı orada. Birkaç merdivenle çıkılınca iki odalı bir ev. Bir odası misafirler ayrılma, hiç kullanılmayan, temiz kalan bir oda. Bir odası ise altı yedi nüfusun hem yattığı, hem oturduğu, hem de çalıştığı bir mekan. Çok kullanışlı bir odaydı. Böyle bir evde, birbirimizin gölgesinde barınmış büyümüşüz. Bir şikayetimiz olmamış."

Rehber-i Hürriyet Okulu'nda

Din adamı olan babası tüm çocuklarını okutmak ister. Ağabeyi Fransız okuluna gider, Rüştü Özal ise mahalle mektebine kaydolar: "Mahalle mektebinde elifba diyerek, Mihçizade hocanın önünde diz çöküp,

bir yıl kadar okuduk okumadık, Cumhuriyet hocası geldi. Güzel kılık kıyafetli bir hocaydı. İkinci sınıftayken, 1921-1922 yıllarında Rehber-i Hürriyet Okulu'nda eğitimimize devam ettik."

Şık fesler giyeceğiz derken...

Devrimlerle gelen değişime ayak uydurmaya çalışılan yıllarda Rüştü Bey henüz ortaokul öğrencisidir. "Dil devriminden evvel Kıyafet Kanunu çıktı. Şöyle şık fesler giyeceğiz diye hayal ediyorduk. Fesi giyemeden şapkaya, kaskete döndük. Fakat kasketle nasıl selam verilecek, ne yapılacak onların da farkında değilik. Hocamız da bilmiyordu. Bir süre de öyle geçti. Dil İnkılabı'nda da çektiğimiz zorluklar ayrı. Birinci sınıfı biz eski harflerle, Arap harfleriyle okuduk. Ve ikinci sınıfa geçtiğimiz zaman, alfabeyi Fransızca olarak öğrenmişiz. Hâlâ, seksen küsur yaşındayım, alfabeyi Fransızca olarak okur, yazarım."

Cumhuriyet'in ilk yıllarında ülke genelinde yaşanan ekonomik sıkıntılardan etkilenen orta halli, bir evde büyür Rüştü Özal. "Parayla alışveriş hemen hemen yoktu. Bağda bahçede yetişenler, pilav, daha ziyade bulgur pilavı. Pirinç lükstü. Çarşı ekmeğini doğrusu katık olarak bulmakta bile zorluk çekerdik. Evde annemizin yaptığı tandır ekmeğini bazen hafif ıslatarak, bazen öyle kuru kuru yerdik. Mesela biz açık renk elbise giymedik. Elbisenin hem kış, hem yaz giyilmesi lazım gelirdi ve koyu renk seçilirdi. Pantolonlarımız daima çevrilebilir, önü arkasına giyilebilir şeklinde olurdu. Elif biçimi derlerdi buna."

Yükselen milliyetçilik

Cumhuriyet'in onuncu yılında liseyi bitirir Rüştü Özal: "Devrimin onuncu yılında, İstanbul'a geçtik. Onuncu Yıl Marşı'nı ilk biz öğrendik, Teknik Üniversite'de. Ve hakikaten her köşe başında, her sokakta çok inanmış on sekiz yaş delikanlısı olarak, içimizi doldura doldura, coşkuyla Onuncu Yıl Marşı'nı söylerdik." Bu yıllarda dünyada ve Türkiye'de yükselen milliyetçilik dalgasından etkilenir Rüştü Özal. "Talebe Cemiyeti'nin kırmızı şerit ve bozkurtlu şapkalarını giyiyorduk. O yıllarda çok açık olarak 'Türkçe Konuş Vatandaş' savaşımını verdik, karakollara düşen arkadaşlarımız oldu. Sonra İstiklal Caddesi'ndeki bütün dükkanların isimleri yabancıydı. Pera'da, Paris'in Türkiye'ye getirilmiş bir küçük parçası olarak yaşıyorlardı. Türkçe olmayan isimleri indireceksiniz dedik ve hakikaten kısa bir zamanda indirttik. 'Chat Noire' vardı mesela, Siyah Kedi'ye çevirdiler. 'Yerli Giy, Yerli Malı Kullan Vatandaş' mitingleri yapıyorlardı. Katıldık biz de. Türk Milli Talebe Cemiyeti'nin önderliğinde, azınlıklara yönelik birtakım hareketler yapıldı. Yavaş yavaş soğudu iş. Çünkü 1939 yılında artık İkinci Dünya Savaşı başlamıştı."

Bu yılları İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yatılı öğrenci olarak geçi-

ren M. Rüştü Özal, altı yılın sonunda 1939 yılında yüksek mühendis olarak mezun olur.

Mühendislere ihtiyaç var

40'lı yıllarda gelişme yolunda alt yapı çalışmalarına ve doğal kaynakların keşfedilmesine hız veren Türkiye'nin mühendislere ihtiyacı vardır: "Beş daldan mühendis oluyorduk o zaman. Biz su mühendisi olarak mezun olduk. Bizleri bir an evvel mezun etmeye çalışıyorlardı. Hatta askere bile aldırıyorlardı, birkaç sene erteleme hakkı veriyorlardı bize."

Kızılırmak'ta etüt yapmak üzere ilk görev yeri olan Çorum'a tayin olur Rüştü Özal. "Bütün Anadolu da en kuru dere dahi incelenmiştir. Onun için bu yıllardan başlayarak Devlet Su İşleri'nde çok köklü bilgiler oluşmuştur. Genel müdürlerimizin bize telkin ettiği fikir, *"Bir karış toprağa su bulacaksınız, bir damla suya da toprak bulacaksınız"* oldu o yıllarda."

Konya'ya dönüş

Başlayan İkinci Dünya Savaşı nedeniyle yedek subay olarak askere alınır Rüştü Özal. "İstanbul'daki en son yedek subay okulu mezunlarıyız biz. Ardahan'a gittik. Ardahan'da askerliğimizi bitirdik ve geldik." Hemen ertesinde Mersin Su İşleri'nde mühendis olarak çalışmaya başlar. Bu arada İzmir'de teğmen olarak ikinci kez askerliğini yapar Rüştü Özal, bir süre sonra memleketi Konya'ya tayinini ister. Konya'da Su İşleri mühendisliği görevini sürdürürken boşalan Bayındırlık Müdürlüğü'ne atanır kısa bir süre sonra: "İsmimizi vermemekle beraber, 'yüzümüz ak, yolumuz yokuştur' sloganıyla Akyokuş isimli gazeteyi çıkarıyoruz. Bu arada siyasetle yakından ilgileniyoruz. Sonunda Demokrat Parti'nin içinde bulduk kendimizi." 1950 seçimlerinde Demokrat Parti iktidara gelmeden bir süre önce M. Rüştü Özal Konya belediye başkanı olur.

Konya büyük bir köy

"Konya bu yıllarda gerçekten büyük bir köy gibiydi. Hemen her yerde toprak damlı evler ve ahırlar. Gerçi elektrik ve otobüs vardı, ama öyle... 50'lilerden sonra Konya tümüyle değişmedi ama bir şehir kılığına girdi diyebiliriz. Mesela ahırlar kalktı. Ondan sonra ilk defa asfalt yol yapımı başladı. Mesela, İş Bankası'ndan belediyeye borç aldık, yüz bin Türk lirası, o büyük hadise oldu. Gittim Meclis'te Bütçe Komisyonu'nda bir konuşma yaptım, ilk defa olarak Türkiye'de belediye bütçelerine yardımı sağlamış oldum. Mevlana Türbesi ve civarının imarı için beş yüz bin lira gibi bir para temin edebildim. Konya'da imar benim zamanında başladı."

Milletvekili adayı

1954 seçimlerinden sonra DP Konya milletvekili olarak meclise girer. Çok geçmeden parti içinde bazı uygulamaları ve alınan kararları anti demokratik bulan Rüştü Özal siyasi hayatındaki ilk hayal kırıklığını yaşar. "Meclis başkanlığına grupta Koraltan aday gösterildi. "Ayıp olur, Koraltan'a karşı saygısızlık olur" gibi bir düşünceyle karşı aday çıkmadı. Parti içinde olması gereken demokrasiyi temin için, "Ben adayım" diyeceğim ama kimsenin bana, Konya'dan gelen genç bir adama oy vermeyeceğini biliyordum. Giderek bu kırılganlığı pekiştiren başka olaylar da yaşadım. Mesela İçişleri Komisyonu'ndaydım aynı zamanda. Kırşehir'in il iken verdikleri oy dolayısıyla cezalandırılmak kastı, gizli olarak ilçeliğe dönüştürülmesi tasarısı, hükümet tarafından getirildi. Kırşehir'in bu sebeple ilçe olmaması lazım geldiğini idrak ederek muhalefet şerhini koymuştum."

Yaylacılar Grubu

"Biz, '57'nin sonlarına doğru artık iyice deşifre olduk.. Muhalif milletvekillerine o zaman Yaylacılar Grubu derlerdi. Hep muhalefet ediyorduz, muhalif oy kullanıyoruz." Bu arada Başbakan Adnan Menderes'le görüşür Rüştü Özal. "Bu konuşmanın sonucunu beklemedik, istifa ettik. Ondan sonra erken seçim kararı çıktı 1957'de. Bu seçimlerin sonunda Demokrat Parti her yerde oy kaybetti ve belli oldu ki artık Demokrat Parti'nin sonu geldi."

"Ben bu tarihten sonra meslek teşekküllerine yöneldim o zaman, daha doğrusu meslek teşekkülü olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği bana sahip çıktı. İnşaat Mühendisleri Odası'nın genel sekreteri oldum, politikanın da kenarında kaldım bir süre. 57'den 60'a kadar üç yıllık bir dönem de böyle geçti." 1960 darbesinde kurulan 27 Mayıs Milli Birlik Komitesi yeni dönemi ve yasaları şekillendirmek için pek çok kuruluştan olduğu gibi Türk Mühendis ve Mimar Odaları'ndan da onbeş kişi ister. Rüştü Özal bu grubun içinde, yasa hazırlık çalışmalarına katılır. Yine aynı dönemde İmar ve İskan Bakanı olarak Milli Birlik Hükümeti içinde görev alır. Bu yıllarda da Oda'nın faaliyetlerine destek olan Rüştü Bey, meslek odalarının yasal haklarını kazanmasında önemli rol oynar.

CHP'li yıllar...

Bu kez CHP'den gelen teklif üzerine 1961 seçimlerine CHP Konya milletvekili adayı olarak girer ve kazanır. Ancak CHP'de de, Demokrat Parti'de yaşadığı sıkıntıların benzerlerini yaşayan Rüştü Özal Meclis'te o sıralarda yürüttüğü grup başkan vekilliğinden istifa eder. Rüştü Bey, 1965 seçimlerinde başarısız olur. 1970'teki askeri müdahalenin ardından kurulan hükümetteki Enerji Bakanlığı'nda bu kez bakan

müşaviri olarak görev alır. Değişen bakanlara rağmen 1975 yılının son aylarına kadar görevinde kalır. 1976 yılında emekliye ayrılır. Son yıllarda "vücudumun isyanı" dediği rahatsızlığına rağmen Rüştü Özal, kendi deyimiyle "saltanatla emekliliğini" devam ettiriyor.

1934 Heybeliada'da piknik

"Gerçekten bugünü yaşayan insanlar, bizim o günlerimize inanmazlar. O günleri gözlerde canlandırmak pek de mümkün değil. Hani belki bir roman, düşsel bir anlatım içinde bir şeyler söylemek lazım gelir. Bizim ortaokul öğrencisi gibi bir yüksek tahsil öğrenimimiz vardı. Bir buçuk saatlik dersler içerisinde ne verirlerse onu yazıyorduk ve işte öğrendiğimiz kadar öğreniyorduk, doğrusu. Yatılı olduğumuz için herhangi bir sosyal hayatımız yoktu. Hatırlıyorum, radyo yapmak için bir radyo kulübü vardı. Radyo o senelerde yeni çıkıyordu daha, pahalı da olduğu için alınamıyor, kullanmak isteyenler alüminyum kutularla, lambasını takıp sınıflarda kullandığımız radyoyu yapabiliyorlardı o dernek vasıtasıyla. Yemeklerden sonra erkek erkeğe dans etmek, sosyal hayatın ağırlığını teşkil ediyordu. Zaten kız öğrenci yok. Bütün mühendis mektebinde bir tane kız var, bizden bir sınıf evvel, mezun olmuş. İşte verdiklerini nohut, pırasa ne verseler yiyoruz. Bazen söyleniyoruz kendi kendimize, öyle. Yılda bir elbise, iki yılda bir de palto veriyorlardı. Onu da çok ağır ödettiler bize. Diplomamızı on yıl verdiler, on yıl devlette çalışmaya mecbur olduk. O bakımdan serbest çalışmaya teşebbüs edemedik."

"Demiryolları komünist, karayolları liberal"

O yıllarda demiryolunun karayollarına göre maliyetinin daha yüksek olması nedeniyle devlet, karayollarına yatırım yapmaya yönelir. Bu arada Türkiye'ye gelen Amerikan Karayolları Genel Müdür Yardımcısı da bu tezi destekler: "Doğruluk derecesini bilmiyorum ama, 'Ford'un Türkiye'de kullanılacak otomobilleri ben vereyim, başka marka almayın, ama ona mukabil yollarınızı ben yapayım' dediği söyleniyordu."

"Adıma siyaset karıştı"

"Anne tarafım daha ilerici. Doğduğum zaman Enver demişler adıma. Enver Paşa o zamanın gözde insanı. Ama babam nüfusa yazdırırken Mehmet Reşat diye, o günkü padişahın adını yazdırmış. Ben her yerde Enver olarak büyümüşüm. Ama ilkokula gireceğim sene, babam öğretmiş bana Rüştü deyiver diye, çünkü o tarihe kadar Reşat ismi kalktı. Reşat'a benzeyen bir isim anlamında Rüştü denilmiş. Adım da siyasete karışmış o şekilde. Ortaokula gireceğim zaman nüfus kağıdını getir demişler, o zamana kadar biz nüfus kağıdına "kafa koçanı" deriz. Kafa koçanımızda isim Reşat, doğum tarihim 1332, 31 olması la-

zım gelirken. Hem adım, hem nüfusum yanlış. Onun üzerine mahkemeye gidilmesi gerekti. Mahkemede adım Mehmet Rüştü, doğumum da 1331 olarak kayda geçti, geçmiş oldu."

Milliyet Pazar,16 Mart 2003

Tarih Vakfı adına;

Görüşmeyi Yapan: Ülkü Özen

Danışmanlar: Doç. Dr. Aynur İlyasoğlu, Doç. Dr. Esra Danacıoğlu

Arşiv Sorumlusu: Filiz Öğretmen

Yayına Hazırlayan: Tübâ Çameli

Birlik fonksiyonu

Birliğimiz fonksiyonu hakkındaki bazı telakki ve temayüllere muttali olunca, kuruluş kanunumuzun maksat ve gayesini bir kere daha gözden geçirmek lüzumunu hissettik. Ancak, maddeler mücerret olarak kanunun neşrini gerektiren lüzum ve zaruretleri açıkça ve yekten görebilmeğe her zaman kafi gelmediği için Birliğimiz Kanununun 2'nci maksad ve gaye maddesinin şümullü ifadelerle telkin ettiği fikri daha ziyade kanunun sevkini icabettiren mucib sebeplerin tetkiki ile beraklaştırarak tebellüğ ettirmeyi faideli gördük.

Kanunumuz iki ayrı metin halinde TBMM'ye sevk edilmiştir. Fakat sevk sebepleri ana hatlarıyla müşterektir. Tekliflerden birisinin mucib sebepleri ise şu cümle ile başlar:

"Türkiye'de tekniğin devamlı olarak inkişafının sağlanması ve bu suretle memleketin imar ve bayındırlık işlerinde teknikten azami bir şekilde faydalanma imkanlarının elde edilmesi gayesiyle mühendislerin ve mimarın teşkilatlandırılması bu tasarının esasını teşkil eder."

Gerçekten, Birlik Kanun'u ile bir taraftan mühendis ve mimarların meslek prensiplerine uygun, disiplinli bir şekilde ve iş birliği yapmak suretiyle çalışmaları derpiş edilmektedir. Fakat diğer taraftan ve daha büyük bir ehemmiyetle de mucip sebeplerde tasri edildiği veçhile "ileri memleketlerde büyük bir çok problemlerin teknik elemanların fikri ve bedeni iş birliği ile programlaştırılmakta ve haledilmekte, ihtisasa ve muhtelif meslek adamları arasında iş birliğine ehemmiyet verilmeyen hallerde milli servetlerin bilgisiz elerde heder olduğu" belirtilerek kandan bu cihetin temini beklenmektedir.

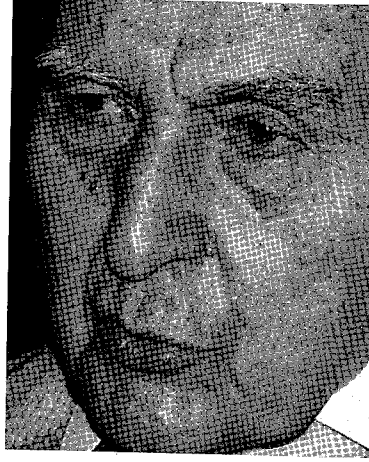
Yine mucip sebeplerde, ileri memleketlerde tekniğe lüzumu kadar önem verilerek memleket ihtiyacına ve karakterine göre teknik işlere veçhe verildiği, bu cemiyetlerden memleketin teknik şurası ve planlama organı olarak faydalanıldığı da ilave edilmektedir.

Öyle sanıyoruz ki, bu ifadelerin aydınlığı, kuruluş maksadına göre Birlik fonksiyonunun neden ibaret olması lazım geldiğini göstermekte ve bilhassa bu fonksiyonun, kendisine bir vazife verildiği zaman mütalaa beyan eylemekten ibaret olmadığını izaha ve tarafımızdan herhangi bir ilave yapılmasına lüzum bırakmamaktadır.

Rüştü Özal

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 62 / 2 Ekim 1958

Birlik fonksiyonu-II

Geçen sayıda birliğimizin münhasıran resmi veya hususi eşhas tarafından tetkiki istenilecek bir mevzua mütalaa beyan edecek bir teşekkül telakki edilmemesi lazımgeldiğini, kanunumuzun maddelerine ve kanun teklifinin mucib sebeplerine istinad ederek tebarüz ettirmeye çalışmıştık.

Bu bahsin durup dururken açılmamış, böyle bir tazihe sebepsiz gidilmemiş olacağı kolayca tahmin olunabilir. Filvaki bazı anlayışlara göre maksad ve gaye maddesine giren Birlik vazifeleri vekâlet veya müesseselerin kuruluş kanunlarında mevcut bulunduğuna göre ancak lüzum ve ihtiyaç halinde Birlikten istişari mütalaalar istenecektir. Ve bunun haricinde Birlik tarafından teşebbüslerde bulunulması – *hiç değilse* – arzuya şayan görülmemektedir.

İşte şu anlayışın isabetsizliğini belirtmeye bu sebepten tevessül ettik. Bu yazımızda ise mevzuu biraz daha derinleştirerek, asıl maksadımız olan Birliğin fonksiyonlarının neler olduğu hususunu tesbite doğru gideceğiz. Birlik kanununa mütenazır Talimatnamemizin, "... Amme'nin ve memleketin menfaatlerinin sağlanmasında, korunmasında ve işletilmesinde, zirai ve sinai istihsalın artırılmasında, memleketin sanat ve teknik kalkınmasında... lüzumlu gördüğü bilumum teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak" maksadın başlıcası olarak yer almıştır. Ve esasen bu vazifelerin haricinde kalan mühendis ve mimarları ihtisaslarına göre Odalara ayırmak, mesleğin inkişafını temine çalışmak gibi, bazı vazifeler dahi yukarıdaki hususlarla dolayısıyla, alakalıdır.

Şu hale göre amme hizmetlerine yararlığı en mütebariz vasfı olarak musarrah bulunan Birliğin, memleketin sanat ve teknik kalkınmasında lüzumlu gördüğü teşebbüslerde bulunması hakkıdır, vazifesidir ve böyle olunca da Birlik bu vazifeleri elbette yapmakta mükelleftir.

Kanaatımızca; gerek memleketin ve gerekse meslekdaşlarımızın Birlikten istediği de budur.

Yine kanaatımız odur ki, bu şekilde bir anlayış zemini ihzar edip memleket hayrına olan teşebbüs ve faaliyetlerimizi ilim ve fen yönünden ve objektif esaslar dahilinde yerinde ve zamanında yapmadığımız müddetçe, bizi bir müşavirlik bürosu olarak telakki etmek zihniyetinin zebunu olacağımızdan ziyade... Birliğimizin teşekkül maksadının kaybedilmesinden ve Birliğimizin manevi bağlarının daha çok zayıflamasından endişe etmek gerekir.

Rüştü Özal

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 61 / 9 Ekim 1958

Birliğe arsa ve bina temini konusunda yapılan toplantı

Birliğimizin en mühim ihtiyaçlarından olmasına rağmen hal şekli üzerinde şimdiye kadar yapılan mesai ile muayyen bir istikamette ve müsbet bir şekilde terakki kaydedilmediğini nazarı dikkate alan Birlik İdare Heyeti, "Birliğin arsa ve bina temini" konusunun reel bir tetkike tabi tutulmak suretiyle esasa bağlanması hususunu lüzumlu mütalaa ederek, tensip edilen zevatın iştirakiyle bir toplantı yapılmasını karara bağlamıştı.

Bu karar gereğince, kendilerine yapılan ziyaret neticesinde, mevzuun halli hususundaki müşkülli bertaraf edebilecekleri ve alakalarını esirgemeyecekleri kanaati hasıl olmuş bulunan meslekdaşların iştirakiyle ve yapıcı fikir ve belirtilen tekliflerin birleştirilmesi gayesiyle bir toplantı yapılmıştır.

Muzaffer BİNİCİ*

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 63 / 16 Ekim 1958

* TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi, İnşaat Mühendisi

Resimde, 10 Ekim Cuma günü saat 10'da Birlik Merkezinde yapılan bu toplantıya iştirakleri mümkün olanlar bir arada görülmektedir. (Soldan sağa doğru oturanlar: Aziz Torun, Talât Özışık, Emin İplikçi, Daniş Koper; ayaktağiler: Serbülent Bingöl, Feyyaz Köksal, Rüştü Özal, Reha İren.)

Evvela birliği kuralım

62'nci sayısını idrak eden Gazetemizin 9 Ekim tarihli nüshasında Sayın Umumi Katibimiz "*Birlik Fonksiyonu*" yazısını tamamlamış bulunuyor.

Gazetemizi çok az meslekdaş okuyor. 400 kadar abonesi var. Bir kişi de okusa ümidimiz yaşıyor. Gazetenin ilan almak suretiyle Nafia Vekaletinin yardımını gördüğü anlaşıyor. Ve bu imkanlarla çıkartılıyor. Neşir organımızın susmamasına gayret hususunda camiamızdan ve alakalılardan yardımın kesilmemesi ve artması için şimdi bulunduğum Anadolu kasabacığı Gerze'de duamız da eksik olmuyor. Gazetemiz fikri münakaşalarımızın en samimi bir köşesidir. Bu sütunlarda konuşmakla az-çok bir vazife yerine getirilmiş oluyor. Meşgaleleri arasında mühim bir konuya işaretle münakaşasına imkân verdiğinden dolayı yazı sahibini tebrik ederim. Kendi görüşümle yazıdaki hususa cevap vermeye çalışacağım.

1954'teki heyecanlarımızı hatırlıyorum. Hem o günlerde, bir Genel Müdürlüğün Talimatnameye aykırı olarak müsabakaya koyduğu bir proje için meslekdaşlarımızın şikayetiyle karşılaştık. Daha Birlik tabelasını asmadan Türk Yüksek Mühendisler Birliğinin misafiri bulunan İdare Heyeti, Kanun ve Talimatnameye sarıldı ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin mesleki konuda varlığı hissedildi. Odalar kuruluncaya kadar böyle daha birkaç meseleyi hatırlarım, başarı ile sonuçlandı. Bilhassa mesul makamları ziyaretlerimizde çok müsbet karşılanıyorduk. Birlikten, İcra da çok şeyler beklediğini ifade ediyordu.

Kuruluş formaliteleri bitti. Odaların Umumi Heyetleri teşekkül etti. Ve ikinci Birlik Umumi Heyeti kuruldu. Odaların muhtariyetini kabul ederek kanaatimce Birliği on parçaya böldük.

Müteakip Kongreye giden mesai, İdare Kurullarının hazırlıklarından daha ileri bir mahiyet taşımadı. Kongreler hazırlamış muhtelif mesleki davalarının karar otoritesi olamadı. Ve ancak bulunanların serbest kürsü hitabet kudretini ortaya koyan bir randıman sağladı. Hülasa, meselelerimizi olduramadık. Camiamıza yayamadık ve mensuplarımızın düşüncelerini toplayamadık. Böylece Birlik günlük meselelerin arkasında münferit hatta mütenakız fikirler beyan eden bir teşekkül oldu. O zaman bu randımansızlığı yenebilmek için gösterilen gayretler muvaffak olamadı. Umumi Katibimizin işaret ettiği konuda bir hüviyete sahip olmamız için gereken hazırlıklarda bulunamadık. Camiamızla ilgili memleket meseleleri üzerinde Birlik görüşünü temin ede-

cek bir teşekkül olamadık. Müşkülâtla temin edilen gelirlerle İdare Kurullarının büro masrafları karşılanıyordu. Komisyonlarla fikir yaymak ve toplamak mesaimiz yarım kadı. Bütün azalara gönderdiğimiz neşir organını yaşatamadık. Ve Birlik, İdare Kurullarında vazife gören 100 kadar meslekdaşlarımızın fikir tasarrufuna ve sevki idaresine mahkum kaldı. Bunlardan başka Birliğimizin zaafı hariçle olan temaslarımız da inkişaf etti ve meselelerimizi bünye dışında münakaşaya başladık.

Bu arada Sanayi Vekaleti'nin bir isteği ile karşılaştık. Türkiye'nin kömür, mensucat problemleri hakkında Birliğin görüşü soruldu. Ayrıca yine aynı Vekalet, Türkiye'de bir araştırma enstitüsü kurulması hususunda fikri yardım istedi. Dosyalarımız boştu. Bu isteklere mukabil hizmette bulunamadık.

Yalnız Odalar Birliğinin amme hizmetini nasıl ifa edebileceği konusu Hükümete aksetmiş oldu. Başvekalet tarafından verilen direktifle yedi vekalet temsilcileri ile toplandı. Ve Birliğin hüviyeti İcra Kuvvetinin kalemi ile bir daha teyyüd etti. Sonra ne yaptık bilmiyorum. Müteakip Umumi Heyette bulundum. Kongreye dosyalarımızın hazır, teşkilatımızın her meseleye sahip olduğunu işaret eden bir mesai gelmedi.

Camiamız fikirleri olarak İcraya götüreceğimiz fikirler mutlaka kabul ve tatbika mazhar olacaktır. Çünkü icraya geçiş meslekdaşlarımızın taasurrundadır. Ancak alakalılarla münasebet aramayarak mücerret fikirler götürülmesi takdirindedirki tatbikata geçmek mümkün olmaz. Odalar Birliğinin hizmet yolunu; tatbikatçılara yardımı icra ile temas ederek olgunlaşmış mesleki görüşü teminde görürüm.

Bütün Camiamızın mesuliyetini temin ettiği zaman Birlik kanunu selahiyetlerini kullanabilir ve kullanacaktır. Yoksa bugünkü hali ile camiamızın fikri olarak mahdud kadrolarında görüşleri Birliğe maledilemeyeceği için camiamızın selahiyetleri de sözden ibaret kalacaktır.

Muzaffer BİNİCİ

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 65 / 27 Ekim 1958

Birlik fonksiyonu-III

Birliğimizin amme hizmetlerine yarar bir teşekkül olduğu hakkındaki sarıh hükmün yanında ve hatta bu hükmün içinde Birliğimizin istişari hüviyeti de tesbit edilmiş bulunmaktadır; ve hemen ilave edilmelidir ki Birliğimiz, bünyesindeki tedris elemanları, sivil, asker, memur ve serbest olarak istisnasız sahip bulunulan bütün mühendis ve mimar kadrosuyla hakikaten kendi sahasında tam selahiyeti, politik ve idari mülahazaların dışında ve tamamıyla objektif görüşlere haiz sağlam bünyeli bir teşekkül olmak mevkiindedir.

Bu ciheti de böylece işaretledikten sonra maksadımızın izahına geçebileceğiz. Filhakika Birliğimiz fonksiyolarının evvelce yapılmış komisyon çalışmalarıyla da tesbit olunduğu gibi başka bir yönden, şu suretle dahi, tebarüz ettirildiğini görmekteyiz: Bu tasnife göre Birlik fonksiyonları, "*Bilgi toplama - Dökümantasyon*" "*Değerlendirme - Tetkik*", "*Mevzuat hazırlama*" ve "*Neşriyat*" dır.

Şimdi bu açıdan bakıldığı zaman görülebilen şu fonksiyonlarına göre fakat umumi ifadeleri biraz daha alarak ve bu suretle Birlik hizmetlerinin tasrihi ile Birlikçe teveccüh edilmesi gereken faaliyet istikametini tayine gayret edeceğiz. Tabiidir ki bu mülahazalarımızda muhtelif vesilelerle Odalarımızın veya münferiden meslekdaşlarımızın zaman zaman dermeyeran ettikleri teklif, mütalaa ve temenniler mündemiç bulunacak ve fakat noktai nazar tamamıyla şahsi olacaktır. Arzınca çalışacağımız hususlarda meri konumumuzun hudutları ile de kayıtlı kalmayacağız.

Birlik Teknik bir şüra olmalıdır:

Mümkün olan bütün kaynaklardan faydalanarak bilgi toplama suretiyle memleketimizin evvela bugünkü durumunu, ihtiyaçlarını, ileri memleketlere göre mukayeselerini ve ulaşılması gerekli seviyeleri ve

saniyen bu merhalelere ulaşmanın teknik vasıta ve imkanlarını mesleki yönden tetkik edebilecek teknik eleman yetiştiren müesseselerin yukarıdaki esaslar dahilinde mikdar ve vasıfları belirtmek suretiyle tesbit eylemek gibi hizmetler Birlikçe ifa edilebilmeli, bu konularda mütalaalarda bulunulmalıdır.

Teknik mevzularda aydınlatma yapmalıdır:

Birlik, kendi mensuplarını ve umumi efkârı alakadar eden memleket işlerinde tarafsız bir meslek otoritesi olarak tetkik ve müşahedeler yapmak ve bunu icabettiği şekilde duyurabilmek mevki ve vazifesinde olmak lazımdır. Bu suretle memleketin sağlayacağı faide yanında kazanılacak mesleki itibar da büyük olacaktır.

Nitekim Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği, her sene memleketin iktisadi, ticari ve sınaî durumuna ait bir rapor vermekle mükellef tutulmuştur. Dökümanları mevcut, bunları kıymetlendirmenin imkanları mümkün, mesleki otoritesi tam bir teşekkül haline gelmek için mevzuatta boşluklar doldurulmalı, memleket şumûl mevzularda Birlik görüşü vaz ve icabettiği şekillerde müdafaa olunabilmelidir. Bu suretle alakalı tetkiki istenilen teknik meselelerin sağlam mesnetleri hazırlanmış olacaktır.

Rüşti ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 68 / 27 Kasım 1958

Cevap ise

Birliğimize kuruluşundan itibaren kıymetli mesailerini esirgemeyen Sayın Binici (Birlik Fonksiyonu) başlıklı yazılarımızın ikincisinden sonra bittiği zannıyla bize bir cevap lütfettiler.

(Birlik Fonksiyonu) yazılarının devam edeceğine dair bir kayıt koymakla bilmeyerek isabet etmiş, çünkü böylece sıcak sıcak bir cevap almış olduk. Fakat biz, evvela arkadaşımızın yazılarının nihayetlenmesini, bilahare yarım kalan kendi yazılarımızdan birisinin daha neşrini bekleyerek cevabımızı soğutmuş bulunuyoruz.

Odalarımızın ve Birliğin muvaffakiyetini her şeyden evvel mensuplarının alakasına bağliyanlardan olduğumuz için peşinen belirtmeliyiz ki arkadaşımızın yazılarını yalnız gösterdikleri alaka bakımından bile teşekkürle şayan bulduk. Kendilerinin mütebessüm çehrelerine pek yakışan zarif üsluplarıyla esirgemedikleri teveccühlere ise mukabele etmek bizim için gayri kabildir.

Sayın Binici uzun ve verimli mesailerıyla kazandığı Birliğin her mevzuunda konuşup yazmak selahiyetiyledir ki hemen bütün mühendislik mimarlık problemlerinde nereden ve kimden gelirse gelsin aykırı gördeklere fikirleri cevaplamak hatta münakaşlara zemin hazırlamak lüzumunu hissetmekte ve böyle yapmakla da pek faydalı olmaktadır. Temennimiz kıymetli müktesebatından Sayın Binici'nin Birliği mahrum bırakmamaları, bilakis bugünkünden daha faal vazife kabul etmeleridir. Şahsen bu imkanın hasıl olacağı günlere intizar etmekteyim. Şu sıra arkadaşımızın yazılarının retle hissiyatımızı ifadeden son bize taallük eden hususlarını incelemek isterdim. Ancak, 'Evvela Birliği Kuralım' başlığını taşıyan nazik üsluplu yazının bana ne suretle karşılık teşkil ettiğini anlayamadığımı itiraf ederim. Bununla beraber yazıdaki kayıt, bir münakaşa ve bir cevabın mevcut olduğunu tasrih ettiğini anlayamadığımı itiraf ederim. Bununla beraber yazıdaki kayıt,

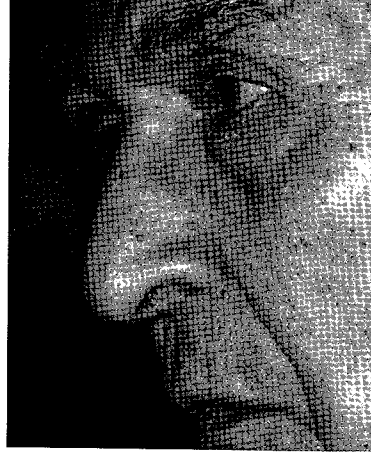
bir münakaşa ve bir cevabın mevcut olduğunu tasrih ettiğinden, beni muhatab tutan satırları burada da aramağa devam ediyorum. Muhterem arkadaşımız, Birliğin 1954'deki kuruluş heyecanını hatırlatıyor ve Genel Müdürlüğün talimatnameye aykırı hareketi karşısında daha tabelasını asmayan Birliğin mesleki konuda varlığını nasıl hissettirdiğini ve başarı ile sonuçlanan daha başka işlerin de olduğunu, ikinci Umumi Heyetin ise Oda'ların muhtariyetini kabul etmesi suretiyle Birliğin on parçaya bölündüğüne kani bulunduğunu ifade ediyor ve ilave ederek müteakip kongreye giden mesainin İdare Kurullarının hazırlıklarından ileri gidemediğini ve kongrelerin hazırlanmış muhtelif mesleki davaların karar otoritesi olamadığını, ancak bunların serbest kürsü hitabet kudretini ortaya koyan bir randıman sağladığını, meselelerin camiamıza yayılamadığını, mensuplarımızın düşüncelerinin toplanamadığını Birliğin böylece günlük meselelerin arkasına münferit, hatta mütenakız fikirlerle takıldığını ve bu randımanlılığın gösterilen gayretlerle yenilemediğini beyan ediyor; bu suretle noktai nazarlarının çoğuna iştirak ve zaman zaman müdafaa ettiğimiz bütün yazıyı takibedersek daha benim söylemek istediklerim ve varmağa çalıştığım neticelerle bu yazılanlar arasında irtibat tesisi-ne ve teminine hakikaten imkan bulamamaktayım. Filhakika (Birlik Fonksiyonu) seri yazılarımla ben, içinde çalışmakta olduğum ve mensubu bulunduğum teşekkülün evvela bazılarınca ne mahiyette ve ne şekilde telakki edilmek istenildiğini ifadeye, saniyen bugünkü haliyle, kanunun esbabı mucibesine istinad ederek kuruluş maksat ve gayesini biraz genişletmek suretiyle Birliğin hakiki hüviyetini izaha ve bu hüviyetin zannedildiği gibi bir mütalaa sorulursa ona cevap verecek müşavere bürosu mahiyetinde olmadığına ve bundan sonra da daha ne gibi hizmetler ifa edebilmesinin lüzumlu ve mümkün olacağına dair düşündüklerimi arza çalışmaktayım. II. yazının neşrini bunun için bekledik. IV. Yazımız da neticelerin istihsalini tazammun edecek; hepsi bu kadar. Fakat Sayın arkadaşım şayet bana '*Odalar Birliğinin hizmet yolunu, tatbikatçılara yardımcı İcra ile temas ederek olgunlaşmış mesleki görüşü teminde görürüm*' şeklindeki ifadeleriyle bizim buna aykırı bir tutumumuz bulunduğunu ima yoluyla işaret ediyorlarsa o takdirde kendilerine hak veremeyeceğim için üzülürüm ve beni mazur görmelerini de isterim. Ben Birlik olarak o derece munis ve güleryüzlü olunduğuna kaniim ki, yüzlerimizde hasıl olan çizgilerden değil fakat yersiz ve sebepsiz sırtan insanlar olarak telakki edilmekten bile endişe edilebileceğini sanıyorum. Tatbikatçı ve yardımcı İcra ile olan temaslarımıza gelince, saplandığımız bu mülahaza bence objektif, teknik mütalaalarımızı tesbit etmekten bizi alıkoymaktadır. Kanaatimce biz mevzuuları tetkik etmeliyiz. Mütalalarımızı tesbit etmeliyiz, görüşlerimiz vaz'eylemeliyiz, fakat bundan sonra da gerçek diğer mül-

hazaların bulunabileceğini ve bunların yer ve ehemmiyetini gözönünde tutmalıyız. Mutlaka bizim dediğimiz şekil ve surette neticelendirilmesini beklemeksizin hatta istemeksizin. Yani meselelerin hal ve inancında başka cephelerin olabileceğini bilerek düşünerek noktai nazarımızı arzetmekle ve ancak bu zaviyeden müdafaa etmekle iktifa etmeliyiz. "Tekniğin görüşü budur" demeliyiz ve orada durmağa çalışmalıyız. Ancak sayın arkadaşımızla tamamıyla mutabık olduğumuz husus, ne yazık ki, kendileri tarafından gösterilen kıymetli mesaiye ve istedikleri ve diledikleri tarzdaki iki senelik yorucu gayretlere ve daha sonraki çalışmalara rağmen Birlik dosyalarının hemen hemen boş olmasıdır. Biz işte yazılarımızda bu boşluğun sebeplerini de aradık ve mütalaalarımızın sonunda ifadesine çalıştık ki, bugünkü durumuyla ve azasından aidat almağa çalışarak Birlik, geniş, hudutsuz, amme hizmetleri görmeye imkan bulamamıştır; bulamaz da. Bu bir. Bugünkü vazifelerin hudut ve şümulleri nihayetsiz olduğu için hangisinin ne mikdar yapılabileceğini tayin dahi imkansız gibidir. Bu bakımdan da vazifeleri az-çok tadit ve tayin ederek, hatta tadat ederek faideli olabileceğimiz istikametlere teveccüh eylemeli ve bunların yapılabilmesi için uygun şekilde gelir sağlanmalıdır. Bu da iki. Bunun haricinde munis olmak veya olmamak ve temasların yapılması veya yapılmaması o derece mühim değildir. Biz noktai nazarımızın isbatı için Muzaffer Binici arkadaşımızın olduğu gibi dört seneden beri Birliğimize kıyasıyla harcedilen çok değerli hizmetlerin maalesef istenileni sağlayamamış olmasını tekrar etmekle iktifa ediyor ve söyleyecek yerde müsaadeleriyle soruyoruz: Bu delil kafi değil mi?

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 69 / 4 Aralık 1958

Birlik fonksiyonu-IV

Meslek ve meslekdaşla alakalı hizmetler genişletilmelidir:

Meslekle alakalı mevzuatın devamlı surette incelenerek daima ileri ihtiyaçları nazara alacak şekilde tedvini için mütemadi bir çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu meyanda fenni şartnameler, memleket imkan ve icabları bakımından incelenmeli ve inşaat ve tesisat malzeme normlarının yapılmasına tavassut ve teşebbüs olunmalıdır. Memleket sanayiinin kalkınmasında mühendislik kontrol ve murakebesi temin edilmeli, mühendislik hak ve selahiyetleri müessir bir şekilde korunabilmelidir. Ayrıca, ihale, mukavele ve şartnamelerinin işverenle müteahhit münasebetlerinin sistemleri etüd edilerek bugünkü işveren lehine ve tek taraflı olduğu halde işletilmesi pek güç bulunan ihale mukavele esaslarının karşılıklı hak ve tatbik kabiliyeti bakımlarından iyi bir hale getirilmesine teşebbüs ve tevessül edilmeli, meslekdaşlarla alakalı iş akidleri tip mukavele suretleriyle tesbit olunmalıdır. Bu takdirde mukavele suretlerinin Odalarca veya Birlikçe derpiş olunan hususata uygun olup olmadığı Odalarca akitden evvel vize edilmeli ve bu akidlerden doğacak iş ihtilafarı Birliğin hakemliği ile hallolunabilmelidir. Daha bugünden mukavelelere Nafia hizmetlerinden tahaddüs edebilecek ihtilafların halli için Birliğin hakem gösterilmesinde çok büyük faideler olduğu kanaatinde bulunuyoruz. Tasavvur etmek kolaydır: Birliğimizin Haysiyet Divanı; Temyiz Mahkemesi Umumi Heyetinden, Nafia Meclisinden ve Birliğimizden 2 aza ile tereküp etmektedir. Haysiyet Divanı adıyla değil fakat mesela Hakem Kurulu olarak böyle bir kuruluş mahiyet ve selahiyet bakımından Nafia hizmetlerinden dolayı Mahkemelere intikal edecek işlerin bidayetden tam bir ehliyetle ve kısa bir zamanda haledilebilecektir. Birlikçe akidlerin vizesi ve ihtilaflarda hakemlik Birliğimizin bünyesine ve maksadı teşekkülü-

ne tamamıyla mutabık olmak gerekir. Birlik ihalelerin esaslarını ve şartlarını tesbit ederken işçi ve malzeme rayiçlerini ve analiz esaslarını da tanzim etmelidir. Halen işlerin mahiyetine göre değil de hemen her işverenin istediği surette yapılmakta olan rayiç esasları, fiyat analizleri, mukavele şartları ve birbirinden farklı ihale şekillerini şüphesiz bir iki esaslı tipde birleştirmek kabil olacaktır. Ancak, böylece işverenle meslekdaş münasebetlerinin iyi bir şekilde, sübjektif takdir haklarına, cerbezeye veya idari veya kazai mercileri işgale, karşılıklı maddi ve manevi zararlar ikazına lüzum kalmaksızın düzenlenmesi mümkün olabilecektir.

Teknik büroların inkişafı sağlanmalıdır:

Bugün muvakkat mahiyette inşaat yapan veya muayyen iş hacminin üstünde çalışmak mevkiinde bulunan müesseselerin, teminine tevesül ettikleri teknik eleman kadroları yerine; ihtisaslaşmış, kökleşmiş teknik bürolardan randımanlı bir surette istifadeye gitmeleri lazımdır. Bunun için devlet daire ve müesseselerinde kadroların artırılmasından ziyade, bazı selahiyetlerin de verileceği etüd, proje, kontrol büroları mühendislik – mimarlıktan sağlanabilecek hizmetler bakımından çok lüzumlu olsa gerektir.

2490 sayılı Kanunda tanınacak haklar ve yeniden teşkil edilecek bazı şartlar ile iyi bir şekilde tesisine imkan hasıl edilecek teknik bürolar ve yeminli Mühendislik – Mimarlık müessesesi, denilebilir ki memleketin mühendis – mimar olarak teknik eleman mevzuunu büyük miktarda halledecektir.

Standardlar ve vasıflarının kontrolü:

Bugün için bize açık gibi görünmekte olan, daha doğrusu sahip çıkılmadığı cihetle alakası pek belli olmayan kabul edilmiş standardların ve umumiyetle malzemenin evsaf kontrolü, doğrudan doğruya Birlikce yapılabilir. Kabul edilmiş tuğla, çimento normlarının mevcudiyetine mukabil, çimento mevzuundaki son günlerin milyonlarca liraya malolan milli servetimiz aleyhindeki olayı ile ne hale geldikleri bilinen tuğla ebadı ve vasıflarına, pik bor imalatına, umumiyetle inşaat malzemesine müdahalesiz kalınması, buna mütedair mevzuatın revizyonunun ve bu meyanda Birliğin nazarı dikkate alınmasını icap ettirse gerektir.

Meslekle ilgili çalışmaların yapılabilmesi için ise bir teknik kütüphane, bir teknik müze ve araştırma laboratuvarları tesisi zaruri telakki edilmelidir. Bunlardan, mesela teknik kütüphanenin oldukça kolaylıkla temini kabildir. Milli Kütüphane'den tefrik edilecek teknik eserlerin derhal yabancı neşriyatla arttırılması her veçhile mümkündür. Bu gün milletlerin propaganda vasıtalarından birisi olarak yaptıkları

yayınlarından faydalanılacağı, şimdiden Odalarımızdan ve Birlikte bir yekûn teşkil etmeye başlayan kitab ve mecmua sayısından anlaşılabilir.

Yapılacak temaslardan müsbet netice alınacağı muhakkaktır. Ancak hiç değilse bir kütüphane salonuna ihtiyaç bulunduğu içindir ki, halen faaliyetler semereli olamamaktadır. Teknik Kütüphane ile birlikte bir tercüme ve neşriyat servisi büyük bir ihtiyacın giderilmesini temin edilecektir. Birliğimizce teşebbüs ve tevessül olunan Teknik Terimler Enstitüsü'nün teşkili aynı maksadın bir başka cephesini halledecektir.

Teknik Müze denildiği zaman; ilim, fen ve sanat sahâlarından layık görülecek eserlerin teşhir olunabileceği bir galerisiyle, ve çap farkıyla, Münih'deki Doyçe Muzeum hatıra getirilmektedir. Böyle bir müessese olan ihtiyaç ortadadır. Üniversitelerimiz ve alakalı müesselerle mesailerin teşrik olunması suretiyle araştırma laboratuvarları tesisi, model tecrübeleri yapılabilmesi mevzuu ise boşluğun ifade ettiği kadar ehemmiyette meydandadır. Bu sayede yerli mamullerimize kalite belgeleri vermek, ithal mallarını ve sair imalatı ve istihsalatı tahlil ve ekspertiz etmek, ayrıca fabrikaların kapasitelerini, ihtiyaçlarını tayin etmek gibi hizmetlerin Birliğimizce ifası kolaylıkla mümkün olabilecektir.

Rüşti ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 70 / 11 Aralık 1958

Birlik fonksiyonu-V

Meslekdaşın tekamülü:

Bugün mühendislik, mimarlık tedrisatı yapan müesseselerimiz, manevi olanı hariç, arada hiçbir maddi rabıta bulunmaksızın diploma verdikleri elemanları adeta terkeyleyivermekte, mezunlar ise, yukarıda arz olunan Teknik Kütüphane, Teknik Neşriyat, kökleşmiş ve yetiştirici bir vasıf iktisab etmiş mühendislik, mimarlık bürolarının yokluğu veya fıkdanı yüzünden müşküllerle karşı karşıya kalmakta, bazen de bütün bunlara ihtiyaç bile hissetmeyecek kadar meslekten uzakta ve fakat mesleğin içinde bulunmaktadırlar. Esasen Birliğimizdeki çalışmalarda da tebaruz ettirilmektedir ki; halen tahsil devresinde yapılan stajlar bile umumiyetle maksadı karşılamamaktadır. Tahsil devresinden sonra, kurslara, mesleki konferanslara, üniversitede yapılacak neşriyata, yurtdışı görgü ve bilgi edinmeye matuf kongrelerle iştirake ve seyahatler yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Yine bir komisyon çalışmasında ifade edildiği üzere diploma, muayyen bazı derslerin okutulduğuna ve bu derslerin imtihanlarının verildiğine delalet etmektedir. Mühendislik veya mimarlık yapabilmenin, hudutsuz işlere girmenin, serbest çalışmanın, büro açmanın bazı kayıtları bulunmak ve bu kayıtların Odalarca ittihazı gerekli olmak lazımdır. Hemen hemen ittifak edilen husus, mezuniyetle beraber bütün selahiyetlerle hizmet ve mesuliyet mevkiine getirilmenin mahzurlu bulunduğudır. Mezuniyetle mühendislik mesleğinin icrasının, birbirinden bir zaman ve bazı kayıtlarla tefrik edilmesi muvafık görülmektedir. Hasılı meslekdaşlarımızın mesleki tekamülleri için okul devresindeki tedris sisteminin zaman ve şartlara intibakından başlayarak bütün meslek hayatlarıncı üzerinde durması icabeder. Bu konu ana hatlarıyla Birliğin bir teknik şura olması hususundaki izahlarımız arasında esasen yerini bulmuştur.

Tasavvurlarımızın realize edilebilmesi:

Teknik kadro itibariyle her türlü imkana sahip bulunan ve icabında eksiklerini tamamlaması mümkün bulunan Birliğimizin izahına çalışılan istikamete teveccüh edebilmesi ve yolunda muvaffakiyet sağlayabilmesi için maddi imkanların derpiş edilmesi tabiidir. Yukarıdaki esaslara sadık kalabilmek üzere Birliğin gelirleri, gönülden kopacak bir tahsis şeklinde, icabında verilebilen ve icabında kesilmesi mümkün olan şekilde olmamalıdır. Esasen Birlik Umumi Heyetleri yardımlara değil, hizmet karşılığı ücret talep edilmesine taraftar olduğunu müteaddid kereler izhar etmiştir. İzahından varesete kalınması gerekir ki ammeye taalük eden hizmetlerin ifası hiçbir veçhile bugünkü haliyle üyelerinden temine çalışılan bir gelire yapılamaz. Bu hizmetlerin ifası için evvela kuruluşa, sonra faaliyetin devamına yetecek bir varidat temin olunmalıdır. Amme hizmetlerinin karşılıklarının kanunlarla temin edilmiş olması lazımdır. Mühendislikle ilgili ihalelerden Birlik için bir prim alınmasını isteyen noktai nazarın mucip sebebi de budur.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 71 / 18 Aralık 1958

Odalarımıza muvaffakiyetler

Bulunduğumuz bu günlerde, mevcut mevzuatımıza göre, Oda Umumi Heyetlerimiz toplanacak ve çalışmalarını yapacaklardır.

Gün geçtikçe vuzuh bulmakta olan hüviyetleriyle ve hükmi şahsiyetleriyle kuruluş maksat ve gayeleri dahilinde mevkilerini ve faydalı şekillerini bulmakta olan Odalarımızın bu mesailerinde de, müesses birlik ve beraberlik anlayışının gelişip, üstün seviyelere ulaşmış olması müşterek arzusunun bir kere daha tezahür edeceğinden şüphemiz yoktur. Filhakika bu kongrelerde, Odalarımızın, kuruluş güçlüklerini aşmış olarak meslek ve memleket problemlerine teveccüh edebilmesi isteklerindeki iştirak de görüş ve düşünüş birliğinin memnuniyet bahşeden müsbet ve semereli bir fiili neticesi olarak görülmektedir. Fakat her şeye rağmen biliyoruz ki başlangıçtayız. Çalışacağız ve onbinin üstündeki vazife ve mesuliyetlerini müdrük mühendis ve mimarın görüş ve düşünüş (Birliği) olarak güzel maksatlarımızda muvaffak olacağız.

Bu inanışla ve başarı dileklerimizle Odalarımız Umumi Heyetlerini gönülden selamlıyoruz.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 73 / 8 Ocak 1959

Evvela birliği kuralım

Sayın Rüştü Özal'a cevap-II

Birlik fonksiyonu seri yazılarından ikincisi ile aydınlanmış olan düşünceleeri hakkındaki kanaatlarımıza muhterem Umumi Katibimiz mukabele lütfunda bulundular. Konuya tekrar temas etmek imkanını verdikleri için kendilerine teşekkür ederim. Makamlarında yaptığım şifahî hasbîballer dışında da bu yazılı görüşme fırsatlarından memnunum. Bu suretle Birlik Umumi Katipliği yapmış ve yapmakta olan iki meslekdaşın Birlik kuruluş maksadı ve çalışma metodu hakkındaki agah olduğum aykırı anlayışlarının münakaşısından fayda hasıl olacağına da kaniim.

Yazılarında şahsıma ait telmihte bulunulan hususlara teşekkür ve temmül payını şahsen yapacağımdan bu ciheti kaydetmeden esas konuya geçeceğim.

Camiamızla ilgili çeşitli meselelerin Odalar Birliği kanununun vazife ve selahiyet maddesindeki tarifin içinde veya dışında bulunmasının bence o kadar ehemmiyeti yoktur. Bu teferruatın tadat ve tahidinden çok mühim gördüğüm Birliğin çalışma metoduna ait hususlardaki Sayın Rüştü Özal'ın konu ile ilgili düşünceleeri birinci ve ikinci yazılarında belirmiş bulunmaktadır.

"Evvela Birliği Kuralım" başlıklı yazımda bu konudaki mukabil görüşlerimi açıkladım. Güzel bir Türkçe ile "Cevap İse" başlığını taşıyan cevaplarındaki tereddüdü izale edeyim: Sayın Rüştü Özal'ın "Birlik Fonksiyonu" seri yazıları devam etmektedir. Ancak, yeni metinlerin yazıştığımız kısımlarla ilgisini göremiyorum. Devam eden yazı, Birliğin çalışma konuları ile ilgili kıymetli tahlillerdir. Şu halde ilk iki yazıya istinad eden münakaşamız benim aradığım maksadın içinde eksiksiz karşılıklı yazılardır.

Umumi Katibimizin 'Cevap İse' yazılarında teyid ettikleri düşünceleeri ile münakaşası üzerinde olduğumuz konu; bence tamamıyla aydınlanmış ve ehemmiyeti de artmıştır.

Birliğin amme işi görmesindeki üslubun, metodun Sayın Rüştü Özal'a göre nasıl olması gerektiğini bir cümle sonra kendi yazılarında tekrar okuyacağız. Umumi Katibimiz evvela Birliğin haricen gördüğü kabalıdan şikayetçidirler ve "Birlik Fonksiyonu" başlıklı yazılarını bu sebeple kaleme almış olduklarını açıklamaktadır:

"Bu bahsin durup dururken açılmamış, böyle bir tavzihe sebepsiz gidilmiş olacağı kolayca tahmin olunabilir. Filvaki bazı anlayışlara göre maksad ve gaye maddesine giren Birlik vazifeleri vekalet veya mües-

seselerin kuruluş kanunlarında mevcut bulunduğuna göre ancak lüzum ve ihtiyaç halinde Birlikten istişari mütalaalar istenecektir. Ve bunun haricinde Birlik tarafından teşebbüslerde bulunulması hiç değilse arzuya şayan görülmektedir."

Benim kanaatim böyle değildir. Laiki ile hazırlandığı hususlarda Birliğin haricen kabul göreceğine mutlak kaim bu ciheti "Evvela Birliği Kuralım" yazısında şöyle hülasa etmişim:

"Camiamız fikirleri olan İcaraya götüreceğimiz fikirler mutlaka kabule ve tatbika mazhar olacaktır. Çünkü İcraya geçişi meslekdaşlarımızın tasarrufundadır. Ancak alakalılarla münasebet aramayarak mücerret fikirler götürülmesi takdirindeki tatbikata geçmek mümkün olmaz.

Odalar Birliğinin hizmet yolunu; tatbikatçılara yardımcı İcra ile temas ederek olgunlaşmış mesleki görüşü teminde görürüm."

Fakat, bu noktainazar Umumi Katibimizce kabul edilmektedir. "Cevap İse" başlıklı yazıda Sayın Rüştü Özal, bu hususa muhalefetlerini tekrar beyan ediyorlar. Kendi yazılarından aynen:

"Fakat Sayın arkadaşım şayet bana 'Odalar Birliğinin hizmet yolunu, tatbikatçılara yardımcı İcra ile temas ederek olgunlaşmış mesleki görüşü teminde görürüm' şeklindeki ifadeleriyle bizim buna aykırı bir tutumumuz bulunduğunu ima yoluyla işaret ediyorlarsa o takdirde kendilerine hak veremeyeceğim için üzülürüm ve beni mazur görmelerini de isterim. Ben birlik olarak o derece munis ve güler yüzlü olduğuna kaniimki yüzlerimizde hasıl olan çizgilerden değil fakat yersiz ve sebepsiz sırtan insanlar olarak telakki edilmekten bile endişe edilebileceğini sanıyorum tatbikatçı ve yardımcı icrada olan temaslarımıza gelince, saplandığımız bu mülahaza bence objektif, teknik mütalaalarımızı tesbit etmekten bizi alıkoymaktadır. Kanaatimce biz mevzuları tetkik etmeliyiz, görüşlerimizi vazeylemeliyiz. Fakat bundan sonra da gerçek diğer mülahazaların bulunabileceğini ve bunların yer ve ehemmiyetini gözönünde tutmalıyız. Mutlaka bizim dediğimiz şekil ve surette neticelendirilmesini beklemeksizin hatta istemeksizin. Yani meselelerin hal ve intacında başka cephelerin olabileceğini bilerek düşünerek noktai nazarımızı arzetmekle ve ancak bu zaviyeden müdafaa etmekle iktifa etmeliyiz. "Tekniğin görüşü budur" demeliyiz ve orada durmağa çalışmalıyız. Ancak sayın arkadaşımızla tamamıyla mutabık olduğumuz husus ne yazık ki, kendileri tarafından gösterilen kıymetli mesaiye ve istedikleri ve diledikleri tarzdaki iki senelik yorucu gayretlere ve daha sonraki çalışmalara rağmen Birlik dosyalarının hemen hemen boş olmasıdır. Biz işte yazılarımızda bu boşluğun sebeplerini de aradık ve mütalaalarımızın sonunda ifadesine çalıştık ki bugünkü durumuyla ve azasından aidat almağa çalışarak Birlik, geniş hudutsuz, amme hizmetleri görmeye imkan bulamamıştır; bulamaz da. Bu bir. Bugünkü vazifelerin hudut ve şümülleri nihayetsiz olduğu için hangisinin ne mikdar yapılabileceğini

tayin dahi imkansız gibidir. Bu bakımdan da vazifeleri az – çok tahdit ve tayin ederek hatta tadat ederek faideli olabileceğimiz istikametlere teveccüh eylemeli ve bunların yapılabilmesi için uygun şekilde gelir sağlamalıdır. Bu da iki. Bunun haricinde munis olmak veya olmamak ve temasların yapılması veya yapılmaması o derece mühim değildir. Biz noktai nazarımızın isbatı için Muzaffer Binici arkadaşımızın olduğu gibi dört seneden beri Birliğimize kıyasıyla harcedilen çok değerli hizmetlerin maalesef istenileni sağlayamamış olmasını tekrar etmekle iktifa ediyor ve söyleyecek yerde müsaadeleriyle soruyoruz: bu delil کافی değil mi?"

Biraz uzunca aldığım bu metinde umumi katibimizin Birliğimiz için teemül ettiği hükmi şahsiyet, benim anlayışıma uymamaktadır. Bizim munis ve güler yüzlü oluşumuz veya olmayışımız ne demektir, ben bunu anlayamıyorum. Bizim bir amme kuruluşu olduğumuz hiçbir zaman unutulmamalıdır. Bizim manalı yüzümüz yoktur. Birliğimizin kanunun verdiği selahiyetler ve mesuliyetler altında meslek birliği hüviyeti ile faaliyeti vardır.

Ne yapmaktayız, ne gibi hizmetler etmişiz veya edeceğiz, bunların muhasebesi yapılır. Henüz camiamıza bile tam manasıyla tanıtamadığımız Birliğin teşkilatını oturtmağa çalışan feragatkar arkadaşlarımız munis ve güler yüzlü olurlar veya olmazlar, bu o kadar mühim bir mesele de değildir. Birliğin yüzüne değil, kudret veya zaafına bakılacaktır. Camiamızın manevi şahsiyetini ve kudretini; Birliğin amme hizmetlerindeki muvaffakiyeti, meslekdaşlar arasındaki işbirliği imanı, mesleki nizam ve intizamın sağlanmış olması ile ölçebilirler.

Sayın Rüştü Özal ile Birliği hissediş bakımından kanaatlarımız ayrılmaktadır. Yukarda yazılarından iktibas ettiğim metindeki icra ile temas hususunda besledikleri düşüncelerle Odalar Birliği Umumi Katipliği vazifesini ifa etmede gösterdiği takdire şayan gayretler arasında bir prensip münasebeti göremiyorum.

Camiamız içinde ve dışındaki otoritelerle sıkı temas edilmeksizin Umumi Katiplik vazifesi kanaatimce ifa edilemez. Benim imada bulunduğum zehabına kapılmasınlar. Şahıslar hakkındaki kanaatlarımı da imayı vasıta kılmadan izhar ettiğimi kendileri çok iyi bilirler.

Sayın Rüştü Özal'ın kuruluşumuzdaki şümülü nasıl başka türlü anladıklarını bilemiyorum. Birinci yazılarında kanunun sevkini icap ettiren mucip sebepleri tekrar hatıramıza malettiler. Çok vazih olan bu mucip sebeplerdeki gayelere varmak için çalışıyorsak, büyük sevk idarededeki meslekdaşlarla işbirliği yapmamız esastır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği içinde iş görme yolu kanaatımca budur.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinde camiamız mensuplarının hepsi azadır. Azalarımızla tatbikat hususunda iştirak halinde bulun-

mağa gayret sarfettiğimiz ve bunun için de Birlik görüşünün tatbikatçı otoritelerle beraber tesbit zarureti inandığımız gün memlekete hizmet edebiliriz. Kanunun da aradığı maksad budur. Tatbikatçı, nazariyatçı, idareci, eğitimci ve siyasi sahaya intisap etmiş bütün meslekdaşları bir arada bulundurmada amaç, mucip sebeplerde işaret olduğu gibi milli servetin işbirliği sayesinde heder olmasını önlemektir.

Umumi katibimiz tatbikatçıları neden bünyemiz dışında telakki etmektedirler? Mesleki tatbikatı yapan idareci otoriteler Birliğin azaları olduğuna göre, meslek camiası dışında varılacak neticelerden diğer mülahazalar sebebiyle ayrılacaklarına inanıyorum. Umumi Katibimizin objektif görüşlerin tadiline sebep olarak gösterdiği bu mülahazaları azalarımızın en rahat izah edecekleri ve kabul ettirecekleri çatı Birliğimizdir.

Şu halde Birliğimizle ilgili konular bu mülahazalarla beraber sonuçlandırılırsa, yani İcra ile temas ederek neticelere varılırsa hizmet tamamlanmış olacaktır. Kanun gerekçesinde meslek mensupları arasındaki işbirliği kanaatımızca bu sebeple yer almıştır.

Meslek mensuplarının keyfi takdirlerle mesleki faaliyette bulunmalarına işbirliği yolu ile Birlik mani olacaktır. Odalar Birliğini bu ananenin sahibi görmeyi, meslekdaşları buna alıştırmakla ve muhalefet edenler olursa kanuni müeyyideleri tatbik etmekle temin edebiliriz. Yolumuz budur. Güçtür, çok çalışmayı icap ettirir azalarımızı bu yola inandırmak için azimli gayretlere ihtiyaç vardır.

Sayın Rüştü Özal, "*Memleketin sanat ve teknik kalkınması lüzumlu gördüğü teşebbüslerde bulunmak Birliğin hakkıdır ve vazifeleridir*" bu yuruyorlar. Çok doğru. Yalnız bilmiyorum, teşebbüsler yapılmış mıdır? Hazırlığımız olmadığına göre her halde yapılmamıştır.

Umumi Katibimizin Birlik dosyalarının hâlâ boş olduğunu ikrardaki samimiyetine güvenerek "*Evvela Birliği Kuralım*" hakikatına kendilerini davet ile suallerini cevaplayacak ve sözlerimi bitireceğim.

Birliğin teşebbüsleri ve selahiyetleri mahdud kadroların fikir tasarruflarına terkettiriliyorsa, kanaatımca bilerek veya bilmeyerek yapılan bu ısrarda isabet vardır. Şu memlekette camiasının fikirlerini yayan bir teşekkül olmak mazhariyeti hiç olmazsa Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine nasip olsun.

Muzaffer BİNİCİ

Mimarlık - Mühendislik Gazetesi / Sayı : 73 / 8 Ocak 1959

İşte beklenen cevap

Oda kongrelerimizin arifesinde, ümid edilen faydayı sağlayabilmesi için sütunlarımızı Sayın Binici'nin geniş cevaplarına memnuniyetle tahsis ediyor, yazılarımızı ve cevapımızı gelecek sayılara bırakmak mevkiinde bulunuyoruz.

Yalnız burada şu kadarını söyleyelim:

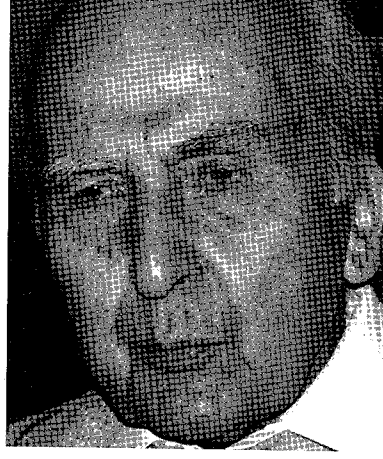
Münakaşanın nereye ve niçin çekştirilip sündürülmüş olmasındaki aşikar olan maksadını temin için muhterem arkadaşımıza, yazısının başlığına uygun bir şekilde; '*Geliniz Birliği kurunuz.*' demekle arzulan ve beklenen cevap verilmiş olacaktır.

Fakat bu, yalnız başına yapabileceğim bir iş değil ki... Bana terettüp edeni, kıymetli arkadaşımıza kendi yazılarının kendilerine cevap olduğunu, fiillerinin dediklerine uymadığını tebarüz ettirmekten ibaret olacaktır. Tabii, mümkün olursa.

Rüşti ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 73 / 8 Ocak 1959

Birleşelim

Hepsi aynı günlerde icra olunan Oda kongrelerimizi daha devamlı ve daha yakın takibe imkan olamadı. Halbuki böyle bir imkan, faydalı neticeler istihsaline yarayabilirdi sanırız.

Ankara'da yapılan sekiz Oda kongresine az veya daha az zaman ayırarak iştirak etmiş sayılmamıza mukabil, maalesef Mimarlar ve Gemi Mühendisleri Odalarının Umumi Heyetlerinin inşirah vereceğine kani bulunduğum havalarını dahi teneffüs edebilmiş değilim. Fakat, buna rağmen kongrelerimizin umumi olarak intibasını tesbit kabil olabilmıştır.

Evvela, yıllar, kongrelerimizin canlı bir alakaya mazhar olmasını ve çalışmaların müsbet, yapıcı hüviyetini temin eylemektedir. Ayrıca, şahıslarımız için, toplu hayatın şart ve icaplarına göre yetiştirici ve öğretici oldukları daha açıkça müşahade edilmekte olan bu kongrelerde mesele ve mevzularımız ihtisas kollarımıza göre işlenmekte, şekillenmekte, tetkik ve müzakeresi yapıcı, tamamlayıcı safhâlarda sevkedilmek istenmektedir.

Hiçbir Oda kongresinde artık "sebeb-i vücud" üzerinde konuşulduğu duyulmamaktadır. Bilakis, kuruluşumuzdan beklenen hizmetler sayılıp dökülmekte, bu hususlarda yapılmış mesai ve problemlerin ele alınıp vazedilebilmiş olması takdir görmekte, teşvik edilmektedir.

Beklenen ve ümid edilen neticelerin alınamamış olması, yalnız tenkid edilmekle kalmamakta, alelekser ışıklı yollar gösterilmektedir.

Kuruluşumuza uygun olarak çeşitli hizmetlerde ve her kademede bulunan mensupları ile toplanan Umumi Heyetlerde, konuların hal yoluna götürülmek arzusu görülür hale gelmiş bulunmaktadır. Meslektaş mebuslarımız gibi mesuliyet mevkiinde bulunan mensuplarımızın kongrelere alaka göstermiş olmaları hal formüllerini oldukça basite icra eylemek bakımından haklı bir memnuniyet yaratmıştır.

Ne güzel bir tezeahürdür ki, müsbet insanların meydana getirdikleri kongrelerin yapıcı karakterleri içinde tenkidlerin en acıları dahi nöbet başındaki arkadaşlarımızdan güler yüz ve sempati görmüştür. Nöbetler samimiyetle devredilmiş, devralınmıştır. Hasılı bizi iyiye götüren zaman, bu kongrelerimizde ümit ve cesaretimizi yenilemiştir.

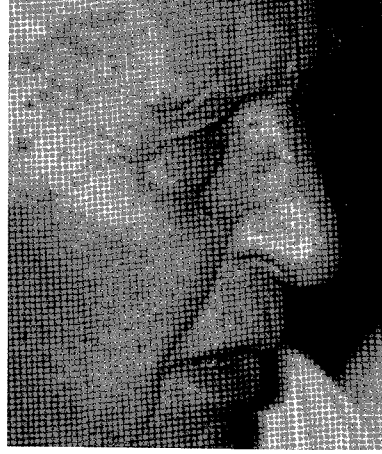
Bir çok güzel fikir yeniden ortaya konulmuştur. Bunlardan şüphesiz faydalanılacaktır. Bu meyanda belki yeni olmadığı halde gerek kendisinin ve gerekse söylenişindeki derin samimiyetin hasıl ettiği sempati ve taallük ettiği konunun ehemmiyeti itibariyle Muğla Mebusu Sayın Turhan Akarca'nın, '*Bırakalım küçük menfaatleri, birleşelim.*' temalı konuşmasının kabil olsaydı, aynen neşrinden büyük zevk duyacaktık. Zira bu konuşmada memleket ve meslek muhabbetinin ve ahlak salebetinin pek güzel ifadelendiğini görmek mümkün olmuştur.

Vazifelerini devreden arkadaşlarımıza camiamıza verdikleri hizmetlerinden dolayı teşekkürlerimizi ve bu nöbeti teslim alan meslekdaşlarımıza da en iyi dileklerimiz burada sunuyoruz. Biz, bütün mensuplarımızın, vazifeli kıldıkları arkadaşlarının gözleri, kulakları ve bilhas-sa gönülleri ile yanlarında bulunmalarını istiyor, çünkü en büyük kuvvetimizin bu alaka ve rabitadan doğacağını biliyoruz.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 74 / 22 Ocak 1959

Suçlu benim

Bir vapur, bir iskeleden diğerine götüreceği sağ, salim insanları, karşı gelemediği dalgalara teslim ederek batar, evleri, ocakları, hatta ümitleri söndürür.

Suçlusu? Belki vapurun köhneliği, belki dalgaların amansızlığı, belki rahmetli kaptan, belki başkaları, Aranacak, bulunacak...

Spor ve Sergi Sarayı'nın, pek büyük bir tali eseri olarak binlerce vatandaşımızın başına çökmemiş olmasından dolayı şükrederken, böyle bir facianın tasavvur ve tahayyülü bile tüylerimizi ürpetir, benliğimizi sarsar, aklımızı durdurur. Bunun için de yapılan tetkikler ve tahkiklerle suçlular aranacak, sistem veya malzeme, hesap veya müteahhit, mühendis veya işçi suçlanacaktır.

Bir fabrikanın belli vasıflarla istihsalı şart ve müeyyedelere bağlı olan çimentosu bozuktur, bu çimento ile yapılmış binalar yıkılır, milyonlarca liranın heba olmasından başka itimatlar sarsılır, şüpheler, korkular içinde kalırsınız. Bastığınız taban, başınızdaki tavan, yanından geçtiğiniz duvar, size endişe verebilir. Bunun için de belki mesuller ve mesuliyetler olacaktır.

İstanbul gibi bir şehrimizin ortasında. Vilayet Konağının ta dibinde patlayan dinamit sandıkları milletçe yüreklerimizi parçalar, gönüllerimizi yaralar. Mesullerinden, hareketlerini canlarıyla ödemiş olanlar kalmışsa bulunacak, neden ve niçinleri sorulacaktır.

Bu serinin beteri ve taptazesi de kendi başlarımıza götürdüğünü bütün acısıyla hissettiğimiz küçük Yalı'nın Neşe Sineması felaketidir. Bir salaş, hayat ve hareketin mezarlığı olmuştur. Çocuklarının kendi eliyle ve zor kazandığı parasıyla biletlerini alan babanın feryadı beynimizde, üç yetişkin evladını kaybeden bahtsız albayın ahı vicdanlarımıza hançer gibi saplanmış bulunmaktadır.

Bu felaketin mesulleri de şüphesiz aranacak, ya bu binanın Belediye

hududları dışında olması, ya çok kazanç hırsı veya bir başka sebep, bir başka suçlu bulunacaktır.

Bütün bu hadiselerde gözyaşlarımız içimizi yakmakta, kalplerimiz muzdarip bulunmaktadır.

Camiamızı belki herkesden çok yaraladığı ve bu sebeple daha çok düşündürdüğü görülen bu felaketlerde bizce mühim olanı çekilecek cezalar değil, fakat hadiselerin (maazallah devam edebilir) olmasıdır. Ağırlığı ne olursa olsun mesuliyetlerden kaçmak istemiyoruz. Varsa suçumuz, cezasını çeker belki bu suretle ızdıraplarımızı dindirmeye çalışırız. Fakat büyük suç, devam ihtimallerini bertaraf etmeye çalışmamaktır.

Camiamız yönünden neler yapılması gerektiğinin itidal ile tesbit olunacağına muhakkak nazarıyla bakılmalıdır. Nitekim bu yoldaki çalışmalarla hadise hakkındaki mülahazalar alakalı Odalarımızca ve yerinde olarak basına verilmiş ve mensuplarımıza teveccüh eden nazarlara bir ışık tutulmuştur. Bu çalışmalar Birliğimizce devam edecektir. Burada ise hislerimiz konuşmakta, mensuplarımızın elem ve ızdıraplarına terceman olunmak istenmektedir. İşte bu duyguların tesir ve tazyiki ile biz mevzuu genişleterek ve derinleştirerek ele alıyor, bütün bu hadiselerde asıl suçlunun, hakiki mesulün bilinmesini ve ortaya konulmasını istiyoruz.

Fakat bu derinleştirme ve genişletmede dahi önümüzde serili duran bir hakikatı görmeye mecburuz. Arzu ederseniz divan kurup söz açmadan bile hükmümüzü verebiliriz.

Bize göre menfur, sinsî, iğrenç suçlu '*nemelazımcılık*'dır.

Bu bizim bünye hastalığımızdır ve bunu böylece bilmek gerekir. Hadiselere nereden ve nasıl bakarsak bakalım sonuç budur. Bizatihi bünyenin bu hastalığı bütün araziyle gözlerimize çarpmakta, çaresi ise, bir bakıma, ortada bulunmaktadır. Şöyle ki, yanan da, yıkılan da, batan da, hasılı iyi olmayan her şeyde kendi eksiğimizi, hatamızı arayıp görebilelim ve daha açık olarak kabul edelim: "*Suçlu benim.*" Bunu yapabiliyor muyuz?

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 75 / 5 Şubat 1959

Kanunumuzun tadil teklifleri dolayısıyla

Birliğimiz kanununun en müşahhas ve müsbet neticesi, onbini mütecaviz bulunan asker, memur, serbest mühendis ve mimarı öğretim müesselerimizdeki meslekdaşlarımız dahil olduğu halde bir araya toplamış bulunmasıdır. Güzel maksatlarla, şümüllü vazifeler verilip hizmetler beklenilerek kurulan Birliğimizin, henüz yerini dolduramadığını, gerektiği kadar da faydalı olamadığını elbette bilir ve itiraf ederiz.

Bu eksikimizi meslekte, meslekdaşa, daha umumi olarak memleketimizin cemiyet çalışmalarında arayanlar olduğu gibi, sık sık kanunumuzda bulmak isteyenler de olmuş ve bu hususta mesailer sarfedilerek nihayet teşekkül kanunumuzla beraber ünvanlara taallük eden 3458 sayılı Kanunun ve diğer mühendislik ve mimarlıkla alaklı bütün kanunların üzerinde çalışılmasını V. Umumi Heyetimiz İdare Kuruluna vazife olarak tevdi eylemiştir. İşte bu maksatla ve daha mesai devresinin ilk günlerinden itibaren Odalarımız temsilcilerinden müteşekkil Mevzuat Komisyonu, konu üzerinde çalışmalarına başlamış bulunuyor.

İstihsal olunan neticeler ve ittihaz olunan prensip kararlarının Birliğimiz Umumi Heyetinde de incelenerek camiamızın noktai nazarı haline geleceğini ümid ediyoruz.

Ancak, diğer taraftan mebus meslekdaşlarımızın birliğimizin hayatıyet ve faaliyetlerle çok yakın münasebeti olan bazı tadillerin yapılması hususunda teşrî faaliyetinde bulundukları görülmüştür. Bilhassa ve bilhassa teşrî vazifenin ifasında fikir ve hareket serbestliğini şart biliriz. Ve bu faaliyetlerin ancak memkelet menfaatleriyle sınırlanabileceğine inanırız.

Mebus meslekdaşlarımızın Birlikle alakalı faaliyetlerini de şahsi kanaat olarak – böyle bir anlayışla mütalaaya mecburiyet duyarız. Ancak,

şu nokta üzerinde durulması da aynı hassasiyetle kabildir, hatta lazımdır kanaatindeyiz. Birlik olarak, yalnız Umumi Heyet kararıyla Kanunumuzun tadil cihetine gidilebilir. Birliğimiz içinde bir başka organ bu selahiyete haiz değildir. Binaenaleyh Birlik mensubu bulunduğu müddetçe bu statü içinde hareket edilmesi icabeder.

Derhal belirtmek faidelidir ki, bu son mülahazamız evvelki paragraflardaki teşrii faaliyetlerin ifa serbestliği ile tezat halinde değildir.

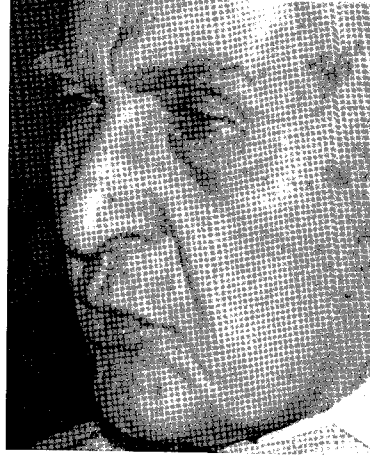
Şöyle ki, anlayışımıza göre bir muhterem mebus meslekdaşımız dilettiği kanun teklifini dilediği şekilde yapacak, fakat mebus olan meslekdaşımız mensubu bulunduğu camianın konu üzerindeki noktai nazarını öğrenmek ve bilmek isteyecektir.

Yukarıda işaret eylediğimiz şekilde, bir taraftan Birlik bünyesinde esaslı çalışmalar yapılırken, diğer taraftan azalık vasfından başlayarak Oda merkezlerine, Umumi Heyetlerin sureti teşekküllerine, Birlik gelirlerine ve İdari organlara taalluk eden çok şümüllü bir tadil teklifinin Birlik görüşü lahik olmaksızın kanunlaşmağa çalışılması Birlik manevi şahsiyetini hiç değilse rencide edecektir.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 76 / 12 Şubat 1959

Tariz kendimize

Konuşmalar, yazışmalar, "belki" güzel. Fakat bütün bunları derleyip toplayarak müsbet bir neticeye ulaştırabilmek "muhakkak" güzel. Yazık ki bu da her zaman mümkün olmaz. Kolay da değildir.

Yazışmaların güzel olmayan tarafları, mevzuu bir kenara atmak ve yolların dolambaçlısına sapmak hatta orada da kalmayarak sözleri muhatabın şahsına döndürmektir.

Sayın Binici ile son karşılıklı yazılarımızda benim içinde bulunduğum atmosfer, hadiseleri tam bir itidal ile tahlile ve tefsire pek müsait değildi. Odalarımızın kongreleri arefesinde idik. Birçok ihtimallerin ve Birliğimiz nefine olmayabilen mülahazaların zihinlerimizi yorduğu ve bilhassa şahsımı çok ilgilendirdiği günlerde bulunuyorduk.

Gerçekten, birliğimizle yakın münasebeti olan okuyucularımızın, hadiseleri geçirdiğim menşurun beni aldatmadığını, bugünkü tecelli ve tezahür eden neticelerde görmüş olacakları muhakkaktır.

Münhasıran Birliğimize hizmet etmek ve bana tevcih edilmiş olan itimada layık olabilmek iyi niyet ve gayretinin şimdi götürüldüğünü artık gördüğümüz sonucunu, bir dereceye kadar da olsa tasavvur edebilmenin şahsında yarattığı ruh haletini arkadaşlarımın en iyi takdir edeceğinden şüphe etmiyorum.

Diğer taraftan muhterem Binici'nin düşündüklerinin dışında beni bir başka istikamete adeta itekler görünmesi, bana üzüntü vesilesi olmuş ve yanlış anlayışlara yol açmıştır.

Yazılanları tekrar ve dikkatle okudum. Bir kere daha gördüm ki, konuşmakta olan kusurum, yazarken daha fazlasıyla kendini belli ediyor. Düşündüklerimi ifadeye çalışırken ağırlığı okuyucularıma bıraktığımı anlıyorum. Vuzuh ile, kolaylıkla anlaşılması mümkün olmayacak bir tarz bu. Beğenmediğim, şikayetçi olduğum bir üslûb. Fakat ne çare?

Yanlış anlamaların buradan neşet ettiğini gördüm. Sayın arkadaşım-
la Birlik mevzuunda müttefik gibiyiz. Ben de Birlik olarak iyi çalış-
madığımızı, konularımızı layıkı veçhile inceleyip Birliğimizin müşterek
düşüncesi haline getiremediğimizi tamamıyla kabul ettiğim gibi, icra
kademelerinde vazifeli meslekdaşlarımızla en iyi münasebetlerin tesi-
sinde ve idame ettirilmesinde faide hatta lüzum olduğuna inanıyo-
rum.

Buna mukabil olarak icra kademesindeki meslekdaşlarımızın Birliği-
miz mensupları sıfatıyla Birliğimiz için, mesleğimiz için mükellefiyet-
leri bulundukları hususlarında kendileri gibi düşünüyorum. Belki bir
fark olarak "*bu alaka gösterilmeli*" demekle kalmayarak "*veya temin
olunmalıdır*" şeklinde tek tarafı olmayan bir anlayışa taraftar bulun-
duğumu söylemek mümkün olur. Ve o kadar.

Hususi konuşmalarımızda görüş ve düşüncülerin memleket menfaat-
leri içinde, Birliğimiz manevi şahsiyetinin kuruluş maksat ve gayele-
rine göre ulaştırılması istenilen üstün seviyede birleşerek muntabık
bulundukları defaatle anlaşıldığı için ben burada sadece şahsen isti-
fade ettiğim Binici'nin Birlik hakkındaki görüşlerinin bir kere daha
tesbitine vesile verilmiş olmasından memnunum ve fakat "*işte bekle-
nen cevap*" yazısı ile konuyu istikametinden istemeyerek ayırmış te-
lakki ediliyorsa, bunun için de yukarıki sebepler tahtında hoş görül-
mekliğini dilerim.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 77 / 18 Şubat 1959

Teknik eleman, teknik öğretim

Yurdumuzda, Ege'den sonra Ortadoğu Teknik ve Atatürk üniversitelerinin açıldığı, Karadeniz bölgesi için bir Üniversite açılmasının kanunlaştığı ve çalışmaların yapıldığı ve keza bir planlama ile daha bazı üniversitelerin de açılmasının bahis mevzuu olduğu bilinmektedir. Burada "evvela hazırlık sonra tesis mi" yoksa "evvela tesis sonra inkişafını temin mi" münakaşasını maksadımızın dışında tutarak, konu ile alakalı Birliğimiz çalışmalarına topluca bakmakla iktifa etmek istiyoruz.

Birliğimizde ilk çalışmalar 1952 senesinde, o zamanki Maarif Vekaleti Müsteşarı Reşat Tardu'nun başkanlığında kıymetli idareci ve öğretim üyelerinin teşkil ettiği 29 kişilik bir komisyonda yapılmıştır. Bu komisyon üyelerinin bir kısmı halen mebuslarımızdır, daha büyük bir kısmı Umum Müdürlük ve selahiyetli makamların sahibidirler veya öğretim müesseselerimizin başındadırlar. Bilahere Maarif Vekili olarak mevzuun Şûra'da tetkikini ve Birliğimiz görüşünün mezkur Şûraya getirilmesini temin etmiş olan Ahmet Özel'in de o komisyon üyeleri arasında bulunduğu görülmektedir.

Toplantının konusu "*Memleketin Bayındırlık ve endüstri sahasında mühendislikle ilgili işlerini daha rasyonel bir şekilde yürütebilmek için teknik elemanın kemmiyet ve keyfiyet itibarile ihtiyaca göre daha iyi tarzda yetiştirilmeleridir.*"

Kemiyet bakımından bir ölçü tayini ve öğretim müesseselerinin buna göre organize edilebilmesi için teknik eleman istihdam eden müesseseler nezdinde Maarif Vekaletince yapılmış bir anketin müzakerelerde dikkat nazarına alındığını da burada ifade doğru olur.

Çalışmaların çıkarılan neticeler hülasa olarak şöyledir:

1- İstanbul Teknik Üniversitesi: Yabancı memlekette tahsil edenler-

le beraber istikbaldeki yüksek mühendis ihtiyacını karşılayabilir ve fazla mezun alınabilmesi için ayrı tedbirlere lüzum yoktur.

- 2- Teknik Okullar: İstanbul Teknik Okulunda daha fazla sayıda Mühendis mezun etmek için bina ve laboratuvarların tevsii ve Ankara'da yeni bir teknik okulun açılması lazımdır.
- 3- Tekniker Okulları : İş icaplarına uygun, pratiği kuvvetli ve bir iş üzerinde itisası bulunan teknikerleri yetiştirmek üzere yeni tip tekniker okullarına ihtiyaç vardır.

Diğer bir çalışma; VI. Maarif Şûrasında müzakere edilmek üzere mesleki ve teknik öğretim konusunda Maarif Vekaletince Birliğimizin istenilmiş olan bir tebliğ sebeble mensuplarımızdan kurulu 20 kişilik bir heyet tarafından yapılmış ve bu heyet Şûrada umumiyetle tasvibe mazhar olan bir rapor tanzim eylemiştir.

Bu mesainin neticelerine göre de mesleki ve teknik tedrisatımızın ıslahı, memleket kalkınmasının en önemli bir meselesidir. Bu ıslahat ve günün ihtiyaçlarına göre daimi gelişme ancak bir ARAŞTIRMA TEŞKİLATI ile kabildir.

Ayrıca, Maarif Vekaleti bünyesinde bu araştırmaların yapılması da şarttır.

Burada iki husus memnuniyetle kaydolunabilir: Birlik mütalaları hemen aynen Şûra karar veya temennileri halinde tezahur etmiştir ve temennilerimizden birisi olarak Maarif Vekaleti Teknik Müsteşarlığının yeniden ihdasını, Vekalet bünyesi içinde istenilen araştırmaların başlayacağına bir işaret saymak mümkündür.

Açılan ve açılmakta olan üniversitelerin konumuzla alakalı fakültelelerinde yukarıda arz olunan problemlerin ne suretle mütalaa edildiğini bilmiyoruz. Lakin, mesela Ortadoğu Teknik Üniversitesince tatbikatçı olarak Birliğimizden muhtelif bölümlerde ne miktar talebe yetiştirilmesine dair olan bir mütalaanın istenmiş olmasından duyulan memnuniyetle mukabil, tarafımızdan maksada salih bir cevap verilmesinin mümkün olmadığı bir kere daha ortaya çıkmıştır. Keza bir çok memleketlerde olduğu gibi yurdumuzda son zamanlarda da tetkikler yapmış olan Hollanda Leyden Üniversitesi Ekonomi Profesörü Mr. W. Brand'ın müstakbel teknik eleman ihtiyacı hakkında tatminkar neticeler almış olduğunu ummamaktayız. Durum böyle olunca bu üniversitelerde yetiştirilecek elemanın formasyonları, adaletleri ve muhtelif kademelerin nisbeti mevzunun ne suretle mülahaza edileceğini merak etmekteyiz. Temennimiz, memleketimizin şart ve icaplarına en uygun bir neticenin istihsal olunabilmesi ve ileride mükil durumların zuhuru- runa sebebiyet verilmemesidir.

Biz, bütün bu yazdıklarımızı, tahmini pek kolaylaşan bir neticeye bağlamak istiyoruz: Mesleki ve teknik eğitimin bütün mevzularını incele-

yecek bir araştırma teşkilatına ihtiyaç vardır ve zaman kaybedilmeden bu çalışmalara başlanmalıdır.

Kendi rüyet zaviyemizde kalabilmek üzere mülahazalarımızı teknik eğitim ile hududlandırdık, hakikatte bu ihtiyaç şümullüdür, hukukçu iktisatçı, muhasebeci veya doktor için de böyle bir çalışmaya elbette ihtiyaç vardır.

Teşkilatın bünyesi ve hüviyeti üzerinde de durmayarak birinci derecede ehemmiyetli problemlerimizden olan bu mevzuun halli için Birliğimizin hizmete amade bulunduğunu ifade eylemekle yetiniyoruz.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 80 / 12 Mart 1959

Evvela birliği kuralım-III

6235 sayı ile 1954 senesinde yürürlüğe giren Kanun Türkiye'de ünvanını kullanarak sanat icra eden mühendis ve mimarları ihtisaslarına en yakın bir meslek teşekkülüne girmekle mükellef kıldı.

Cemiyetler kanununa göre açılmış olan meslek teşekküllerimiz delegelerinin seçtiği kurucu Birlik idare heyeti mühendis ve mimarların Nafia Vekaletlerine vermiş oldukları beyannameleri tasnif ederek on ihtisas odamızın ilk umumi heyetlerini topladı. Bu umumi heyetler odalarının talimatnamelerini hazırlamak üzere oda idare heyetlerini seçtiler, kısa bir zaman içinde talimatnameler hazırlanarak umumi heyetler tekrar toplandı ve 6235 sayılı Kanuna göre bütün formaliteler tamamlanarak odalar kanunen teessüs etmiş oldu. Ancak muhtelif vesilelerle arzettiğim gibi ne Odalar Birliği kuruldu; (Manevi birliğe kavuşmak için ne kadar bekleneceği meçhulümüzdür. Nitekim bu yazı serisi beklenen Birliğin kurulması için bazı kanaatleri münakaşaya etmektedir.) ne aradan dört sene geçmiş olmasına rağmen Odalar kanunun vazife ve selahiyet bakımından aradığı manada vücut bulabildiler. Dolayısıyla da ihtisaslarıyla ilgili konularda gerek azaların gerek ammenin ve gerekse kanun vâzıcının meslek teşekkülünden beklediği hizmetlere odalarımız ulaşamadılar.

Odaların göze gelir çalışmaları günlük olaylar karşısında Oda idare heyetinin davranışlarından ileri geçmedi. Bazı Odalar ihtisaslarıyla ilgili çeşitli konularda mesleki görüşü bulabilmek için komisyonlar kurdular Fakat bu çalışmalar sayılı kadroların yeter bir dökümana sahip olmaksızın hazırlamağa gayret ettikleri eksik etüdlerden ibaret kaldı. Ve odanın görüşü ortaya konamadı.

Camiaya maledilmiş problem çözümlerine sahip olmadıkça ihtisas odalarının günlük olayların üstüne çıkmasına imkan bulunmaz.

Meselelerimizin camiamıza maledilebilmesi için de en yetkili organımız olan oda umumi heyetlerine münakaşası kabil şekilde getirilmesi ve umumi heyetce de tasvibi gerekmektedir. Oda Umumi Heyetleri bu maksatla toplanırlarsa mana ve hüviyetlerini de bulacaklardır. Dört senedir meselelerimiz henüz sıraya bile konulmamıştır.

Odalar Birliği, *"Türkiye'de 1958 senesinde mesken konusunda ne gibi bir teknik tekamül olmuştur?"* şeklinde bir sualin cevabını vermekle karşılaşmıştır. Cevap bulamamıştır. Çünkü mesken konusunda ortaya gelmiş bir hazırlığımız yoktur ki 1958 senesi için bunun istikamecini bulalım. Yarın bir soru daha gelebilir. Ve faraza *"Türkiye'de çok*

maksatlı su projelerinden 1958 senesine kadar alınan neticelere göre Türkiye’de bundan böyle tatbik edilecek büyük su projelerinde hakim fikir ne olmalıdır?’) diye bir soru sorulsa cevabımız yine bulunamayacaktır. Misallerim sudan oluyor, emeğim geçmiş konularındandır ama yol ve demiryoldan da umumi bir soru hatırıma gelebiliyor. (Türkiye’nin iktisadi, coğrafi teknik ve sosyal şartları bakımından yol ve demiryolu tatbikatı nasıl olmalıdır) denilse konu ile ilgili ihtisas odalarımızın müşterek bir çalışmaları yoktur ki, buna da bir cevap bulabilelim. Halbuki bu konular en az üç dört odayı müştereken ilgilendiren mühim meselelerimizdendir. Görülüyorki öyle suallerle karşılaşabiliriz ki, Odaların umumi heyetlerince bir karar alınmak için arz edilirken başka bir ihtisas gurubunun da konu ile münasebeti ayarlanmalıdır. Bunları hangi sıraya koyacağız. Bu işlere nereden başlayacağız; henüz bu dahi belli değildir. Dört senemiz bu yönden bakılınca hiç meyve vermemiştir. Galiba fidan dahi dikilememiştir.

Umumi heyetlerimiz dört yaşına gelmiş olmasına rağmen hatipleri dinlemekle yetinmektedir. Bir çok şeyler görüşülmekte fakat esasa girilmemektedir. Geçici otoritelerin heyecan ve telaşı içerisinde mesai gören umumi heyetlerin ilk günleri kalabalık oluyor. Ve memnuniyet celbediyor, fakat bu çokluğu temin edenlerin kısmen bir yeniliği bekleyiş ümidiyle, kısmen de vazife gayretiyle gelenler olduğu ikinci ve müteakip oturumlardan anlaşılıyor. En mühim konuların müzakeresi safhasında delege mevcudu beşte bire iniyor. Bizim odamızda üçüncü gün en mühim konular kararlaştırılırken mevcudumuz 60’ı geçmiyordu. İnşaat Mühendisleri Odasının 3100 mevcudu vardır. Seçimler 130 iştirakle yapılmıştır. Odasının %4’ünün iştirak ettiği bir seçimle iş başına gelmiş ve %2’sinin direktiflerini almış bir idare heyetini daha mebdede muvaffakiyet için kafi bir şansa sahip görmüyorum.

Umumi Heyetler İdare Heyetinin, yardımcı organlar vasıtasıyla hazırladığı meselelerle azalarının getirdiği mesleki problemler üzerinde karara varmak ve gereği kadar incelenip olgunlaşmamış bulduğu konuları bir daha umumi heyete hazırlatmak için direktifler vermek suretiyle iş görür hale geldikleri günü görmemiz daha çok uzarsa tahmin edilebilir ki umumi heyetlere ciddi alaka besleyenler daha da azalacaktır. Heyecanlı hitabeler dinlemek, prensipsiz, maksatsız acı tenkitler işitmek ve bütçe rakkamlarının münakaşasına rey vermek için sarfedilen zaman ihtisas odalarının en yetkili organının mesaisini doldurursa, 6235 sayılı Kanunla tahakkuku beklenen ümitlerin boşa çıkacağı muhakkaktır. Son defa bizim odamız umumi heyetinde müzakere usulleri hakkında münakaşaya değer cihetler bulunduğu da tezahür etti. Oda talimatnameleri ile kanun arasında tearuz olduğu da ortaya gelen olaylarla anlaşıldı. Umumi Heyete gelmiş azalara delege olmadıkları için rey hakkı tanınmadığından fikir ve reylerden ta-

limatnamenin kısır tevsiriyle mahrum kalınıyor; bu hususların vuzuha ihtiyacı da aşıkardır.

Fonksiyonunu ifa edecek formasyona gelmemiş olan umumi heyetlerin bir vazifesi de idare heyetini seçmektedir. İhtisasımızla ilgili konularda hepimizin vazifeli olduğumuz hakikati içimize yerleşmedikçe idare kurulunda vazifeli meslektaşlarımıza çok iş düşmektedir. Odalarımızın mana ve mevcudiyeti idare heyetlerinin gayretine inhisar etmektedir. Bu heyetler mesleki meselelerini azalarına yaymak ve fikirleri toplamak hususunda kafi imkan ve vasıtaya malik değildirler. Bundan başka bazı idare heyetleri kendilerini kafi bilgi ve yetkiye sahip mesul bir organ telakkisinden de kurtaramamışlardır. Umumi heyetler ihtisas odasının en sorumlu kademesi olduğunu hissettiği zaman idare heyeti seçimine de itina gösterecektir. Bu takdirde idare heyetleri de ne yapacaklarını öğrenmiş olacaklardır. Çok defa yeni idare heyeti bir evvelki devredeki idare heyetinin ekseriyetiyle teşekkül etmektedir ki seçen ve seçilen taraflar manevi muvaffakiyetsizliği peşin olarak paylaşmış bulunmaktadırlar. İdare Heyetleri bazen çok sert tenkitlere hedef olmaktadır. Bunlarda isabetsizlik, adaletsizlik yok değildir. Ancak haklı tenkitlerin cevabında iktidarsızlığını itiraf eden geçmiş devre idare heyetleri azaları yeni seçim için namzetliklerini koymakla tereddüt de etmemektedirler. Yapımına alışlagelen ibranın verdiği rahatlıkla muvaffakiyetsizliklerin unutulması esbabını anlamak güçtür. Meslek camiasına hizmet etmek için yeni bir gayret sarfı ve eski hataların tamiri gibi takdire değer gayeler hatıra gelmektedir. Ancak namzetliklerini tekrar bu fedakar hislerle ileri süren meslektaşlarımızın hiç olmazsa umumi heyete özür dilemeleriyle kurtarılacak bir prestiji de ihmal etmemeleri lazım gelmektedir. Bazı kanaat ve müşahedelerimizi naklettiğim umumi heyetlerin seçtiği idare heyetlerinin mevcudiyetine sebep ihtisas odasıyla ilgili hizmetlerin görülebilmesi için lüzumu hissedilen bir organa ihtiyaçtır. Bazı meslekdaşlara herhangi bir paye tevcihi değildir. Bu hizmetlerin sınırı da az çok bellidir, idare heyeti umumi heyetin verdiği direktiflerle vazifede bulunduğu devre esnasında karşılaştığı mesleki meselelerle meşgul olur. Bu hasbi vazifelerin ifası şahsi fedakarlıklarla mümkündür. Ancak iş tutumlarında prensip hataları olan idare heyetleri ekseriyetini yeniden iş başına getiren bir seçim nizamnamesi hatalıdır. İdare Heyetinde vazife almada şeref hissesi dahi aramak bir bencilliktir. İdare heyetlerinde bulunmak gaye değil ancak hasbi hizmetler için bir vasıta ve bir yoldur. İdare heyetinde vazife kabulü bir takım şahsi gayeler için hiçbir zaman vasıta kılınmamalıdır.

Umumi heyet gününe kadar hiçbir komisyonda ihtisas odasının herhangi bir hizmetinde bulunmayan bir meslektaşı şu veya bu kademe de idare heyetinde vazife için namzetliğini koymuş görmek hazindir.

İdare Heyetinde vazife almaktaki gayesi camiasına hizmet olduğunu idrak eden meslekdaşlardan teşekkül etmiş idare kurullarına hasretimizin dinebilmesi için aziz meslektaşlarımızı odalarıyla ilgilenmeye davet ederim. Yoksa silolar yarılr, sinemalar yıkılır, köprüler kopar ve barajlar devrilirse bu güne kadar yaptığımız gibi "vah vah yazık oldu" demekten başka ammeye ufak bir hizmetimiz olmayacaktır. İcarın şu veya bu sebeplerle cesaretlerini kırıcı umumi tenkitlere kendimizin hedef bulunduğumuzu bir an hatırdan çıkarmamalıyız. Odamıza hayatiyetini verecek ve meslekdaş olarak ammeye karşı vecibelerimizi yerine getirecek gayretleri esirgedikçe hepimiz günahkarız.

Umumi heyetten çıktığımız gün yeni umumi heyete hazırlanmalıyız. Yazının maksadı budur: Kabahati, meslek camiamızla ilgili başarısızlıkları, talihsizlikleri, felaketleri resmi organlara, Odalar Birliğine, Oda İdare Heyetlerine yüklemeğe çalışmayalım. Mesleki teşekküle ilgi göstermedikçe kusur bizdedir.

Birlik Umumi Heyeti

Muzaffer BİNİCİ

Mühendislik Mimarlık Gazetesi / Sayı : 81 / 26 Mart 1959

Birlik umumi heyetine giderken

Altıncı defa toplanacağız. Bu yıl adedleri 11000'e yükselmiş olan mühendis ve mimarın temsil edilmesi suretiyle 550 delege beş günlük bir mesai daha yapacak.

Umumi Hey'etlerimizin vazifesini kanunumuz, "*Birliğin maksadı teşekkülüne ait kararları almak, mesleki inkişaf ve gerekli faaliyetleri tayin ve tesbit eylemek.*" Şeklinde umumi olarak ve kısmen de "*İdare Hey'etinin çalışmalarını, hesaplarını tetkik, bütçeyi ve kadroyu tesbit etmek*" gibi tadat etmek suretiyle belli etmiştir.

Fakat diğer bir çok teşekküllerde de olduğu gibi, kongreler vesilesiyle İdare Heyetlerince yapılmış olan mesainin takdimi ve bunun üzerindeki konuşmalar Umumi Heyet çalışmalarını istenildiği kadar verimli ve bilhassa Umumi Heyetlerimizi ehemmiyetli Birlik mevzularıyla meşgul olmak, bu konuları müzakere etmek ve üzerlerinde karlar almak imkanlarına sahip kılmamaktadır.

Denilebilir ki, çok defa kongreler İdare Heyetlerini karşılama olarak çalışmakta ve temayüller belirtilmeden konular seçilecek İdare Heyetlerine intikal ettirilmektedir.

Diğer taraftan Birliğimizin teşekkül sebebi ve hikmeti vücudu hakkında hâlâ tereddütlerin varid olduğu bir hakikattir. Fakat bundan daha çok ehemmiyetli olarak zihinlerimizde, ödenen paralara mukabil bir şey yapılmadığı düşüncesi yaygın bulunmaktadır.

Bundan dolayı da kongreleri vesile sayarak hiç değilse yapılabildiği kadarını üyelerimize duyurmak da icabediyor. Hemen burada aynı maksatla ifade edelim ki tatminkar olmasalar bile yapılan "bir şeyler" hatta oldukça "çok şeyler" mevcuttur. Ancak, işlerin mahiyeti itibarıyla değil, neticelerin görülür hale getirilmesi, yapılmış olan hizmetlerin takdim ve ifadesi dahi kolay değildir. Mesela İskan Kanun Layihası üzerinde istenilmiş olan Birlik mütalaasının tesbiti için halen yapıl-

makta olan yorucu ve kıymetli bir mesainin memleketimize faideli olmak yönünden yarattığı manevi hazzı mukabil mevzu üzerinde sarfo-lunan emek ve fikir gayretinin neticesi, mesai raporumuzda basit bir cümle ile ifade edilebilmiştir.

Demek oluyor ki bir taraftan şart ve imkanlar muvacehesinde üyele-rimizi ve umumi efkârı ifa olunan hizmetler bakımından tatmine, böy-lece alaka teminine çalışmak, diğer taraftan maksada uygun memle-ket ve meslek için daha nafi hizmetler görebilmek üzere Umumi He-yetlerimizi verimli kılmağa mecbur bulunuyoruz.

İdare Heyetimiz böyle bir düşünce ile, bu sene Birlik çalışmalarından evvel bazı konularımızın Kongreye – hemen Riyaset Divanının seçi-minden sonra – takdimini ve ilk iki gün bu konular üzerinde müzake-re yapılmasını sağlayacak şekilde hazırlık yapmış, gündemi ve raporu bu şekilde tertiplemiş bulunuyor.

Yapılan bir hazırlığa göre ilk iki günde;

- 1- 6235 sayılı Birlik Kanunu'nda; Azalık vasıfları, Oda merkezlerinin mahalli, Birlik idare organları, Oda ve Birlik umumi heyetlerinin teşekkül tarzı ve birden fazla Odayı alakalandıran veya Odalara-rası münasebetlerde Birliğin durumu, nihayet gelirler'den ibaret yedi hususta,
- 2- Mensuplarımız vazife, hak ve selahiyetlerini düzenleyecek, diplo-ma, ruhsatname mercilerini, mühendislik ve mimarlık ünvanları-nı tayin, tesbit ve vika'e edecek 3458 sayılı Kanunu şümulüne alan, Gemi Makineleri İşletme Bölümü mezunlarında olduğu gibi tereddüd ve ihtilaflara meydan bırakmayacak bir kanun hazırlığı üzerinde,
- 3- Bir taraftan İmar Kanunu'nun mensuplarımıza tanıdığı haklara mukabil diğer taraftan yıkılmalar, inşaat ve tesisat ile bunlara ait malzemeler dolayısıyla hasıl olan müessif vaziyetler muvacehe-sinde projelerde, tatbikatta, malzemedeki kontrol sisteminin etüdü konularında, müzakereler ve noktai nazar mubadeleleri yapılabi-lecek ve prensip kararları alınabilecektir.

Aynı zamanda kongreye, üzerinde çalışılmakta olan mevzular, bulun-dukları safhâları veya neticeleriyle getirilmektedir. Bu meyanda mesleki tekamülü temin için yapılmış olan komisyon mesaisi mevcut mühendis ve mimarların daha rasyonel çalışabilmeleri için gerekli hu-susat *'etüd, proje ve müşavirlik bürolarının geliştirilmesi konusu'*, tek-nik terimler üzerindeki çalışmalar, mühendis ve mimarların formas-yonları, ihtiyaca göre yetiştirilecek miktarların tayini için Araştırma Enstitüsü teşkili üzerinde yapılacak çalışmanın şekli gibi meslekle il-gili mevzular bulunuyor. Arzu eden arkadaşlarımıza mesai raporun-

dan takdim edebilmenin mümkün olacağını ümid ediyoruz.

Kafi bir faaliyetle kongreye gidildiğini, fakat neticelerinin tatminkar olmamasında aranacak sebeplerin şümullü olarak mütalaası gerektiğini, kongremizin yapacağı mesailerle bu yönden de daha müsbet bir yola girilmiş olması temennilerini samimiyetle ifade ederek sözlerimizi bitiriyoruz.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik Mimarlık Gazetesi / Sayı : 82 / 9 Nisan 1959

Evvela birliği kuralım - IV

Oda umumi heyetlerince seçilen 300-400 delegenin huzuru ile açılan ve maalesef dörtte bir mevcutla çalışmalarını tamamlaması mütad olan bir Umumi Heyeti birkaç güne kadar idrak edeceğiz. 13 Nisan'da Türk Mühendis ve Mimarları Birliğimizin Altıncı Umumi Heyetini teşkil etmek üzere Ankara'da toplanıyorlar.

4-5 gün devam edecek olan çalışmalar sonunda Yedinci Devre hizmetlerinin emanet edileceği bir İdare Heyeti de seçilerek Kongre dağılacaktır.

Bizim Birlik Umumi Heyeti çalışmalarına, İdare Heyeti Faaliyet Raporunun münakaşası ile giriliyor. Delegeler bağlı oldukları ihtisas Odası veyahut kendi adlarına idare Heyetinin bir senelik çalışmaları hakkında fikir söylüyorlar. Bu arada bir sene içinde meslekdaşı ve mesleği ilgilendiren konular üzerinde de genel incelemeler ve dolayısıyla da kritikler yapıyor.

Konuşmalar bitince İdare Heyeti ibra ediliyor. Bu ibralar kanaatımca çok bir şey ifade etmemektedir. İdare Heyetinin kusurlarını affedenlerin reyini saymak gibi bir merasimi Umumi Heyet geleneklerinde çıkarırsak çok iyi olacaktır. Zira ibralar İdare Heyetlerini kusurlar bakımından cesur kılmaktadır.

İbradan sonra çalışma senesi içinde tamamlanmış ve tasvibe getirilmiş meseleleri Umumi Heyet ele alıyor; komisyonlar kurarak bunları inceliyor ve gerekli kararları veriyor. Eski devrenin masraflarını gözden geçiriyor, yeni sene için bir bütçe kabul ederek mali yönden de toplumumuzun en selahiyetli otoritesi sıfatıyla vazifesini tamamlamış ve yetkisini kullanmış oluyor.

Kısaca nazarlarınıza sunduğum bu tablo Umumi Heyetlerimizin alışlagelen 4-5 günlük faaliyetidir ve hayatımızın meslek, meslekdaş yönünden bir senelik muhasebesi de böylece kapanmaktadır.

Bundan evvelki beş Umumi Heyetten kalan intibalarına bağlı olarak bazı açıklamalar yapacağım ve şahsi temennilerde bulunacağım:

Bir senelik çalışmaların tenkidi, esasında Umumi Heyetler için çok kıymetli bir mesaidir. Ancak, bu tenkidler ihtisas Odaları adına yapıldığı takdirde faideli sonuçlar verebilir. Şahsi tenkidler faide yerine zarar verebileceği gibi en azından zaman kaybına da malolur. Münferid tenkidlerden kütle haleti ruhiyesi ile öyle istikametlerde rey toplamaktadır ki, bazen Birliğimizin menfaatine uymayan Umumi Heyet kararları dahi çıkabilmektedir.

Umumi Heyetimiz Oda delegelerinin teşkil ettiği bir toplumdur. İhtisas Odasının delegeleri belli konularda eş fikri savunan kimseler olmak zorundadırlar. Odalarının görüşünü aksettirirler ve bu görüşü elbirliği ile müdafaa ederler. Umumi Heyetin çalışmaları sırasında meydana çıkmış meseleleri de aralarında toplanarak karara vardırırlar ve Oda sözcüleri ile görüşlerini umumi Heyete duyururlar.

Kongrenin selametini ve düzeni üzerine alan Başkanlık Divanı bu hususları gözetmek, itidal ve basireti elde bulundurmazsa tenkidlerimizi miting meydanı hitabet kürsülerindeki atmosferden kurtaramayız. Odalar Birliği umumi Heyetinde görüşülecek ve reye sunulacak meseleleri evvela ihtisas Odası delegelerinin ortak konusu haline getirmek şarttır. Aynı mevzuun aynı ihtisas Odası mensupları arasında ayrı ayrı görüşlerle münakaşa edileceği yer Odalar Birliği Umumi Heyeti olmaz. Bu münakaşanın yeri Oda Umumi Heyetleridir.

Odalar Birliğinin maddi ve manevi mesuliyetleri ve memleketteki büyük inkişafı da istişari önemi çok artmaktadır. Meselelerimizi ağırbaşlılıkla ele almak ve daima forma riayetkar olmak mecburiyetindeyiz.

Odalar Birliğinde her sene önemli seçimler yapılmaktadır. Delegeler camiaı temsil eden heyeti, Birlik umumi Katibini, Murakıpları ve iki senede bir de Yüksek Haysiyet Divanı Azalarını seçmektedirler.

Birinci umumi Heyette kabul edilen Talimatnamemizi hazırlayan Müteşebbis Heyetteki çok değerli meslekdaşlarımızın mesailerindeki hassasiyetin hayranıyım. Kanunun tatbikatını kolaylaştıracak Talimatname için çok dikkatli emek sarfetmişlerdir. Fakat, seçimlerin cereyanında bazı usulsüzlüklere, kaçamaklara mani olacak tedbirleri alamamışlardır.

Dördüncü Umumi Heyette 146 delegesi olan İnşaat Mühendisleri Odası'nın Umumi Katip namzedi, delegelerinin yarısı kadar rey alamamıştır. Bu olaya sebep oluş delegelik yetki ve sorumluluğu ile bağdaşamaz. Delegelerin bir vazifesi de Odalarının namzedine rey vermektir. Bu namzedin umumi Heyete takdiminde isabetsizlik olabilir; bu takdirde bu isabetsizliğe kani olan delege, delegelikten istifa eder. Beşinci umumi Heyette bir Oda namzedinin diğer bir Oda namzedi lehine namzetliğini geri aldığına şahid olduk. Kanaatimce bu da yanlışdır. Birlik umumi heyetine takdim kılınan Oda namzedini olsa delegeler seçimden çekebilirler ve kendileri de seçimden çekilirler.

Birlik umumi Heyetindeki seçimlerde toplumumuzu temsil edecekler kadrosunda gösterilecek samimi hassasiyetler ve gayretler ne kadar yerinde ise arzettiğimiz misallerdeki olaylar da o kadar usulsüzdür.

Altıncı Umumi Heyete giderken son aylarda cereyan etmiş bir olayın acısı da bizimle beraberdir. Bir mebus meslekdaşımız, Büyük Millet Meclisine 6235 sayılı Kanunumuzu tadil eden bir teklifte bulunmuş-

tur. Birlik İdare organlarının seçimi, Birlik Umumi Heyetinin teşekkül tarzı, Oda merkezlerinin yeri ve Birliğin geliri gibi esas konuları ele alan teklifin değeri münakşa olunabilir. Bilhassa teklif sahibinin bir Milletvekili olarak aslında çok hizmet beklenen Birliğimizin bugünkü pasif durumundan eseflenerek idare organlarının daha isabetli bir seçimini sağlamak için bir tedbir aramaması da haklı görülebilir. Ancak, kanaatimce teklifin ilk mercii, sahibinin bir meslekdaş olması dolayısıyla Odalar Birliği umumi Heyetidir. Bu heyete takdim edilmeden, izah edilmeden, kabul ettirilmeden bir meslekdaşımızın camiamızla ilgili bir kanun teklifinde bulunması, kabulü mümkün olmayan mecburiyetlerdendir.

Birliğimizin birçok kanuni vazifeleri arasında istişari vecibleri de vardır. 4 Ocak 1957'de, iki seneden fazla bir zaman evvel, Başvekaletce Vakeletlere yapılan tamim, ihtisaslarımızla ilgili konularda Birlikle istişare edilmesini tatbikata koymuşsa da bu çok yerinde anlayıştan Birlik istifade edememiştir ve pek tabii olarak da en önemli bir hizmeti yerine getirememiştir.

Resmi makamlarla müşterek çalışmalar için Birliğimizin iyi temsil edilemediği kanaatımız açıklamayı vazife sayarım. Kanun tadili gayretlerinde belli başlı amilin bu olduğu da işitilmektedir. Bu bakımdan tadil teklifi sahibi haklı bulmak kabildir. Kanun tadilini Nafia Vekaleti de Mecliste müsbet karşıladığını açıklamıştır.

Birliğimizin Birinci ve İkinci Umumi Heyetinde Kongreye Başkanlık eden, çok büyük hizmette bulunan kıymetli meslekdaşımız Sayın Tefik İleri'nin Vekil bulunduğu Nafia camiası ile müsbet temaslarımız olamamıştır. Bu açıdan bakıldığı takdirde, 1958 senesi Odalar Birliği için kaybedilmiş bir inkişaf yılıdır.

Birlik umumi heyetleri her kararında ve tecelli ettirdiği seçimlerin mukadderatında toplumumuzun ve dolayısıyla amme, meslek ve meslekdaş yönünden vazife ve yetkilerinin sorumluluğunu taşımaktadır.

İyi kararlar alamayan, seçimlerde isabet sağlayamayan Umumi Heyetlerin kusurlarını meseleleri getirenlere veya namzetleri iyi takdim edemeyenlere yüklemek, kanaatimca yanlış değildir. Umumi Heyete ve dolayısıyla camiamıza malolan mesuliyetler için reylerimizi bidayettin hassasiyet ve ciddiyetle kullanmak ve Birlik Umumi Heyetine, Oda umumi heyetlerinde başlayan bir alaka beslemek şarttır.

*Birlik Umumi Heyeti
Muzaffer BİNİCİ*

Mühendislik Mimarlık Gazetesi / Sayı : 82 / 9 Nisan 1959

Tariz kendimize

Kusur bir samur kürk olduğu zaman dahi giyen bulunmuyor. Hiçbirimiz üzerimize bir şey almadan bazen boy boy, arşın arşın laf söyler, fikir yürütürüz. Kahvede oturulup başka devletlerin harp planlarını çizenler bulunabiliyor.

Sözü daha yakına getirmek istersek, hizmetlerde görülen aksaklıklar karşısında yapılan tenkitlere ölçü bulmak kolay olmuyor dememiz doğru olur. Fakat tariz hep gayriye. İyi ama, işte Ulus – Sıhhiye arasındaki Atatürk Bulvarı inşaatı. Her gün onbinlerin gözü önünde ve ayağı altındaki bir iş. Hükümet merkezimizin de merkezinde bir mühendislik hizmeti.

Aksayan trafikten, işi bozulan ticarethanelerden başlayınız da psikolojik tesirlerine kadar nazarı dikkate alınması şart olan bir işimiz. Burada imkanların maddi ve manevi kudretlerle muntazam işleyen bir motor haline gelmesi iktiza eder. Burada mühendislik, teknik sanki bir gösteri yapmak lazımdır. Dağ başlarında esirgenmeyen feragath gayretler, hünerler burada ayaklanmalıdır, perende atmalıdır.

Tekniğin ulaşabildiğimiz en yüksek seviyesinde ve her yönüyle en mükemmel bir organizasyona en kısa zamanda en ala bir şekilde yapılması zaruri olan böyle bir işe, kendimizi tenkid etmekten korkmuyarak baktığımız zaman mühendis olarak alacağımız not ne olabilir?

Mükemmel teknik teçhizat ile yer yer örnek işler yapılmakta olduğunu gördüğümüz bir zamanda Ankara'nın merkezinde el ile taş kırarak avuç avuç yol yapılmasına çalışmak bize teknik kusurumuz olarak görülmektedir. Zira bu şartname işidir, ihale evrakı işidir, ihaleden evvel proje şartlarının tesbiti işidir ve herhalde tekniğin işidir.

Böyle kesin bir hükme giderken acaba yazımıza başladığımız satırlara nazaran bir tezaadın tam ortasında mı bulunuyoruz? Evet, hem de bir mühendislik hizmetini iyi tetkik etmeden, üzerimize ancak bir

meslekdaş olarak aldığımız kusur hassasiyetiyle gelişi güzel yazmış olduk. Tezadın ta kendisi.

Fakat maksadımız, hemen tamamı bize müteveccih olan zanlar görüldüğü, söylenildiğı gibi teknikte mühendislikten dolayı değılse, şayet kusurları tanımaya mecbur bulunmuyorsak mevzu üzerinde meslekdaşlarımıza söz söyletebilmektir.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 90 / 11 Haziran 1959

Yine kendimize: Onlar nerelerde?

Birliğimizin iştirak mevzularına, hele şu günlerde, göz atacak değiliz. Bazen faaliyetlerimiz arasına alınacak ana konularda tereddütler, haklı endişeler mevcuttur, bazen emek verilmiş mevzuların pratik neticeleri hakkında ümit ve hayal perdelerinden bir şey görmek kabil değildir, bazen imkanlar yoktur, bazen "nemelazım" vardır.

Geçen Umumi Hey'et toplantısına, İdare Hey'eti biraz değişik bir tarzda gibi. İstenilmişti ki bir Birlik umumi Hey'eti; faaliyet raporu, bütçe ve kadro meselelerinin üstünde, memleket ve meslek konularına fazlaca zaman tahsis edebilsin.

Bu teşebbüs yeni idi, hazırlıklar ise eksikti, fakat netice ümit kırıcı olmadı diye memnuniyet duyan arkadaşlarımızın bulunduğunu görerek bizde sevindik.

Ancak, itiraf etmeliyiz ki çeşitli, ama çok çeşitli mülahazalarla bir mevzuu, memleket ve meslek için ele alınıp münakaşa ve müzakere edilmesinde faide olabilecek bir mevzuu, ortaya koymaktan, üzerine gidip onu teknik bakımdan şekillendirmekten, ona mesleki bir çehre kazandırmaktan uzak kalınmaktadır.

Eseflenerek böyle bir bahis üzerinde duruşumuz, başka memleketlerdeki meslek teşekküllerinin iştirak mevzularının nerelere kadar gitmiş, ne irtifalara yükselmiş olduğunu görmekten ileri geldi. Bir misal verelim: VDI (Verein Deutscher Ingenieure) kongrelerini çift senelerde yapmakta, tek senelerde de bazı mevzuların müzakeresine devam etmektedir. Bu yıl 4 ve 5 Haziranda ara kongresini yapan VDI toplantısındaki konular şunlardır: *'Dünya nizamında mühendislik mes'eleleri, dünyada yeni iktisat sahâları ve bunların inkişafına ait problemler, iktisaf sahâsı olarak Avrupa, halihazır kültürel durumda tekniğe terettüp eden meseleler, mühendislerin beyenelmîel müşterek çalışmaları, inkişaf halinde olan memleketlerdeki büyük inşaat işleri tatbikatında tek-*

nik ve personel meseleleri, mekteplerden ve endüstriden eğitim hususundaki temenniler...'

Bu konuların Dünya huzurunda tebliği elbette çok ehliyetli kimseler tarafından yapılmış ve o suretle müzakere edilmiştir.

Bize gelince...

Bunu burada keselim ve mutlaka bir teselli bulabilmek lazımsa, Birliğimiz daha genç diyelim ve tabii hiçbir zaman da cesaretimizden ve inancımızdan bir şey kaybetmediğimizi söyleyelim.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 91 / 25 Haziran 1959

Bir takdirin esasları üzerine

Memleket konularının çok ehemmiyetlerinden birisi-tereddütsüz söylenebilir- mesken meselesidir. Başka bir yönüne bakılmaksızın yuva ve yurt sevgilerinin birbirinden tefrik güçlüğü meskenin önemini belirtmeye yeter sanırız.

Bu güne kadar bu mühim konu üzerindeki çalışmaların kafi olmadığını, hatta istikametini bulamamış olduğunu, bir mesken kanunu layihasının hazırlanmasından da anlamak mümkündür.

Ümit ve çok temenni olunur ki mesken kanunu ve bu büyük derdin hal yolunu tesbit edebilsin.

Mesken buhranı yanında daha doğrusu içinde bir de kira meselesi ve kira mevzuatı mevcut ve mündemiçtir.

Mesken buhranından tevellüd eden ev sahibi - kiracı münasebetlerinin tanzimine dair yeni çalışmalar olduğunu görmekten ve meselenin hallinde Birliğimiz noktai nazarının istenmiş olmasından duyduğumuz memnuniyeti ifade ederek Birliğimizce hazırlanmakta olan teklifin bazı esasları üzerinde kısaca durmak isteyeceğiz:

Ev sahibi - kiracı münasebetleri, aşıkâr olduğu üzere veçhelerinin çokluğu dolayısıyla halli güç bir problemdir ve yukarıda belirtildiği üzere topyekün mesken meselesinin halline bağlıdır. Ancak, bugünkü kira takdirinin iyi esaslara raptedilememiş olması, ilmi fenni kriteryumlar yerine indi, şahsi mütalaa ve kanaatlara, dolayısıyla haksızlık ve adaletsizliklere kapatılması da mümkün görülmektedir. Netekim ilgili Odalarımızdan bilhassa inşaat Mühendisleri Odasının tatbik kabiliyeti olan ilmi ve fenni esaslara müstenit böyle bir teklif getirmiş bulunduğuna kaniiz.

Teklifte evvela kira için yapılan gayri menküllerin bir yatırım olduğu hakikati belirtiliyor. Bu yatırım asgari %8 kâr getirmesi zaruri görülüyor. Bu nisbetin kabulünde devlet ve diğer teşekülere ait tahvillerin ri-

zikosuz olarak getirebildiği faiz gibi, gayrimenkule yapılan yatırım normal enflasyondan masum bulunduğu avantajı da nazara alınıyor. Bundan başka etüdde, gayrimenkulün maliyeti ve eskimesi formüller ve cedvellerle tayin olunuyor ve mevki, semt, manzara bakımından daima değişen yapının işgal ettiği miktardaki arsa bedeli ile bina maliyetinin ayrı ayrı hesaba ithali hemen hemen bir çok takdirleri ve güçlükleri bertaraf eyleyebiliyor. Bina maliyetinde her türlü konfor hesaba dahil ediliyor.

Sorulduğu cihetle iskan kanunu layihası üzerinde iyi bir mütalaa hazırlayabilmiş olan Birliğimizin, kira takdiri hususunda da alakalıları bu suretle faydalı olabileceğini görmek memnuniyet vericidir. Sırası gelince mesken kanunu layihası üzerinde çalışmalarımıza imkan verileceğini umuyor ve bunu bekliyoruz.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi / Sayı : 93 / 9 Temmuz 1959

Selam verdik

Gazetemiz, yapılan mühendislik ve mimarlık hizmetlerini yaymayı vazifelerinden saydığını delaletle alakalı müesseselere yazdı. Zira memleketimizin kalkınmasından, işlerimizin yapılmış olmasından duyulan memnuniyetle birlikte meslekdaşlarımızın faaliyet ve muvaffakiyetlerini bilerek, elde olduğu kadar bunları değerlendirmek ve duyurmak, görüşleri ve iddiaları icabında bunların mukabillerini aynı şekilde tesbit ve ifade eylemek Gazetemizin hüviyet ve karakterine çok uyan bir hizmet oluyor.

Bu vazifeyi yapmak üzere gazete ve dergi küpürlerine müracaatın kafi gelmeyeceği bir yana, hemen bütün daire ve müesseselerde ve serbest iş hayatında mühim mevkilere sahip olanlarıyla 11000 mensubu bulunan münevver bir camia için böyle bir hareket güzel de değildir. Bir müddet evvel mühendislik hizmetleridir diyerek, Ege bölgesinde yapılan tesisleri gazetelerden almış ve bir kısmını tahkik edemedi neşretmeye mecbur kalmıştık. Mevzulara vakıf arkadaşlarımızın haklı şikayetlerine ve serzenişlerine maruz kaldık. Bizden insaf yani rakamların doğru olmasını istediler. Özür diledik, fakat mahcubiyetimiz gazetenin beyazlığına aksetti.

Faaliyetlerini – oldukça uzak mesafeden – bilebildiğim müesseselerden birisi DSİ Umum Müdürlüğüdür. Genç bir meslekdaşımın bu teşkilatın başına getirildiği zamanki hislerim hâlâ canlı, heyecanım hâlâ bakidir. Memleketinden başlayan yolunu ulaştığı merhaleleri alaka ile rahmetli Zeytinoglu'ndan öğrenmiş, muhtaç olduğumuz hizmetin bu meslekdaşımız tarafından ifa olunabileceğine daha o anda inanmak istemiştin.

Netekim bu umum müdürlükte hatalı bir görüş, cesur bir davranış, prensipler vaz'ı ve nizamlar tesisi suretiyle işlerin meslek dışı tesirlerden kabil olduğu kadar kurtarılmaya çalışıldığını, lüzum ve ihtiyaçla-

ra göre hareket edilmek istenildiğini görerek memleket hesabına memnuniyet duyduğumuzu ifade bize şu anda dahi zevk ve bahtiyarlık veriyor.

Tabidir ki süratli ve çok yaygın bir teşkilatın yerinde olup olmadığı münakaşa olunabilecek hususlardan bulunduğu gibi yapılanların eksiksiz ve kusursuz olduğu da esasen iddia olunmayacaktır kanaatindeyiz.

Bizim burada misal diye aldığımız DSİ umum Müdürlüğü faaliyetlerinin, yapılan ve tasarlanan işlerin olduğu gibi, mesleki faaliyetlerin meslekdaş tekamülüne ait mesaisinin ve bilcümle meslek hizmetlerinin takdim olunacağı, gerektiği gibi değerlendirilmek isteneceği bir yer, bir vasıta da gazetemiz olabilir, demekteyiz.

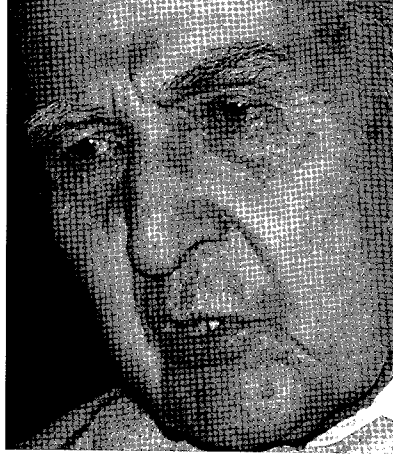
Memleketimize hakikaten fayda sağlayan her tesisten, bu tesisde mevcut her hizmetten ve himmetten bunları en doğru şekilde yaymaktan haz duyulmaması tasavvur edilemez. Müesseselerimizden ve arkadaşlarımızdan gazetemizin şu maksadına yardımcı olmalarını rica ediyoruz.

Bu ricalı talebe, ilan ve reklamı dahil etmedik. Aramıza tahsisat veya sair suretle hiçbir hesap (!), başkaca bir mülahaza (!) girmesin diye.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik – Mimarlık Gazetesi/Sayı : 94/16 Temmuz 1959

Bir kere daha

Yurdumuzdaki Türk mühendis ve mimarlarını temsil edecek – sayısı 500 kadar olması gereken – delegeler ile bir defa daha toplanıyoruz. İki güne sığdırmaya çalışacağımız mevzu Birlik ve Odalar Talimatnamelerinin, değiştirilen kanuna göre tadilinden ibarettir. Bir de bütçe değişikliği var.

Bu sıcak plaj günlerinde, Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nin Konferans Salonuna dökülecek alınteri varmış kaderde. Ne diyebiliriz?

Mamafih, bizim kongerelerin bir taraftan mevcut dostlukları tazelerdirip tersine yaradığını, bir taraftan da Odalarımızı ve mensuplarımızı Birlik mefhumu etrafında biraz daha yakınlaştırdığını, gönüllerin kongrelerde birbirine daha çok bağlandığını ve binaenaleyh dökülen alın terleri ile azim ve imanlarının kuvvetlendiğini görerek müsterih bulunuyoruz.

Filvaki, Nisan ayı içinde yapılan VI. Umumi Hey'ette müşterek anlayışın öyle veciz ve mükemmel ifadeleri vücud bulmuştur ki, burada anlatılamaz. Buraya sığdırılmaz. Birliğin lüzumu üzerinde şüphe taşıyor düşünceler bile. Birliğin hayatiyet ve faaliyeti ciddi şekilde bahis konusu olunca bir tek anlayış halinde birleşivermiş. Birliğin manevi kuruluşunu gerçekten temin eylemiş ve bu hareketler Birliğin mazisini gönüllerde abideleştirmiştir.

Yüksek Mühendisler Birliğinde Türkiye'ye yabancı mühendis getirilmesi mevzuu ile Birliğimiz İkinci Umumi Heyetinde Oda hükmi şahsiyetleri konusunun ve son kongrede müdahale telakki edilen davranışlarına nasıl bir birlik anlayışı içinde tetkik ve neticelendirildiği hatırlardan çıkmayacaktır. Yapılan son fevkalade Oda kongrelerimize bakarak Birlik kongresine iştirak nisbetinin küçük olacağından endişe edecek ve bunun mana ve sebepleri üzerinde durarak bunları tefsir eyleyecek yerde Kongreye katılacak arkadaşlarımızın kıymetli ala-

ka ve mesailerinin muhtemel iştirak noksanını telafi eyliyeceklerinden ümitli olmak bize daha doğru görünüyor.

İstenirdi ki bu fevkalade kongrelerin istihdaf ettiği talimatname ve bütçe tadilleri normal kongreye bırakılmış ve böylece Odalarımız ve Birliğin program dışı sarfettiği mesaiye mukabil yine de aceleye geldiği muhakkak olan Talimatname tasarıları müşterek esaslarla daha şumüllü ve mümkün merteye üniform bir hale getirilebilmiş olsun. Ne edelim ki bu da elimizde değidi. Kanun böyle bir imkan bahşetmedi. Fakat mühim değil bir çokları gibi, kongremiz Birlik Kanunun tadili-ne mütedair meseleleri de – hararet derecesi ne olursa olsun – verimli bir mesai ile gerektiği gibi halledecektir.

Kongre delegelerimizi, bu anlayış ve bu inanış içinde ve henüz üzerinde taşıdığım çok şerefli ünvanla –Birlik Umumi Katibi olarak bir kere daha selamlıyorum. Ne bahtiyarlık...

Rüşti ÖZAL

Mühendislik Mimarlık Gazetesi – Sayı : 98 – 13 Ağustos 1959

Kuvvetlenen bağlar

Birlik umumi katipliğinden ve gazetede ki mesuliyet yerimden ayrılıyorum. Bu ayrılışt a, beni camiamıza daha çok bağlayan ve şükran borçlarımı artıran davranışların Birliğimizin istenilen seviyede memleket hizmetinde azimli oluşunun birer nişanesi halinde canlı kalacaklarına kaniim.

Bir buçuk yıllık faaliyet bilançosunun ruh ve mana sütunlarında milli haslet ve meziyetlerimizin, ahlak selabetinin pek güzel örnekleri görülmüş, şahsi menfaatlerin değil, meslek gayretlerinin fevkinde, seviyeli, şuurlu ve çok mükemmel bir memleket anlayışının hakimiyeti idrak edilmiştir.

İşte, meslekdaşlarımın tevdi kıldıkları zevkli ve şerefli vazifeden bu zor ayrılışt a iç e huzur veren kaynak budur ki, bu kaynak aynı zamanda muaffakiyet unsurlarını beslemektedir. Filhakika, önce inanmak fakat sonra da başarmak lazımdır. Başarabilmenin bir şartı ise büyüklüğün delilerinden biri olan medeni cesarettir, zarif olarak cesur olmaktır. Çünkü: Hemingway'in ifadesiyle, "*Cesaret esasen güçlükler karşısında zarefettir*". Fakat medeni cesaret, ancak karakter denilen asil ruh varlığının bir parçası olduğuna göre muvaffakiyetler için, her şeyden evvel bize medeni cesareti, namuslu olmak cesaretini, mahrumiyetlere katlanabilmek cesaretini veren karakteri elde iyi tutmalıyız. Memleketimizin her sahasında olduğu gibi, Birliğimizde de bol bol bulmuş olduğumuz sağlam karaktere dayanarak; inanıyoruz, cesaretle çalışacağız, daha da kuvvetle birlik olacağız ve başaracağız diyoruz.

Hoşça kalınız muhterem meslekdaşlarım ve aziz okuyucular.

Rüştü ÖZAL

Mühendislik Mimarlık Gazetesi – Sayı : 100 – 3 Eylül 1959

Geç kalınmış değilse

Odamın son Umumi Heyet toplantısında bulunamadım. Meslektaşlarımı bir arada görmek ve bilhassa memleket ve meslek konularında ileri sürülen fikir ve mütalaaları öğrenmek isterdim. Bana ilk Umumi Heyetinin Başkanlık şerefi bahşedilmiş olan Odamızın çalışmalarını takip edebilmek benim için daima faydalı olmuştur. Bu defa da nası-bimi İdare Heyeti ile temaslardan almağa gayret edeceğim.

Burada, Odalarımızca maksat ve gayeleri dahilinde alınan kararlara, yalnız dikkatle riayeti değil, fakat aynı zamanda kararların tahakkuku için gayrete borçlu bulunduğumuzu söylemek zait olsa dahi, açık bir taahhüt de ifade eder.

Bununla beraber Umumi Heyette bulunamadığım için (Oda-Birlik) mevzuundaki noktai nazarımı burada kaydetmeyi doğru buldum.

Velev ki, bu noktai nazar, beliren kanaatlere aykırı olsun, velev ki, bu (karşı) konuşmak nabza uygun bulunmasın, velev ki pek de fayda mülahaza edilmesin, hatta geç de kalınmış olsun...

Fakat zaman ve zemine bakmaksızın doğru bildiğini söylemek tabiatında olan bir kimsenin hiç değilse mazur görüleceğini umarım.

Aşıkardır ki, riyazi kat'iyeti olanlar bir yana, diğer mevzuların, hele sosyal her meselenin, bakış açılarına, bakanın görüş kabiliyetine göre sündürülüp çekiştirilmesi kabildir. Dinler, mezhepler, ideolojiler, idare tarz ve şekilleri böyledir.

Bunların türlü şekillerde telakkileri mümkün olabileceği gibi her biri üzerinde söylenecek söz ve fayda ve mahzurlar daima mevcut olur. Mesele bu fayda ve mahzurların kıymetlendirmesindedir. Değerlendirmede sübjektif esaslara yer verilmek mecburiyetinde kalındığından dır ki ayrılıklar doğmaktadır.

"Birlik mi – Oda mı?"

İkisi üzerinde de çok şey söylenebilir. Birbirine nazaran değer farklarını tayin de güçtür.

Ancak, kuruluşta, esasının Birlik yerine Oda ve odaların muhtar olması keyfiyeti, üyelere son derecede müsbet tesir etmekte ve değerlendirmede ibreyi derhal o tarafa çevirmektedir.

Keza, son bir iki sene içinde yaratılan ağır bir 'Odacılık' havası ile varılan neticelerin selabet ve isabet dereceleri birlikten ayrılma ceryanlarını haklı olarak kuvvetlendirmiş bulunmaktadır.

Ben, belki Birlikte vazifeli bir kimse olarak, bu sebeple belki hislerimin tesiri ile, her şeye rağmen istenen hayatiyeti vermek, mensuplarımızı rencide etmiş olan kanunumuzun zoraki tadilini bertaraf eylemek, hatta ve bilhassa yeni ve faydalı esaslar getirmek, odaları münhasıran kendilerine taallük eden karar ve hareketlerde serbest bırakarak fakat herhalde Birlik anlayışı içinde kalarak memleketimizin bu yeni kuruluşunda, yeni temellerin sağlam unsuru olunacağına inanmaktayım.

Umumiyetle Milli Birlik çalışmalarında ve bu meyanda Milli Birlik Hükümetinde daima yerini bulmuş olan mühendisin bugün politikadan uzak, politikanın üstünde memlekete büyük hizmetler ifa edebileceği bir devirde bulunduğumuza samimiyetle kaniyim. Memleketimizin muhtaç olduğu teknik hizmeti Birlik olarak daha iyi yapacağımız inancı var bende.

Kuruluşundan beri mevcut olan kanaatime mutabık bulunan bu inanışla "Birlikçi" kalalım derken, Odalarımızca alınan kararların da bu espride olduğunu ümit ediyorum.

İMAR ve İSKAN BAKANİ Rüştü ÖZAL
Türkiye Mühendislik Haberleri – 1 Nisan 1961

Teselliye yetmiyor

Odamızın, bir meslek teşekkülü olarak objektif niteliğiyle yurt kalkınması ve imarı çabasına kanundaki "teşebbüs ve faaliyette bulunmak" suretiyle bir katkıda bulunabileceği ortadadır. Şüphesiz bu "teşebbüs ve faaliyetler" meslek ilgisi ile sınırlıdır.

Buna karşılık hiçbir istek olmadan, üyelerinin her türlü fedakârlığından öte hemen hiçbir yardım da görmeyen Odamız, üzerinde durmak istediğimiz deprem felâketiyle ilgili konularda köklü, isabetli, hâttâ yeterli sayılabilecek çalışmaları yapmış olduğu gibi "teşebbüs ve faaliyetlerde" de bulunmuştur.

Şöyle ki;

Belediyelerin teknik eleman yetersizliğini dikkate alarak, belediyelerin onayına sunulacak projeleri Oda, bir ön incelemeye, vizeye tabi tutmak istemiştir. Bu suretle kaliteli proje yapılması, "imzacılık" denilen meslek kurallarına aykırı, yüzkarası davranışın önlenmesi, yapının uygulanmasından sorumlu olacak yetkili elemanların iş alanı ve iş miktarının sınırlanması istenmiştir.

Bu derece şehirlerin imarına, yapı güvenliğine, milli ekonomiye, hasılı kamunun ve kişilerin yararına bir "teşebbüs ve faaliyet" ancak birkaç şehrin merkez belediyesine inhisar edebilmiştir. O da bazı aksaklıklarla sürdürülebilmektedir.

Odamız bu hizmeti yaparken, yönetmelikler, asgari standartlar yapmış, yapılanları ilgililerin hezmetine sunmuştur.

Deprem Yönetmeliğinin daha yeterli hale getirilmesi "teşebbüs ve faaliyeti" birkaç sene öncesinden başlamış, fakat sonucu bakımından henüz bir bilgimiz olmamıştır.

Haksız rekabet ve kontrolsüzlük yüzünden inşaat malzemelerindeki kalite düşüklüğü ve hâttâ bunun sakıncaları üzerinde, suni şekilde darlığı yaratılan ve fiyatları yükseltilerek yatırımları ciddi şekilde etki-

leyen inşaat malzemesinin dağıtımında Odamızın nazım rol oynamak üzere giriştiği "teşebbüs ve faaliyet" de beklenileni sağlayabilmiş değildir.

Hemen tesbit edelim ki; Adapazarı depreminin ilk incelemeleri, Odaca üzerinde durduğumuz "teşebbüs ve faaliyetler" in tam tamına isabetini, haklılığını ve yerine getirilmesinin zorunluluğunu göstermesi ve üyelerinin fedekârlığı ile hizmetin ortaya konulmuş ve yerinde, zamanında arzedilmiş olmasının bizim için bir tesellisi, bir manevi yönü olsa bile facianın üzerimizdeki derin üzüntüsünü hafifletmeye yetmeyeceği aşikârdır.

Ne yazık ki, böylesine bir olaydan sonra da yapabileceğimiz, yine de "teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak" olacaktır. Ve bunu yapmaya devam edeceğiz.

Rüştü ÖZAL

Türkiye Mühendislik Haberleri – Ağustos 1967

Rüştü Özal'ı emekliye ayıran güçleri kınıyoruz

Üyelerimizin yakından tanıdığı Rüştü Özal Ağabeyimizin emekliye ayrılması üyelerimizce kınıyor. Dürüst ve çalışkan bir üyemiz olan sayın Rüştü Özal'ı çoğumuz kongre başkanlıklarından ve geçmişteki Oda hizmetlerinden tanırız.

1915 Konya doğumludur. 1939 (İstanbul Yüksek Mühendis Okulu) İTÜ'yü bitirerek; Çorum, Mersin, Çumra ve çevrelerinde su mühendisi, Konya Bayındırlık Müdürü, Belediye Başkanı, Milletvekili görevlerinden sonra, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin 2 dönem Genel Sekreteri, daha sonra İmar ve İskan Bakanı ve tekrar Milletvekili olarak görev yapmış, 1967'den sonra da 2 dönem Odamız Genel sekreterliğini yapmıştır.

Birlik Genel Sekreterliğine seçilmemesi için zamanın iktidarı büyük çaba göstermiş, konuya tamamiyle siyasal nitelik kazandırılarak Birlik Genel Kuruluna baskı yapılmak üzere alınan çeşitli tedbirlerden sonra Meclise kanun teklifi sevk edilerek Genel Sekreterin seçimle değil, Yönetim Kurulunca atanması öngörülmüştür. Birlik Genel Kurulu, bu baskıyı da Rüştü Özal'ı büyük çoğunlukla seçmek sureti ile yanıtlayınca, Büyük Millet Meclisinden Kanun 7303 sayı ile çıkarılmış ve bu Kanuna göre şimdi de yürürlükte olduğu biçimde Genel Sekreterler, Birlik Yönetim Kurullarınca atanır olmuştur.

12 Mart 1971 Hükümetlerinin ilk andaki reformist görünümü içinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı özel Müşavirliğine atanan Özal, daha sonra baş müşavirliğe getirilmiş, Bakanlıkta hazırlanan 12 adet, başta petrol ve doğal kaynaklar olmak üzere reform kanununun hazırlanmasında yürütücü ve koordinatör olarak görev yapmıştır.

1957 yılında 4 arkadaşı ile beraber milletvekili seçimlerine katılmak olanağının yok edilmesi için "makable şamil" bir kanuna daha muhatap olan Özal hakkında bu haksızlığı protesto için çektiği telgraf ne-

deniyle 1960'dan önce de ağır ceza mahkemesine verilmek üzere kovuşturma açılmıştı.

İmar ve İskan Bakanı iken vize uygulamasını yaygınlaştırıp hukuksal niteliğe kavuşturmak üzere girişimlerde bulunup sonuçlar sağlanmıştı.

Genel Kurullarımızdaki Başkanlığından da Odamız hizmetinde bulunmaktan gurur duyduğunu ve bununla içtenlikle öğündüğünü bildiğimiz Özal'ın (re'sen) emekliye sevk edilmesinden üzüntü duymadığını, aksine bunu beklediğini öğrendik. Hatta daha sonra üniversite öğrenimi sırasında bataklık kurutma ve sulama işlerinde çalıştığını, yıllarca sıtmayı bu bataklıklardan aldığı bilinen Özal, 36 yıllık hizmetinin sonunda, meslekdaşımız olan Bakan'ın kendi imzasını bile sakınmasından başka, örneğin bir "sağlık dileğinde" bile bulunmaksızın, ki, buçuk satırla emekli olduğunun "tebliği" ni yadırgamadığını, hatta bu işlemi yapanlara yakıştırdığını söylemiştir.

Özal emekli olduğunu benimsediğini, tüm varlığı ile başlattığı hizmetlerini sürdüreceğini, ilerici çalışmaların içinde ve yanında gücü yettiğince yararlı olmak istediğini belirtmiştir.

Teknik Güç, 15 Haziran 1975, Sayı : 72

40'inci yılında İMO ve bir öneri

Odamızın yeni ve güzel lokalinde, kusursuz düzenlemeyle eşlerimizle birlikte sevinç, mutluluk, yaşamımıza anlam kazandıran "gece" için duygularımızın yansıtılması benim için olanaksız, bu ağırlığın altındayım.

Toplum yaşamında, dahası bana göre de uzun olmayan bir süre 40 yıl... Gelip geçen... Ne var ki Odamızın yaşdaşı olduğunu söyleyen Yönetim Kurulu Başkanımız, konuşurken geçen yılların neler getirdiğinin en güzel ve gerçek kanıtını oluşturuyordu, tüm olumluluklarıyla 40 yılı; bize akademik ünvanla da bezenmiş birikimleri, 40 bin inşaat mühendisini temsil yeteneği olan onurlu insanlar yetiştirmiştir... Ulusal varlığımızın en güvenilen, en başta gelen dayanağı yetişmiş insan. Topluma hizmet etmenin tadına varmış, özverili insan, insanlar. Karşılıksız, zorluklara karşı hizmetin yolunu açıp umutlarımızı renklendiren, grilikleri yırtıp maviliklere açılan kurumuşluğa yüztutmuş çınar gövdesinden sürgünler fışkırtan inançlı insanlar.

İçine daldığımız sıcak duygulardan olabildiğince sıyrılmaya çalışarak yaptığımız değerlendirmeye bu kez 40 yılın önemli büyüklüğünü ve getirdiklerini öne alıyoruz ve içimde bir ferahlık, 79 yılın yılgın yorgunluğunda bir gençlik, dinçlik solluğu.

Odamızı 40. yılında geçmişiyse seviyor, geleceği ile güzelleşeceğine inanıyorum. Selamlar, saygılar gönül verenlere... Selamlar, saygılar emeklere, özverilere, en küçük katkılara...

Odalarımızı, Birliğimizi tanıyalım, tanıyalım ki sevelim, sevelim ki bir olup, birlikte olup; iyilere, güzellere, doğrulara götürelim 40 yıllık örgütümüzü. Evrene, ülkemize, insanımıza, mesleğimize, kendimize yararlar getirelim, büyük büyük ve bir dönemeç olsun 40. Yılımız. Bunun için en gerçekçi ve eleştirel gözlerle derinliğine, inceden inceye bakalım, bulacağımız yanlışları, kızgınlıkları, kopmaları görelim; kö-

tü, yanlış. Güzele çevirebilmek için yollar açalım, yollar bulalım. Sözelimi ayrı ve özenli, özverili, geniş kapsamlı katılımı bir açık oturum yapılsın diyorum. 40. Yılında daha bir büyük olmayı, daha bir birlikte, beraberlikte yaratılm diyorum geleceğı...

Herşeyimiz yeter bu sonuca ulaşmak için... Nice 40 yıllara Sevgili Odam...

Rüştü Özal

TMH, Aralık 1994, Sayı : 375

İlk Genel Kurul Başkanımız Rüştü Özal ile düünden bugüne

(Cumhuriyetimizin Mühendislik
Çınarları)

Sayın Rüştü Özal, siz İnşaat Mühendisleri Odası'nın kuruluşunda aktif olarak yer almış bir büyüğümüzünüz. İlk genel kurulumuz sizin başkanlığınızda toplandı. Daha sonra da birçok genel kurulda başkanlık yaptınız, yönetim kurullarında ve çeşitli kurullarda görev aldınız. Rüştü Özal'ın özgeçmişini nasıl özetleyebilirsiniz?

Rüştü ÖZAL - Doğumum Konya. Günü, ayı pek net değil. Yılı belı mı? O da net değil. 1331 yani 1915 diye geçiyor. Ortaokula girerken büyü-tülmüş olarak. Neyse ki değişmez bir röper var. Birinci Dünya Savaşı-nın Osmanlı'yı da içine aldığı davullarla duyuluyordu, seferberlik ilan ediliyordu. Ben işte o tarihte anamın "karnındaymışım". Dahası var mı?

Yaş yılı böyle kolay çözümlünce, adımın Reşat'tan Rüştü'ye dönüşü var ki, buna kesinlikle girmemeliyim. Niyesi? Ortaokula girişte Rüşdi, Mühendis Mektebine girerken yazım kuralarına göre Rüştü olarak de-ğişen adım, kütük yenilemesinde bağnaz bir anlayışa kurban edilerek Arap aslına uysun diye kural mural dinlemeden yine "Rüşdi" haline getirilmiş olunca karışan işler... Pirincin taşı yine yargı yoluyla ne za-man düzeldi, söyleyim: 1998'de.

Bir de 1939'da Yüksek Mühendislik diplomamı 'su' dalında almış ol-duğumu söyleyince başka ne kalıyor ki?

- Mesleğe ilk atılışınız nasıl oldu?

Rüştü ÖZAL - Birinci Dünya Savaşı'nın içine ve onun yoksul ve yok-sunluklarına doğmak gibi, ilk işe de günü gününe İkinci Dünya Sava-şının meydanaalarda duyurulduğu gün başladım. Çorum Su işleri Şube

Mühendisi olarak. Çok saydığım müdürüm Osman Bedii Usta ile Ankara'da buluşup bir buçuk günde ulaştığımız Çorum'da.

Su İşleri Reisliği o yıllarda reform niteliğiyle çıkarılan yasayla tüm yurt düzeyinde hızla yayılıp örgütlenirken, Reis Yardımcısı Namık Kişer "Usul'ü Umumiye" dersleri verir ve bizlere de bir gün önce işe başlamamızı söylerdi. Bize olan gereksinim nedeniyle askerlik görevimiz dört yıl ertelendi. Oysa ne oldu? Yirmi günde mekanı, personeli ve çadırı gezici ekip malzemeleriyle kuruluşumuzu tamamlayıp arazi etüdlerine başlamıştık ki, yedek subay okuluna çağrımız şube merkezimize gelmiştir.

Ben iki, bazılarımız üç kez askerlik görevi yaptık, değişik sürelerle. Mersin'den sonra Konya Nafia Müdürlüğünde kendimi buldum. O sıralar bölge örgütleri yok. İşler çok. Müdürüz, müdür olmasına da bindiğimiz tek makam arabası üçyüz bin kilometreyi çoktan geçmiş, tavanı alüminyum.

- Sizin bir de Konya Belediye Başkanlığınız var, yaptıklarınız hâlâ anımsanıyor.

Rüştü ÖZAL - Evet, 1950'de dört yıl iyi geçti doğrusu. Gençliğin heyecanı vardı, başarıma hırsım vardı. Ancak daha fazla mühendis olmak sorumluluğum vardı. İlk mühendis Belediye Başkanı olma sorumluluğum vardı. Ben başarmalıydım ki mimar ve mühendislerin istendiği, tercih edildiği yerler olsun. Bu düzeyde hizmetin birinci sırada sorumlusu yetkilisi olsun. Eğer yaşamımda beğendim bir kamu hizmeti olmuşa bu dört yıldır derim.

İlk ve önemli kararım itibarlı bir belediye yaratmaktı. Borçsuz bıraktığım belediyenin en temiz olması geniş anlamıyla sağlanmıştı. Gecekondu kent olma üstünlüğü sürüyor olmalı.

Raman petrol arıtmasının tüketecek yer bulunamayan asfaltını parasız elde ederek Konya adıyla ikizleşmiş olan tozu yoketmenin çabasında meslek kaygısı başlıca etmendir. Bu anlayış sonraki yıllarda, örneğin Bakanlık görevimde daha belirgin biçimde sürmüş, İller Bankası ve Emlak Bankası Genel Müdürlüğü'ne ilk kez meslektaşlarımızı atayabilmişimdir. Bu atamaların ne kadar yerinde olduğunu, benden sonra da İller Bankasına meslektaşlarımızın atana gelmesi ile kanıtlanmıştır.

- Sizin siyasi yaşamınız da oldu. Bakanlık yaptınız. Bunlardan söz edebilir miyiz?

Rüştü ÖZAL - Yaşam öyküsü derken geldik politikaya, düştük politikanın engebeli yollarına. Önce önüme konulan adaylık bildirimini doldurmakta duraksadım iyice. Yabancı diller, akademik çalışmalar, ya-

yımlanan yapıtlar, neler neler yoktu sorularda. Bende hiç birisi yok. Günlerce beklettim masamda...

Bir dönem böyle geçti. Ama doğrusu gelip geçti. 1954-57 parti grubundaki ilk toplantıda tek adayla yaptığımız seçim. İktidara oy vermediği için ilçe haline getirilen Kırşehir oylamaları sığar mıydı kendimce yarattığım dünyalarım?

Geldik 1960 Kurucu Meclisi'ne, Bakanlık dönemi başladı. Öyle anlı şanlı falan değil bizimki. Eskiliği nedeniyle başka bir araba ile desteklenen makam arabasına da bindiğim çok seyrek. Otobüs ya da dolmuş alışkanlığımı saklı tutmalıydım ki, "*Hadi bana eyvallah*" zorlaşmasın. Bayram tatilinde otobüsle tuttum Konya'nın yollarını. Standartları sosyal mesken olmanın çok üzerinde ve 400 m²'lik, bedelleri bu nedenle 1000.-TL/m²'yi bulan toplu konutlarını incelemek için kış mevsiminde...

Bu dönemde beni mutlu kılan olgulardan önemlileri, görevi paylaştığımız meslektaşlarımdan hiç biri benden sonra yerlerinden alınmadı, bunlardan Selahattin Babüroğlu İller Bankasındaki başarılarından sonra Bakanlık yaptı. Üniversitelerden ayrılarak beraberliği özümseyen Prof. Necmi Sönmez, yine değişik hizmetlerdeki başarısıyla Bakanlık üstlendi. Yurt gerçeklerinin gereği gördüğümüz için Mimarlar Odamızdan gelen öneriyi yaşama geçirerek, kısaca Proje - Vize uygulamasını başlattık. Bakanlığın sosyal mesken, böyle planlama ve özellikle de gecekondu konularını her platformda tartışılır biçime getirmenin temel hazırlıklarını el kitapçıklarında topladık. Topu topu 11 aydan oluşan ara rejim dönemi de böylece geçmiş oldu.

1961-65 Meclis'te ikinci dönemin, eski siyasal beraberliğin karşısında... Bütçe Komisyonunun '*çalışkan*', en azından '*devamlı*' hani söylemesi ayıptır, biraz da '*etkin*' üyesiydim.

Elimizde 1961 Anayasası var. Sosyal devlet, sosyal kurumlar, iki Meclis, Anayasa Mahkemesi, Devlet Planlama Müsteşarlığı, en başta yargı bağımsızlığı, yargıç güvencesi, anayasal nitelikli kimlik kazanımı ile meslek kuruluşlarımız... Sonraları eleştirilse de Kurucu Meclisin özgürce tartışıp sağdan sola tüm siyasal yelpazenin benimseyebildiği, zaman için gerçekten ilerici, ufku açık ve böyle olduğu için de bir on yıl sonra insanımıza bol geldiği gerekçesiyle ağır yara alacak bir Anayasa.

- Biraz da geçtiğimiz günlerde 75. Yılıni Kutladığımız Cumhuriyetimizin getirdikleri üzerinde birşeyler konuşsak?

Rüştü ÖZAL - İster misiniz, önce ocağımızdan, yetiştirildiğimiz öğretim kurumumuzdan başlayalım.

Benim yaşımdakiler Cumhuriyetimizi, sarıklı bir hocanın ELİF-BA okuttuğu yer, minderli tek odada kucakladı. "Rehber-i Hürriyet", Ha-

kimiyet'i Milliye Cumhuriyet okullarında ve tüm gereksinimlerimizi karşılayarak Boğaza bakan Hamidiye suyu içtiğimiz yuvamızda yetiştirdi. Bu borç ödenemezdi. Ödeyebilmiş değiliz.

Mühendislik, kurum olarak Batının bilim ve tekniğine yönelik Osmanlının ilk olma onurunu taşıyor.

Zonguldak 1737 yılında açılıp da karşıtlığa dayanamayarak dağıtılan Mühendishane'nin yerine bu kez Haliç'te bir denizcilik okulu olarak 37 yıl sonra Mühendishane-i Bahri daha bütünü Mühendishane-i Bahriyi Hümayün açılmıştır. Matbaanın 270 yıldan fazla bekletildikten sonra da çok sınırlı olarak hizmete sokulmasına bakılınca, benimsene yenilgilerin bir işe yaradığını da gösteriyor olmalı.

Dahası da var: Açılan bu Mühendishane'de hocaların yabancı batı dili bilmeleri yanında, yabancı uzmanlara da yer ve önem verilmiştir. Şurasında burasından takıldığımız bu bilgiler, İTÜ Makine Fakültesi'nin hazırlatıp, 1958 yılında yayımladığı "Yüksek Mühendis Okulu": "Yüksek Mimar Yetiştirme Müesseselerinin Tarihi" adlı yapıtta derli toplu olarak var.

- Ya öğrencilik yıllarınız?

Rüştü ÖZAL- Bizim Mühendis Okuluna başladığımız yıl 1933... Cumhuriyet on yaşında. Günümüze kadar yerine bir yenisini, daha bir etkin ve anlamlısını koyamadığımız Onuncu Yıl Marşımızı içimizde duya duya, inançla Taksim alanında göklere, dünyalara yüzlerce kez haykırdığımız yıl. Aydınlık pırıl pırıl... Efelendiğimiz, evrene baş kaldırdığımız, umuttan öte, inanç yüklü yıllar... Vatanımızı bir uçtan bir uca imar edecektik, tozlu yol, susuz toprak bırakmayacaktık, beş koldan saldıracaktık sorunlarına ülkemizin. 8 kişilik Su Mühendisliği dalında üçümüz Konya'nın susuzluğundan geliyorduk, rastlantı mıydı bu? Hem de Sucu Burhan hocanın geçilmezliğindeki ününü bile bile...

Beşer yıllık ekonomik kalkınma planları yanında kadınlarımıza bir sonraki yılda tanınan seçme seçilme hakkı ve benzer sosyal devrimler bir yana... Yabancı imtiyazlı ortaklıkların tasfiyesi, yerli sanayinin, yerli üretimin bir bütünlük içinde yaratılan coşkuyla benimsenmesi, özümsevenmesi... Gençliğimiz, belli ölçülerde milliyetçi çizgisiyle ATA'sının izinde, görevinin başında idi. Ne mi yapıyoruz örneğin? Neler yapmıyoruz ki? Dalga dalga yurt sevgisiyle kendimiz gücüz, güveniyiz Cumhuriyetin. Biz, bir yıl önceki Vagonlu ve Bulgar mezarlığı olaylarının üstüne geldik.

Ders yılının daha ilk günlerinde bizlere verilen bildirileri dağıtarak soyunduk işe. Bu bildiriler, Fransızca adlarıyla ayrıcalıkları sergileyen işyerlerinin mağrur bakışlarına, genel mekanlarda kasıtlı gibi gelen

yüksek sesli yabancı dil konuşmalarına karşı çıkıyordu. "Yerli malı kullan vatandaş" sloganının yanında "Türkçe konuş vatandaş" da uygun düşüyordu. Pera, İstiklal Caddesi olacaktı. Bildirinin dili tehdit taşıdığı için suç oluşturduğundan, karakollara düşenler oldu? Ne ki istediğimiz de yerine geliyor. Etoile, Yıldız, Chat Noire, Karakedi, Markiz bilmem neye dönüşüyordu. E, ne de olsa Avrupanın faşizminden bir esintinin gençliğimizde yarattığı kimliğimizle bunun kıvancını da duyuyorduk. Azınlık olan sınıf arkadaşlarımızı bile üzdük.

Bu arada; Demiryolları, Tramvay-Tünel İşletmeleri, İçki-Tütün Rejisi gerçek sahibine geçti.

Bence eskilerde, kısır döngüde dolaşıp durmanın getireceği çok şey yok... Kısacası tutucu yanım yoktur. Muhafazakar değil devrimci, ıslahatçı değil ilerici olmayı istedim.

- Mezun olunca nasıl bir Türkiye ile karşılaştınız?

Rüştü ÖZAL- Cumhuriyetin ilanı sırasında baştan beri alınan mühendislik diploma sayısı 517, 1939 yılında benim sırım 8590 idi. Mühendisliğin önemli alt yapılarından neler vardı?

Alman imparatorluğunun Ortadoğu Petrolü ve sıcak deniz politikalarının bir sonucu olarak yaptığı Bağdat-Hicaz Demiryolunun sınırlarımızda kalan bölümü, başlıcası bu... Ancak büyük bir stratejinin göze aldırıldığı, İmparatorluğun Toroslar'ın aşılmasındaki metresi bir altın liraya varan maliyeti ve teknik zorlukları yükümlenerek sonuçlandırabilmiş, zamanın önemli bir yatırımı... Ortadoğuya uzanan yol.. Demiryolu hocamız Avusturya kökenli Meisner Paşa. Paşalık payesi bu projede başarısı karşılığı Osmanlı Sultanı'nın ödülüdür.

Başka ne var bu alanda miras kalan? Bu demiryolu stratejisi içinde olmalı. Üretimi artırılacak tahılla, taşınması da olanaklı bir ambar yaratabilmek üzere gerçekleştirilmiş bir Konya Ovası sulaması var. Daha 1903'lerde Beyşehir'de başlatılan etüdler sonunda bir bölümü Birinci Dünya Savaşının hemen başlangıcında bitirilmiş... Tüketilen boş şeker çuvallarının önlük gibi bağlanarak balast taşımak yönteminin icat edildiği ve sanıyorum Bismark'ın kişilik sorunu haline de getirmesiyle yapılan demiryolu. Çumra Ovası sulaması, söylenti karışımı öyküleriyle bu günlerimizin de temel yapılarıdır.

Bütün bunlar doğru da, bunların yapımındaki bizim teknik katkımız nedir? Dahası böyle bir katkı var mıdır, bilemiyorum. Benim bildiğim, Cumhuriyet'ten sonra da Konya hastane binasının yabancılar, yabancı ustalarca yapıldığı; beton şap, karo döşemelerinin, tuğla duvar yapımının Bulgar ve Macar ustalarca yapılageldiğidir. O kadar ki, bar konsomatrisleri, lokanta garsonları içinde olmak üzere küçük sanat erbabının Türk uyruklu olmasını zorunlu kılan yasayla çözüm aranmasına gidilmiştir.

- Karayollarımız ne durumdaydı?

Rüştü ÖZAL - Karayollarımız at arabasına göre idi. En süperi makadam şose. Ben 1939'da o yılın modeli bir Ford araba ve profesyonel sürücü ile ilk görevime başlamak için Ankara'dan Çorum'a yazın bir buçuk günde gidebildim.

Dahası, 1950 öncesinde Konya-Ankara yolu, yağışlı günlerde otobüslerle Bala'dan dolaşarak sekiz saati bulurdu. 1940 başlarında, Kars ve Ardahan dolaylarında kırılıp bırakılmış balast, Rus yayılcılığından, yola serilmemiş durumdaydı.

Belki günün birinde bir yerde kullanılabilir diye şunu da anımsatayım: Cumhuriyet yasalarından olması lazım, yıllık tutarı yerel idarelerce belirlenen Yol Vergisi yükümlülere genelde 5 TL olan vergiyi bedenen yolda çalışmak suretiyle ödemeyi yeğler olmuşlardı. Benim de uygulamasına katıldığım bu ödeme biçiminde, insanlar yatağı yorganıyla, bulursa derme çatma bir çadırda yatıp, yiyeceğini kendisi getirip, kuru yavan yiyerek ve ortalama 15 gün çalışarak belgelerini alabiliyorlardı. İş yapılması pahasına yapılan bu adaletsizlik, haksızlık, insanlığa sığdırılmaz.

Uygulama giderek cana tak demiş olmalı ki, işlerini bitirip belgelerini aldıktan sonra, örneğin yaptıkları bir toprak tesviyesini bozarak gider olduklarından, belgeleri daha sonra köylerine yollanmak suretiyle bunun önlemi de alınmıştır. Öyle bir dönemdi.

- Demiryolundan söz edebilecekmiyiz?

Rüştü ÖZAL - Doğrusu bir ön hazırlık bile yapılmadan çıkılan bu söyleşi yolunun nerelere varacağını kestirmek sanıldığından zor oluyor. Demiryollarının nereden nereye nasıl geldiğinin, Karayollarına geçişin, Devlet Su İşlerinin bu günlere nasıl geldiğinin içinde yaşananlarla hiç olmazsa öyküsünü aktarmayı çok isterdim. Bu konuların ayrıştırısını başka bir söyleşiye bırakalım. Yalnız şunu belirtiyim ki, böyle bir fırsatta bir Behiç Erkin, bir Selahattin Büge'den söz edilmemesi sadece eksik değil yanlış olacaktır.

- Bu söyleşide Odamızla ilişkileriniz üzerinde durmadan edemeyiz. İlk genel kurul başkanı olarak başlayan etkin varlığınız hâlâ bizlere çok şey katıyor.

Rüştü ÖZAL - Odamızdan uzanarak içinde olduğumuz Birliğimiz, benim için bir sığınak, onurum ve gururum olmuştur. Nasıl olmasın ki... Suçu 'ülke ikiye gitmiyor' görüşünü en üst düzeyde dile getirip bir iyileşme umudu göremeyince partisinden sessizce istifa etmekten ibaret

olan birisini milletvekili adayı yaptırmamak isteyen ürkütücü anlayışa karşı Odam-Birliğim beni sahiplendi, onurlandırdı. Meslek örgütümüz yaşamımın övüncü, güvenci olmuştur. Ben sevgiyi, dostluğu, vefayı bu yuvada buldum. Eşim bu konuda benden de duyarlı. İktidar partisinden istifa etmişim, başka bir partiye girmemişim, pazarlık yapmamışım, polemik hiç yok, ama ne var?

Partinin üst düzey yetkilisi kendisiyle konuşulduğunda '*Birlik Genel Sekreterliğine Rüştü'yü seçmeyin, kimi seçerseniz seçin*' diyecek kadar öfke var, kasıt var. Sonuçta ne oldu? Birlik Genel Kurulu, İMO'dan başka belki hiç gerekmediği halde 6 Oda'nın daha aday göstermesiyle beni ikinci kez seçiyor. Bu yasa ile bilinçli dayanışma yazık ki kurumsal zarara uğrattılıyor. Yasamıza 7330 de ekleniyor. Ben, istifa ederek bir yerde kavgayı kesiyorum. Ama ilgimi, olabildiğince hizmetimi fakat en çok da minnettarlığımı sürdüreceğimi söyleyebiliyorum, rahatlıkla...

TMMOB'yi yaşama sokan 6235 sayılı Yasamızın ardındaki gerçek düşünceyi tam olarak bilmiyorum.

Şu kadar ki, mühendis ve mimarların var olan iki derneğinin ortak görüşle hareket ederek iki meslektaş tarafından Meclise sunulduğu, görüşüldüğü, İçişleri Komisyonunda bir montaj yapılarak ziraat ve orman mühendislerini kapsamak suretiyle fazla tartışılmadan önerinin yasalaştığı, yani isteğin meslek yönlü olduğu hakkında genel bilgim var. Kimi kez söylendiği gibi iktidar erkinin bu meslek mensuplarını yönlendirme gibi bir kaynağı olmadığını sanıyorum.

Buna karşın yasal bir örgütlenmenin yararının öngörüsü hatta bilinci yanında, o zaman Türk meslektaşlarıyla aynı koşullarda çalışmak üzere çoğalmaya başlayan yabancı uyruklu, bilgi düzeyleri kesin olmayan, belgeleri kontrol edilemeyen teknik eleman sorunun yasa ile disiplinlendirilmesi gerçeğe yakın olmalıdır.

Bence pek belirgin gereksinimi olmadığı ve Ankara'da sanırım yabancı mühendis mimar çalıştırılmasına karşı bir yürüyüş dışında girişimler seslendirilmediği için Yasamızın yürürlüğe girmesiyle yapılacak işler ve konulacak tavır da zaman içinde biçimlendi. İlk yıllarda yalnız odanın sicil numarasıyla kimliğini sunan üst düzey siyasal parti yöneticileri ve devlet büyükleri çok alkış alıyor, sevgi yaratıyorlardı.

Bir zaman Devlet Planlama Teşkilatı olmadığından onun da yerine sahip olduğumuz kapasite ile teknik danışmanlık kurumu olmayı amaçladık, bu doğrultuda yol da aldık. Giderek Teknik Güç, Teknik İktidar olmaya yöneldik. Ben bir yandaş olarak burada bir yargılamaya gitmeden, geldiğimiz bugünler için sadece 1980 müdahalesi ve onun getirdiği Anayasa'nın yargısız suçlamalarla kıyılmak istenen Birliğimizde, üye tabanında en geniş biçimde özümmlenecek bir ÜYE-ODA-BİRLİK bağını oluşturacak yapılanmaya gidilmesi düşünce ve etkinliğine

önem verilmesini öngördüğümü söylemek istiyorum. Çalışmalar da böyle gidiyor olsa gerek.

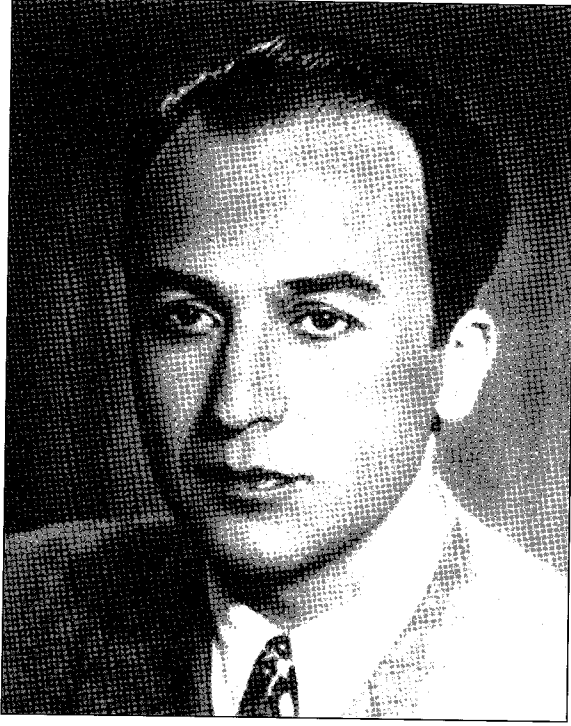
- Okuyucularımıza son olarak iletmek istediğiniz birşeyler var mı?

Rüştü ÖZAL - 1965 yılından sonra yüksek danışma kurulu üyeliği gibi hizmetlerimin burada yeri yok. En sonunda da bir zorunluluğu yerine getirmek üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından Bakan Baş Danışmanı iken iktidar değişimi ile sevk edildik emekliye... Meslektaşımın gelen ve biçimini çirkin bulduğum işlem, Danıştay yoluyla bozulunca döndüğüm görevimden kendi isteğimle ayrıldım. Tüm boyutlarıyla emekliyim artık. 23 yıldan beri.

Ben yine Odamdayım. Son Genel Kurulunda Yüksek Onur Kuruluna yedek olarak seçilmem bana yetiyor. Geçen birkaç gün içinde Kurul arkadaşlarımın selam ve iyi dilekleriyle mutlu oldum. Bir de niye mutluyum? Coğrafi engellerle katılamadığım için ama buna karşın da Odamın önerisine karşı çıkıp özür beyanına kendimde hak ve yetki bulamadığımdan seçildiğim halde gereğini eksiksiz yapamadığım görevden bu yolla azat edildiğim için.

Atatürkçü Düşünce Derneği, 1961 Anayasası ve Çağdaş Demokrasi Vakfının Kurucu Üyelikleri ile yetinen çalışmalarına, geç kalmış bir bilgisayar çalışması eşlik ediyor, fantazim oluyor. Hepsi bu. Yaşam kısası, gelip geçiveriyor bir şey yapmadan. Beraber olduklarımızın pek çoğunu yitirmenin burukluğu uzun yaşamamın bir bedeli oluyor. Onları saygı ile anıyor, sizleri sevgi ile kucaklıyor, çalışanlara güç ve başarılar diliyorum. Güzel geleceklere...

TÜRKİYE MÜHENDİSLİK HABERLERİ Dergisi, 1998, Sayı : 398

Rüştü Özal

Rüştü Özal ve Eşi Ulya Özal

Konya Belediye Başkanı Rüstü Özal, Org. Abdülkadir Seven ve Dr. Ekrem Şadi Kavur ile.

Rüstü Özal ve eşi Amerikalı bir kadın ile.

İnşaat malzemeleri sergisinde Sahir Kurutluoglu (Adliye Bakanı) ve İhsan Soyak (Sanayi Bakanı) ile (1961).

İmar ve İskan Bakanı Rüştü Özal (1961)

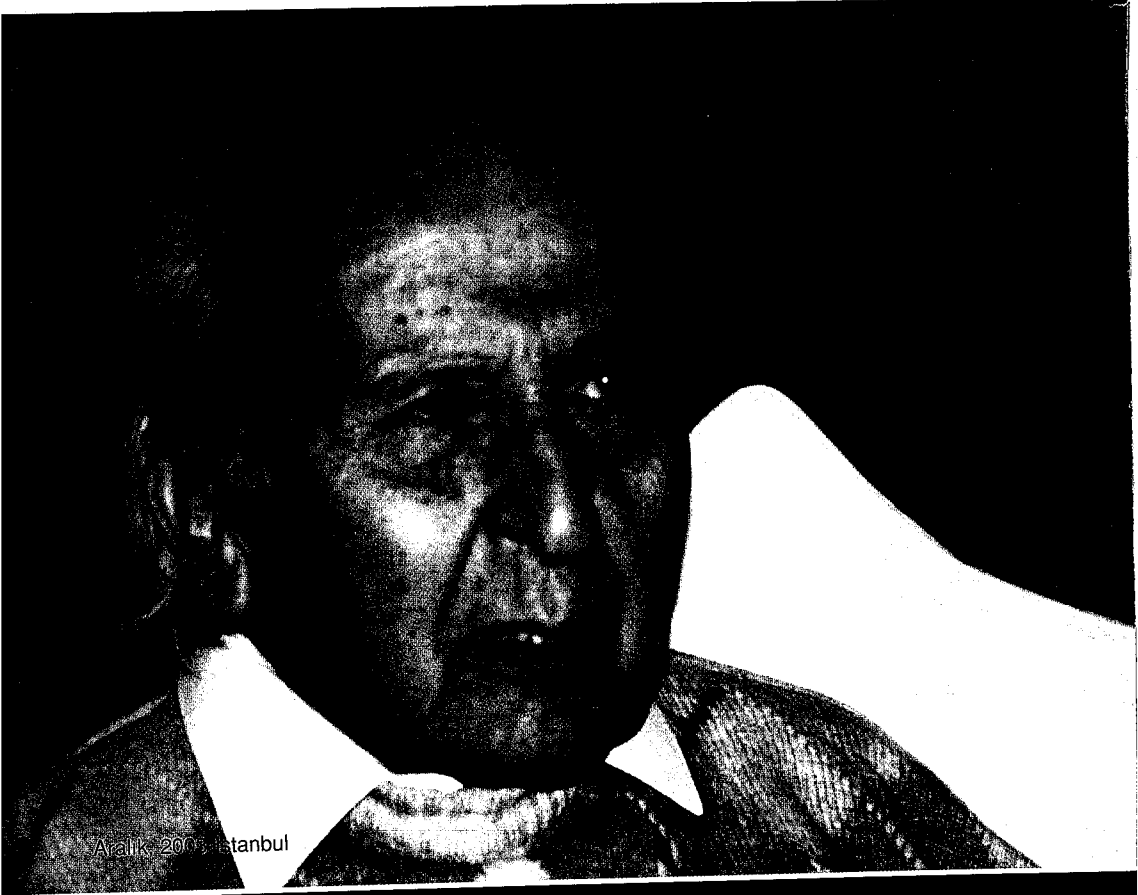
İMO Genel Sekreteri Rüştü Özal (1970)

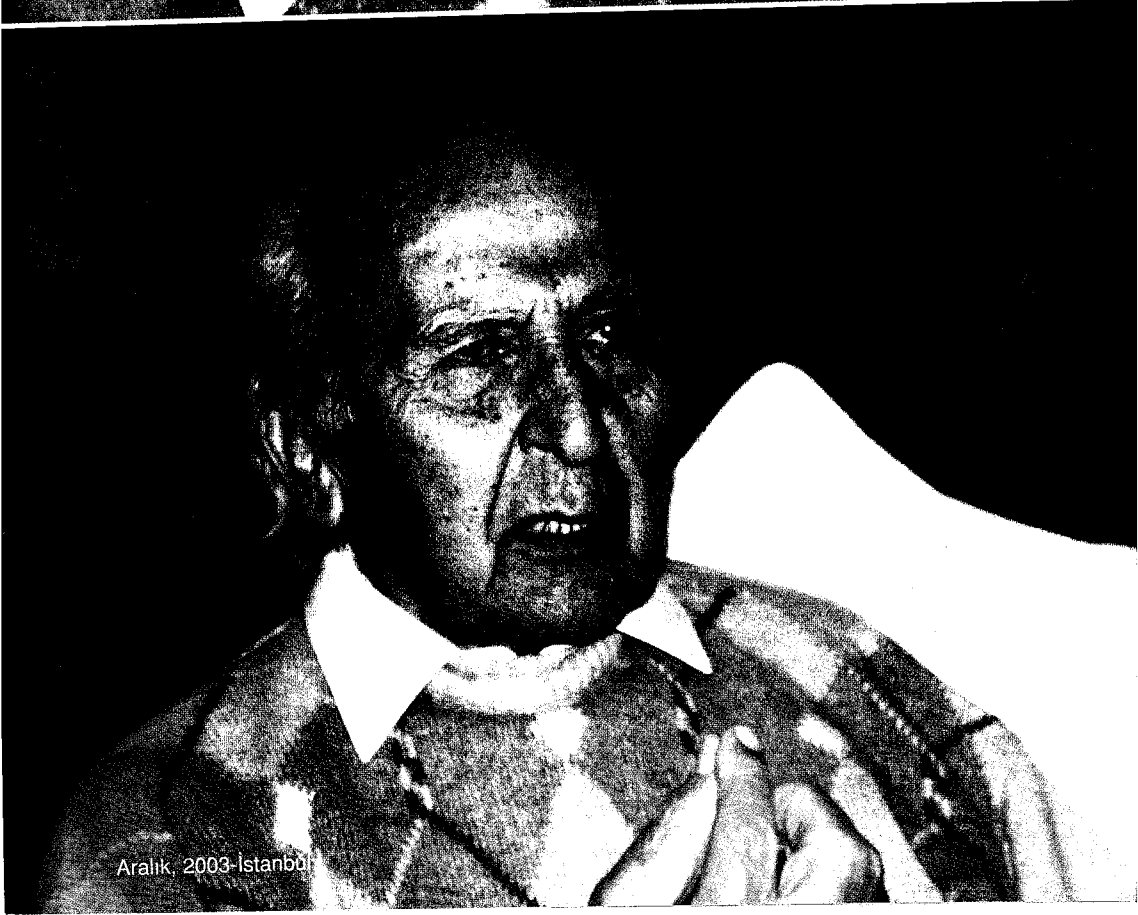
CHP Meclis Grup Başkan Vekili Rüştü Özal, CHP Genel Başkanı İsmet İnönü ve Dr. Vahap Dizdar ile (1963)

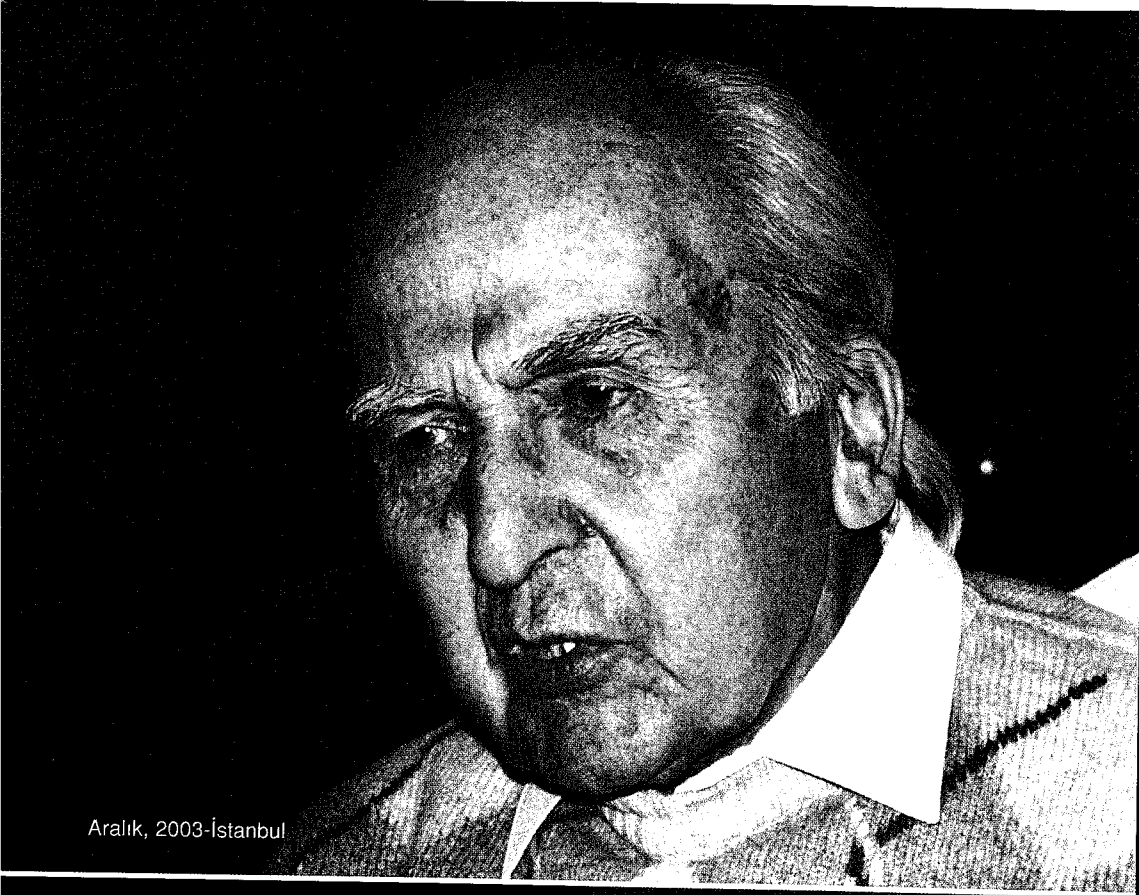
İTÜ'nün kuruluş yıldönümünde Turgut Özal ile.

Aralık, 2003 - İstanbul

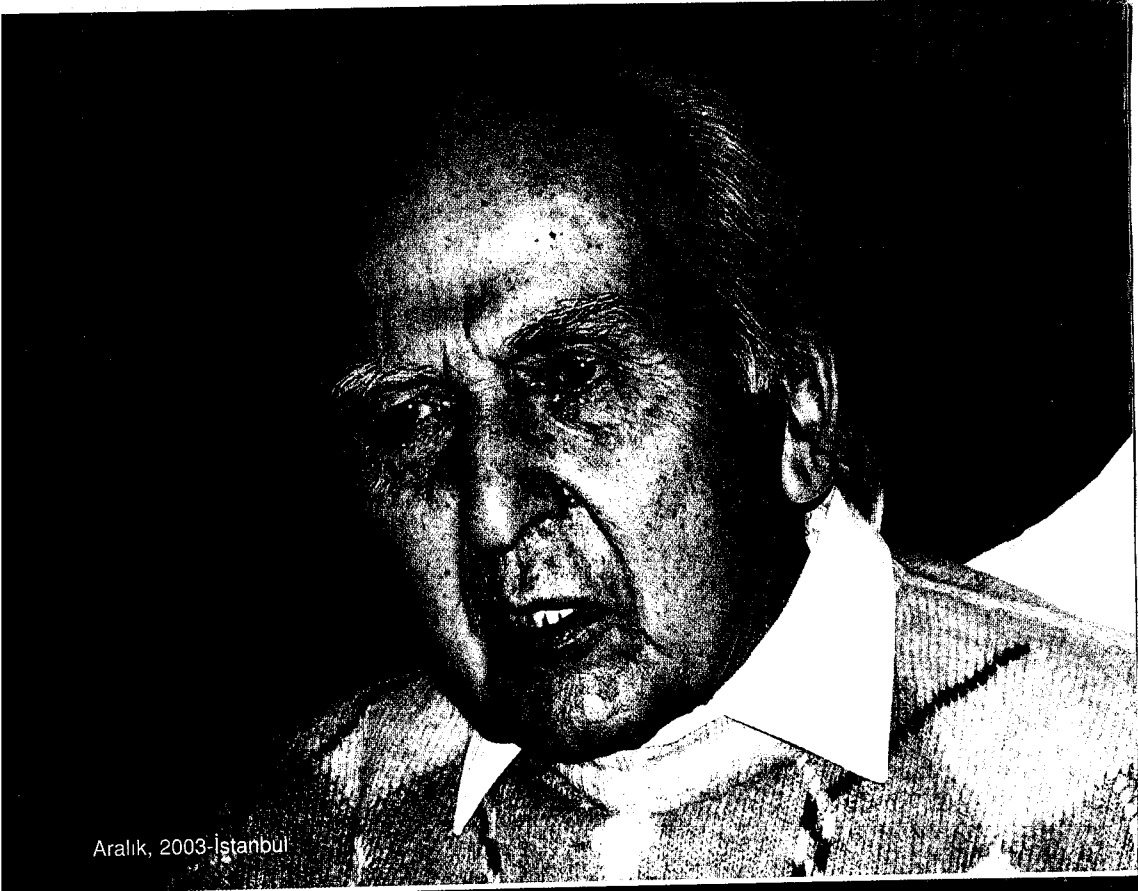
Aralık, 2003 - İstanbul

Aralık, 2003-İstanbul

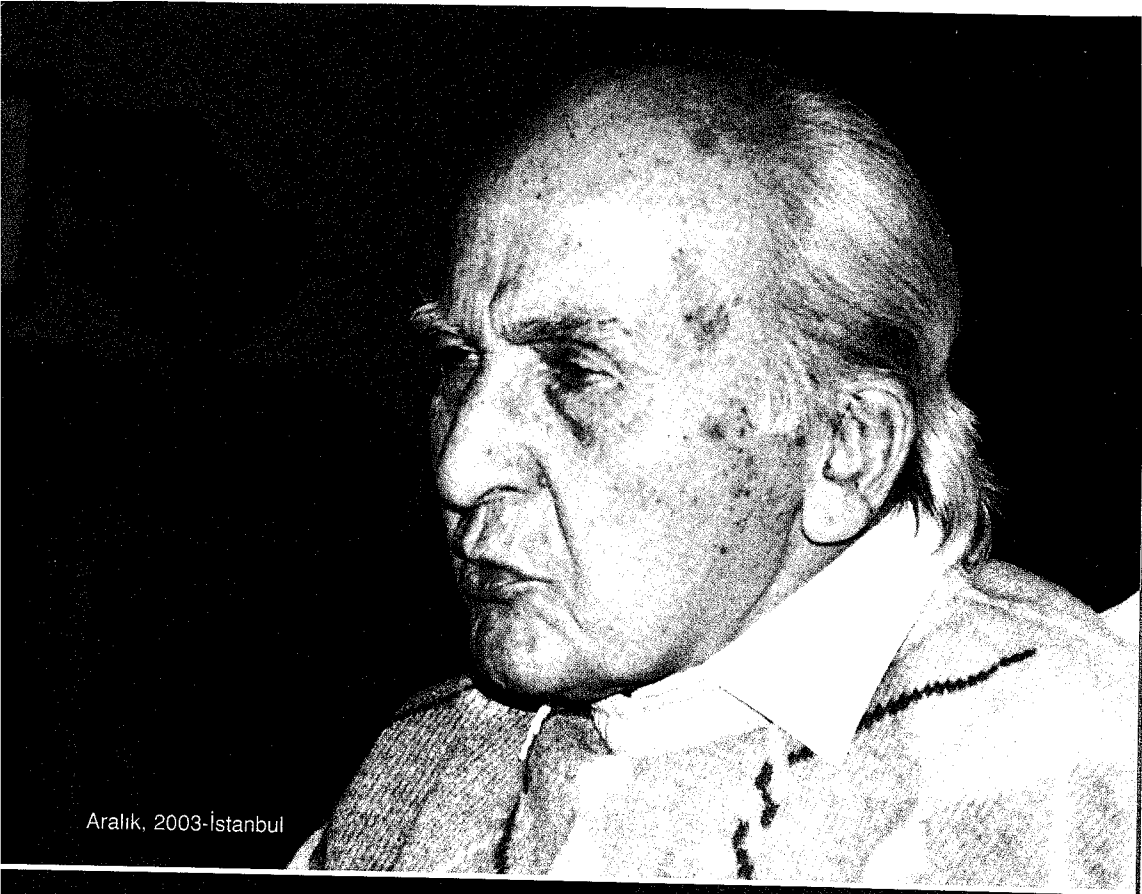
Aralık, 2003-İstanbul

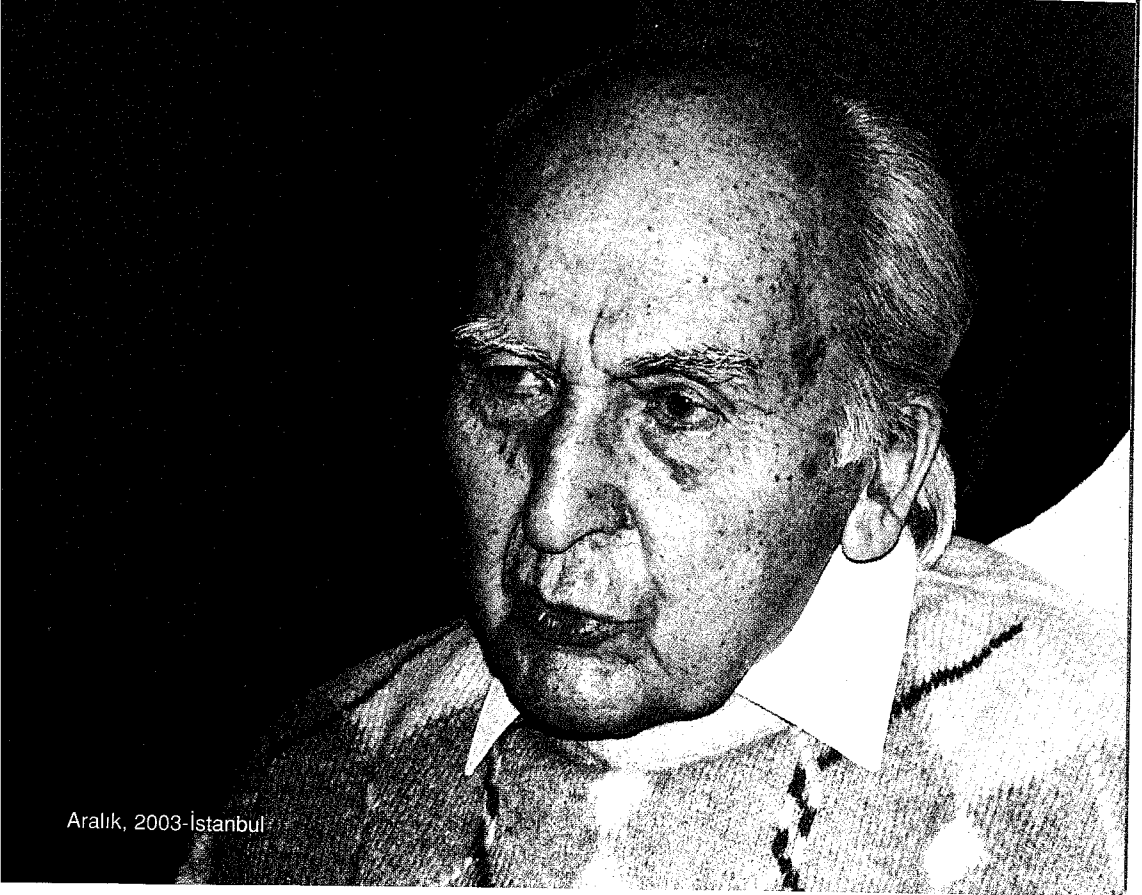
Aralık, 2003-İstanbul

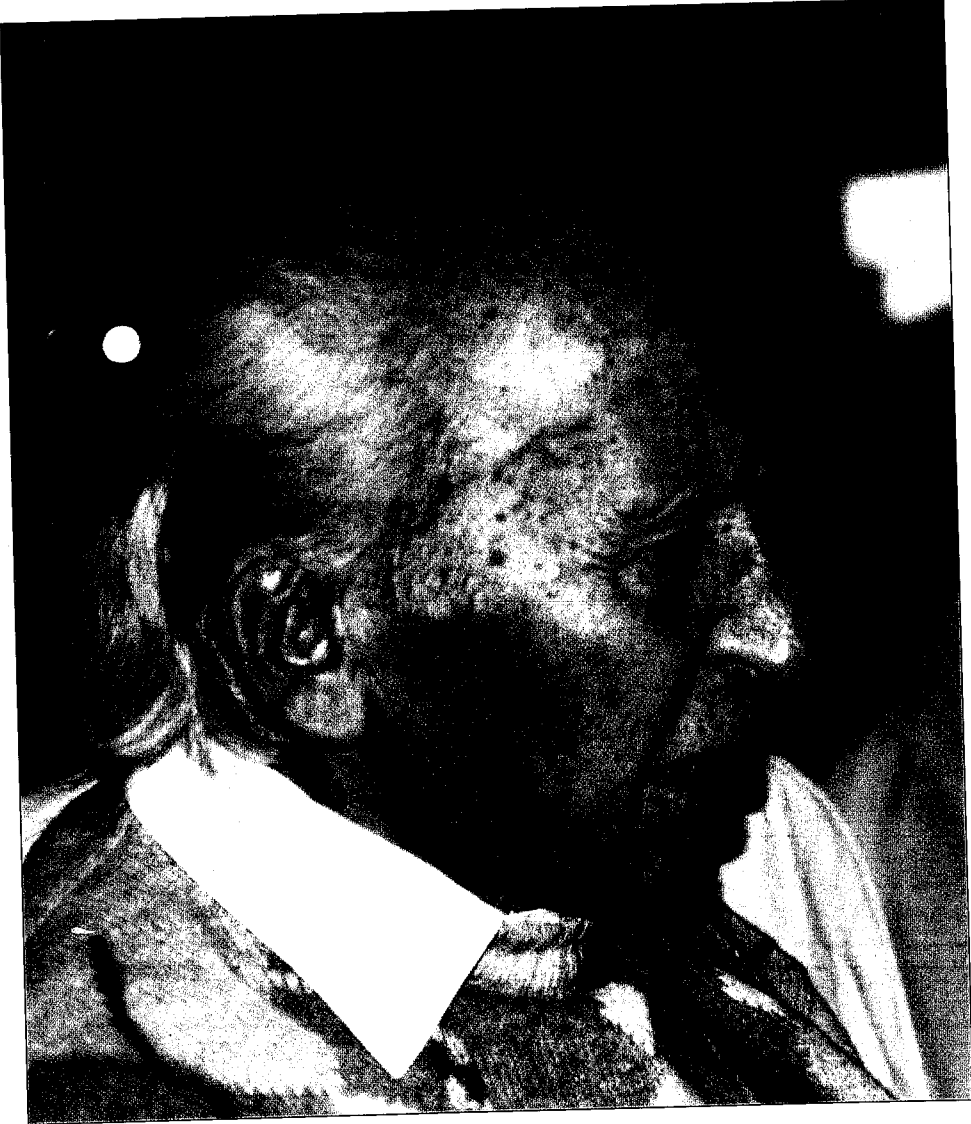
Aralık, 2003-İstanbul

Aralık, 2003-İstanbul

Aralık, 2003-İstanbul

Aralık, 2003-İstanbul

Aralık, 2003-İstanbul

TMMOB İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
38'inci DÖNEM YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

BAŞKAN : Taner YÜZGEÇ
2. BAŞKAN : Cemal AKÇA
SEKRETER ÜYE : Ahmet GÖKSOY
SAYMAN ÜYE : Züber AKGÖL
ÜYE : Haluk İŞÖZEN
ÜYE : Galip KILINÇ
ÜYE : H. Ülkü ÖZER

İSTANBUL ŞUBESİ YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

BAŞKAN : Cemal GÖKÇE
SEKRETER ÜYE : Rezan BULUT
SAYMAN ÜYE : Nusret SUNA
ÜYE : Tefik ESKİMUMCU
ÜYE : Haydar YILDIZ
ÜYE : Rıza HAYAT
ÜYE : M. Cevat ARZIK